

DIKTATUUR DER LEUGEN

willi schlamm

DIKTATUUR DER LEUGEN

WILLI SCHLAMM

DIKTATUUR DER LEUGEN

EEN AFREKENING

VERTAALD DOOR :
THEO HARSMAN EN M. STEVENS

VERENIGING ANARCHISTISCHE UITGEVERIJ
AMSTERDAM 1938

VOORWOORD BIJ DE HOLLANDSCHE UITGAVE.

De V.A.U. heeft gemeend dit boekje te moeten publiceren omdat de inhoud ervan een vernietigend oordeel velt over elke vorm van diktatuur. De ontaarding, die zich openbaart in het kapitalistische stelsel, hetzij in de vorm van democratisch liberalisme, hetzij in die van het totalitaire fascisme heeft zich voortgeplant op het bolsjewisme, dat door zijn ideologie gedomd was om tot staatsslavernij te voeren.

Willi Schlamm toont met gedokumenteerde feiten aan, dat er tussen de fascistische diktatuur van Hitler en de partijdiktatuur van Stalin geen wezenlijk onderscheid meer bestaat.

Hoewel wij als mensen met ontzetting kennis namen van de massa-terechtstellingen van de oude partijleiders in de Sovjet-Unie, heeft het ons niet bevreemd, dat zich in het „Vaderland aller Proletariërs” tonelen afspelen, waarbij de „Bartholomeusnacht” slechts kinderspel was.

Het mede door Trotzky, Boecharin, Sinovjev en de anderen georganiseerde partij-stelsel moest leiden tot deze dekadentie.

Trotzky en de zijnen, die thans als slachtoffer van de moloch „staat” zijn gevallen, baanden de weg voor de rode terreur toen zij de vernietiging van de anarchisten van Kroonstadt, van de revolutionairen der Machno-beweging volbrachten. Het door hen in het begin der revolutie gepleegde verraad heeft zich gewroken. Ze zijn aan hun eigen stelsel te gronde gegaan.

De premissen van de usurpatoren der Russische Revolutie waren onjuist. Ze aanvaardden de staat als grondslag voor hun nieuwe samenleving en bereikten daarmee niets anders dan een modern faraonisme. De arbeiders- en boerenmassa's in de Sovjet-Unie konden in dit systeem geen vrije mensen

worden omdat de staat bleef als hindernis tussen de werkers en de vrijheid.

Wat zich thans in Rusland afspeelt is een strijd om de macht tussen twee partij-frakties, die beide staan op de grondslag van dezelfde staats-ideologie.

In dit opzicht gaat deze bloedige veldslag dus eigenlijk aan ons voorbij.

Wat voor ons echter van belang is, is het feit, dat Willy Schlamm ons klaar en duidelijk aantoon, dat het door Stalin en Trotzky aanvaarde stelsel niets met socialisme te maken heeft. Want daar gaat het om. Het wereldproletariaat moet dat weten, moet dat beseffen. De arbeiders moet duidelijk gemaakt worden, dat de door de Kommunistische Partij verkondigde leuzen met kommunisme slechts de naam gemeen hebben.

Het boekje, dat wij hierbij aanbieden is een schakel in de keten van onze betogen. Wij hopen er mede te bereiken, dat de lezers tot nadenken gedwongen worden door de erkenning van de feiten.

Dan hebben wij bereikt, wat we ons voorstelden.

Juli 1938.

DE VERTALERS.

„Door welke beloning of bedreiging zou men de mens kunnen bewegen te geloven, dat een gedeelte groter is dan het geheel? Dat hij, met één woord, datgene gelooft, wat zijn denkvermogen en ondervinding regelrecht wegwerpt? Tot dit onderwerp behoort ook alles wat de mens als het walgelijkste kwaad verafschuwt: voor de bali van het gerecht tegen zichzelf als getuige op te treden, het lichaam te folteren, zijn ouders te vermoorden, de dood niet pogen te ontwijken en dergelijke meer. Indien wij de staat het recht toekennen zulke dingen te bevelen, dan betekent dat hem de bevoegdheid te verlenen „de mensen van rechtswege waanzinnig te maken”. „Is men met de mantel van een sombere autoriteit getooid, dan kan men de scheinheiligheid van het steeds tot oproer geneigde gepeupel in oprechte razernij veranderen tegen ieder, wiens vrije overtuiging lastig dreigt te worden Kan men voor de staat een grotere ramp bedenken, dan wanneer men achtenswaardige mannen, om het feit dat zij de mening van het volk niet delen en zijn huichelarij verafschuwen, als misdadigers uit het land jaagt, voor vijanden verklaart en aan de beul overlevert? Dan zal de gerechtsplaats, het schrikbeeld van alle kwaadwilligen, in een plaats van eer veranderen Wat zal dan het voorbeeld van zo'n terechtstelling tot gevolg hebben?

SPINOZA „Verhandeling over de staat”
en „Theologisch-politiek traktaat”.

„Wij zijn in hoge mate door kunst en wetenschap gecultiveerd. Wij zijn tot overbelasting geciviliseerd. Maar er ontbreekt nog oneindig veel aan, ons reeds voor moreel volmaakt te houden. Al het goede echter, dat niet getoetst is aan een moreel goede gezindheid, is slechts schijn en glinsterende ellende.

VOORWOORD VAN DEN SCHRIJVER

„Wij zijn geen partij van kruideniers. Wij werken niet voor de schijn. De revolutie is geen list of toverkunststuk. Zij is waarheid en niets anders dan waarheid.

—Wanneer echter deze waarheid ontmoedigend is? — Zij is altijd minder ONTmoedigend dan de meest AANmoedigende leugen.”

„Wij moeten vóór alles een andere manier hebben, om het leven en de mensen te beschouwen. Zonder deze „andere manier, om het leven en de mensen te beschouwen” mijn beste vrienden, zullen wij zelf fascisten worden — n.m. rode fascist. En, wat ik uitdrukkelijk verklaren wil, is, dat ik weiger een fascist te worden, zij het dan ook een rode fascist.”

Ignazio SILONE. „Brood en wijn” en „Brief naar Moskou”.

Deze regels zijn van Ignazio Silone, die zózeer ernst maakt met zijn haat tegen het fascisme, dat hij — in Augustus 1936, na het eerste verschrikkelijke Moskouse proces — met deze toornige woorden voor altijd afscheid nam van Stalin: „Ik weiger, een rode fascist te worden.” Met deze woorden toonde Ignazio Silone zich opgewassen tegen de verplichting, die zijn boek „Brood en wijn” — het beste socialistische werk van de laatste tijd — hem heeft opgelegd: de verplichting voor allen te spreken, wier overtuiging zuiver, echt en door-dacht is, wier overtuiging ook dan rotsvast is, wanneer een krankzinnig machtsmisbruik hen voor de keus stelt, met dit machtsmisbruik gemene zaak te maken of de idee afvallig te worden. Het is een oude schurkenstreek, den iedeeën-zuiveren het spreken te beletten, omdat de ideeën-onzuiveren zich op de zuivere idee beroepen. Deze schurkenstreek is echter lang versleten, en wij akcepteeren hem niet. Wij zien ons niet voor de keus gesteld tussen de ene laagheid die openlijk is, en de andere, die zich nog altijd graag met onze, de zedelijke idee, maskeert. Gemarteld door de ervaringen van onze moordende tijd, wakker geschud door het hulpgeroep van de offers van een universele bestialiteit, opgeschrikt door al het ontzettende, dat voor onze generatie bewaard bleef, — hebben wij eindelijk geleerd naar de stem van ons geweten te luisteren. Dit geweten laat zich niet langer met dialektiek” bedrie-

gen. Het is sterker dan de militaire muziek om ons heen, die het rochelen der gemartelde mensheid niet meer kan overstemmen, — ook dan niet, wanneer het fanfarekorps op barbaarsche wijze, eerbiedwaardige vrijheidsliederen schettert.

Een wakker geweten en de vele doodskreten hebben ons gehoor gescherpt. Geen „dialektiek” ter wereld kan op den duur de onwrikbare zekerheid wegrekenen, dat socialisme zedelijkheid is. Wij weten wat zedelijk is en wat onzedelijk — slechts onbewuste mensen bezwijken aan de poging om het onfeilbare oordeel van ons geweten door een cynische betrekkelijkheid van alle waarden te laten beïnvloeden, en ook bij hen zal dit resultaat niet blijvend zijn. Eens komt ook voor hen het ogenblik — door een ervaring, een gedachte —, dat hen terugvoert naar de enige bron van socialistische overtuiging; naar de oorspronkelijke waardering van elementair zedelijke waardebegrippen, naar respect voor de waarheid, voor het leven der mensen en hun persoonlijke verdiensten. Al het andere voert noodzakelijk tot bestialiteit, ook dan, wanneer het zich met socialisme vereenzelvigd.

Dit is de waarheid van het socialisme. Zij is natuurlijk en eenvoudig als iedere waarheid. Men komt menigmaal langs ontmoedigende omwegen, na dorre partij-avonturen en fraktiedisputen tot zijn erkenning — maar ééns erkent ieder haar, wien het ernst is geweest met zijn streven. Wie deze waarheid niet meer kan vinden heeft zijn geweten en zijn overtuiging verloren. Niettemin hebben zich, temidden van alle vernietiging en ontbinding, genoeg mensen staande gehouden, die de eis tot een waardiger levensvorm (en dus de humanistische overtuiging van het socialisme) trouw zijn gebleven. Aan deze mensen voel ik mij verwant, en, toen ik deze afrekening met de leugen schreef zeer in het bijzonder, en inniger dan ooit tevoren, aan Ignazio Silone. Aan hem is daarom dit geschrift opgedragen.

Vele „levende voorwerpen” zullen ongetwijfeld — omdat zij niets anders verstaan dan hun eigen bargoens — mijn beschouwingen over de morele crisis van onze socialistische generatie voor de arbeid van een „Trotzkist” verklaren. Arme duivels! Zij kunnen niet anders meer. Bij hen is de grote wereld van de geest en van de overtuiging definitief gereduceerd tot een partijbureau, waarin een paar frakties rondwaren.

Ik ben geen „Trotzkist”. Er is bijna geen politieke aange-

legenheid en nauwelijks een historisch gebeuren, waarover ik dezelfde mening heb als de orthodoxe bolsjewiek Leo Trotzki. Dat hij huizenhoog boven het intellectuele en morele peil van de „kommunisten” staat, die hem en zijn vrienden nu zo ijverig verraden aan de politiedienaren der burgerlijke samenleving, is buiten twijfel.

Des te treuriger is de blijkbaar hopeloze engheid van denken van dezen groten revolutionair, die met verbeterd trouw aan oude politieke formules vasthoudt. Deze trouw zou buitengewoon en bewonderenswaardig zijn, indien hij niet gebonden was aan een denksysteem, dat met de voornaamste en nieuwste levensvragen nauwelijks nog iets te maken heeft. Hoe ikzelf over deze vragen denk, kan men, behalve in dit boek, ook lezen in eenige tijdschriften, die iedereen kan opslaan, (de door mij geredigeerde jaargangen van de „Weltbühne” en van de „Europäische Hefte”). Aldus is mijn publicistisch en politiek gedrag genoegzaam gedokumenteerd met objectieve, niet te vervalsen dokumenten, zodat de bewering, dit ik een „Trotzkist” ben (een bewering, die naar de bedoeling waarmee zij geuit wordt een aantijging van minderwaardigheid zou zijn) even ongegrond is als b.v. de bewering, dat ik een verbond tussen Stalin en de Paus zou propageren.

Dit geschrift wil „meningen” onderzoeken noch opdringen. Veeleer is het mijn diepste overtuiging, dat het bij de uiteenrafeling van de verschijnselen bij Stalin en zijn literaire slaven absoluut niet meer om „meningen” gaat. Beoordeeld naar de „meningen” kan dit gezelschap wel een enkele maal dichter bij de werkelijkheid staan, dan zij, die in naam van hogere waarden, in naam van hun overtuiging en van de zedelijkheid handelen. Dat heeft niets te betekenen, of hoogstens zoveel als het feit, dat ongetwijfeld Gustav Noske ook dichter bij de werkelijkheid stond dan Rosa Luxemburg, Gustav Landauer en Kurt Eisner. Wie het „resultaat” veracht en de oprechten, de van strijdlust brandenden welgezind is; voor wie politiek (en in de eerste plaats socialistische politiek) geen voordelig handeltje, maar een hartstochtelijke poging is om in maatschappelijke zaken zedelijke ordening te scheppen; voor wie socialisme „de andere manier is, om het leven en de mensen te beoordeelen” — die moet nu eindelijk gaan begrijpen, dat het bij onze houding ten opzichte van Stalin niet meer gaat om een politieke maar om een morele beslissing.

Voor dit feit, dat door het leven en niet door de auteur

van dit boek is gesteld, schrikt het produkt terug, dat zich „het linkse Europa” noemt; het geweten moet zwijgen, omdat, naar dit produkt meent, de zaak van het socialisme onverbreekelijk verbonden is met het noodlot van het Stalinregime. Dit is een misverstand van zelfmoordenaars! Onze generatie — voor zoover zij tenminste onze schurftige tijd met een ongeschonden denkvermogen en gezonde wil overleeft — zal niets zo aangenaam vinden als de besliste noodzakelijkheid, de zaak van het socialisme van het noodlot van het Stalinregime te scheiden. Maar onze generatie is minderwaardig, en met haar het socialisme. Indien het echter waar is, dat de mensen, die uit de afgrond van de diktatuur uitzien naar vrijheid en menselijke waardigheid, in het Stalinregime de onbestreden, wettige representant van het socialisme menen te ontdekken, dan zou het socialisme voor immer en altijd uit de rijen van levende ideeën gebannen zijn.

De gangbare opvatting, dat de geschiedenis een wetmatig mechanisme zou zijn, is een dwaling van mensen, die begerig zijn naar revanche. Nadat het Duitse volk zichzelf aan het Hitlerregime een indigestie heeft bezorgd, zou het nog trek hebben zich te voegen naar een tegengestelde diktatuur? Een dwaling overigens, die de mensenverachting van journalisten karakteriseert, die uiterlijk met een „optimistisch” vertrouwen in het verstand en de weerkracht van de massa paraderen. Nu kunnen wij, op grond van vele onaangename ervaringen, de zedelijke en intellectuele betrouwbaarheid van de kleurloze massa betwijfelen; zij laat zich, zoals het noodlot van Europa heeft aangetoond, tot velerlei minderwaardigheden en verkrachting der menselijke natuur verleiden. Maar het getuigt van een onbeschamde en uiterste mensenverachting, te beweren (en dit zelfs als wetmatige ontwikkeling der historie te verklaren) dat de volkeren ten slotte uit de meest troebele afgronden van hun onderbewustzijn reageren, — dat dus bijv. het Duitse volk, na de ineenslorting van de Hitlerdiktatuur, ter bevrediging van duistere en primitieve wraakgevoelens, naar een kontra-diktatuur zal verlangen. De historie is geen blinde heen en weer slingering van het eene extremisme naar het andere en de volkeren zijn op den duur geen kneedbare massa zonder weerstand in handen van dictators, die uit de materie „volk” alle zelfbeziinning zouden willen persen. Neen, — wanneer er nog vooruitgang in menselijke hoedanigheid en cultuur mogelijk is, dan zullen volke-

ren, die zich uit de poel van deze diktatuur omhooggewerkt hebben, zeer zeker niet in die van een andere diktatuur willen verdrinken. Het is wellicht niet uitgesloten, dat het bij een omwenteling, in de roes van het oogenblik aan een toevallige en gewetenloze leiding gelukken kan, de gemoedsgesteldheid van een zo juist aan de diktatuur ontworsteld volk tot vestiging van een nieuwe diktatuur over datzelfde volk te misbruiken. Maar dat zal dan zeer zeker tegen de diepere wil van dat volk zijn en wij allen hebben er aan mede te werken, dat dit ongeluk voorkomen wordt. In werkelijkheid willen door de diktatuur verkrachte mensen — voor zover zij niet geheel en al aan de laaghartigheid ten offer vielen — geen kontra-diktatuur, maar het tegengestelde van diktatuur: de vrijheid. Wie in staat is na een verblijf in de „lusthoven” van het Derde Rijk zichzelf geestelijk te handhaven, kan, wanneer hij wil spreken en denken wat hij wil, slechts de vrijheid minnen en geen verblijf in een ander „lusthof”. Wanneer er temidden van de momentele hopeloosheid nog een voorwaarde voor vertrouwen aanwezig is, dan is het wel deze: of ons kultuur-proces eindigt met de invoering van de totalitaire staat, of wij zullen ons uit de huidige kultuur-katastrofe redden, door een vernieuwde en hartstochtelijke wil naar de vrijheid.

De propaganda van den heer Göbbels, die een gevaarlijke hersenverweking toont te bezitten, zou Europa wel voor het alternatief „Hitler of Stalin — nationaal-socialisme of bolsjewisme” willen stellen. Maar begrijpen de angstige Europese „linksen”, die socialistische gewetensbezwaren tegen Stalin, uit angst voor een (mogelijke) exploitatie door Hitler verbieden en het liefst met geweld zouden onderdrukken, — begrijpen zij dan nog altijd niet, dat door hun houding het even leugenachtige als handig geformuleerde en ondenkbaar gevaarlijke alternatief van den heer Göbbels wordt aanvaard? Indien wij werkelijk slechts de keus tusschen deze twee bewegingen hadden, dan was reeds alles verloren; maar geen volk, en ook geen belangrijk deel van welk volk ter wereld ook zal bereid zijn ervoor te vechten, dat de „grand guignon” van den heer Wyschinski ook buiten Rusland kan optreden. (Hoe vreemd overigens! Daar, waar honderdduizenden arbeiders — niet meer met woorden, maar met hun leven als inzet — voor de verwerkelijking van de hun vijftien jaar lang aangeprezen illusie, n.m. de kommunistische diktatuur,

vechten, willen de Stalin-kommunisten in Spanje en voornamelijk in Katalonië deze pogingen met alle denkbare en ondenkbare middelen verijdelen, om de overige wereld door een toespitsing van het alternatief niet op te schrikken. En de door Stalin betaalde „linkse” intellektueelen begrijpen dat volkomen, zij zullen het goedpraten, zelfs met broedermoord. Breekt het inzicht echter baan, dat het reeds uit elementair-zedelijke begrippen noodzakelijk is de zaak van de vrijheid van die van Stalin te scheiden en dat de partij der vrijheid zich tevens tegen Stalin's kultuur-schendende karakterloosheid keert — dan verliest dit soort „links-intellektuelen” het hoofd, de moed en het geweten. Hoe willen echter zulke, meestal veel-schrijvende „links-intellektuelen” de verdenking voorkomen, dat de vloek van honderdduizenden Spaanse arbeiders, die zich — stervend — verraden voelen, minder op hun zenuwen werkt dan de mogelijkheid van een konflikt met de leiders van de Russische staatsuitgeverij?)

Op de verwijtende vraag: „Juist nu, nu in de hele wereld de anti-bolsjewistische propaganda woedt, juist nu rekent een socialist met Stalin af?” — Op deze vraag antwoord ik: „Ja, juist nu!”

Want wat ook de „reële-politiek” het fascisme aan levensmogelijkheid heeft geboden — een andere, betere en moediger politiek zal het verlorene eens kunnen heroveren. Wordt echter onder „reële-politiek” een algemene domheid verstaan, waardoor men eerst zijn overtuiging en daarna nog bovendien al het andere verliest, — dan is alles definitief uit. Zo'n „reële-politiek” zou aan het fascisme, behalve al het andere, ook nog de laatste mogelijkheid tot herstel, tot zelf overwinning prijsgeven: de menselijke aanspraak op vrijheid en eigenwaarde. Er is geen uitkomst meer mogelijk, wanneer deze walgelijk ontaarde „linkervleugel” het fascisme ook nog toestaat zich in de geestelijke ruimte te dringen, die deze „linksen” vrijwillig hebben verlaten: de ruimte waar de hoogste levenswaarden verdedigd moeten worden. Zo onuitroeibaar zijn deze waarden en even onuitroeibaar de kracht die ervan uitgaat om de mensen voor betere doeleinden te doen ontbranden, dat in hun werkingsruimte geen vakuum kan ontstaan; en wanneer zij niet door een echte overtuiging worden verdedigd dan vallen zij ten offer aan een misdadige leugenachtigheid. De socialist heeft er voor te zorgen, dat Hitler niet profiteert van de avontuurlijke uitspattingen van Stalin?

Natuurlijk, — juist daarvoor heeft de socialist te zorgen, en deze belangrijke taak is slechts op één manier te vervullen: door allereerst vast te stellen, dat het socialisme niets met Stalin gemeen heeft. De socialist moet eindelijk twee zaken van elkander scheiden, die Hitler en Göbbels met elkander verbonden om de laatste hoop op een socialistische toekomst te verstikken: socialisme en Stalin.

Er is natuurlijk geen andere manier denkbaar, om deze dwingende taak te vervullen. Maar even natuurlijk zijn nog steeds de „denkers” niet uitgestorven, die de feiten van de juiste toedracht der zaak erger vinden dan de toedracht zelf. Deze „denkers” geloven nog steeds, dat uit het constateren van het feit het feit zelve voortvloeit, en dat men de gevolgen van builenpest kan vermijden wanneer men er niet over spreekt. Ja, zij geloven zelfs, dat de diagnose de oorzaak van de ziekte is, en dat de bureu in ieder geval niets bemerkt zouden hebben als de dokter niet zoveel lawaai had gemaakt. Deze zwakzinnigheid sterft niet uit. Eens beweerden deze „denkers”, dat Marx de geestelijke vader was van de klassenstrijd, een volgende keer, dat Freud de uitvinder is van een minderwaardige sexualiteit, en nu vallen zij ons lastig met de bewering, dat een protest tegen de moordprocessen van Stalin „koren op de molen is van den vijand”. Deze zwakzinnigheid openbaart zich in alle tijden en in iedere beweging; zij is dus blijkbaar onsterfelijk. Zelfs haar vorm van uitdrukking verandert niet. Het chauvinistisch idiotisme van „de vogel, die zijn eigen nest bevuilt”, duikt in de laatste tijd in een schijnbaar andere en kontra-chauvinistische beweging weer op (nadat het door onbelangrijke historische gebeurtenissen duizendmaal weerlegd en door belangrijkere historische gebeurtenissen reeds duizendmaal vertrapt is). Maar het alfabet bestaat, ondanks de analphabeten, de klassestrijd zou ook dan een realiteit zijn, wanneer het „Kapitaal” niet geschreven was; het socialisme heeft dan ook met Stalin niets te maken, wanneer wij er niet over spreken, en de denkende mens zal dit allengs bemerken, ook dan, wanneer zwakzinnige Europese „links-georiënteerden” tot het einde van hun levensdagen het tegendeel willen beweren.

De Europese „linksen” geloven, temidden van het fascisme, aan hun eigen toekomst, omdat zij de mens voor een denkend wezen en de feiten voor onomstotelijk houden. Waarop is anders in Europa, het zo benijdenswaardig vertrouwen der

linkse emigranten gegrondvest, dan op de logische veronderstelling, dat ook de machtigste leugenkampanje op de duur de feiten niet kan weerstaan? Waarop anders dan op het geloof, dat de stenen zullen spreken als de mensen moeten zwijgen? En deze links-georiënteerden willen, zodra hun wensdromen in gevaar komen, de grondslag, de enige wetmatigheid van hun bestaan negeren — de wetmatigheid n.m. dat de waarheid moet spreken om de ontkenning en de leugen te overwinnen. Ach, hier helpt geen „dialektiek”! Of het is waar, dat de diktatuur der leugen de kracht der feiten verbreekt — dan zullen het nationaal-socialisme en het fascisme de feiten en de Europese linkerzijde overleven; of het is waar, dat de kracht der feiten de diktatuur der leugen vernietigt — dan zal de kracht van deze wetmatigheid zich ook in Stalin's Rusland niet door magische bezweringen laten verdringen. Men kieze! Op de vijfcents-dialektiek van driedubbele zotten, die voor Europa een betrouwbare geschiednistheorie en gelijktijdig voor Rusland een analphabetisch geloof voor bezeten nalopers willen klaarmaken, reageert geen weldenkend mens en in geen geval de geschiedenis. De geschiedenis leest geen kranten en zeker niet die van de komintern.

Indien de mensen zich op de duur toch laten bedriegen, dan is dit resultaat reeds daarom niet aan het facisme te ontzeggen, omdat de anti-fascisten de fascistten met de beste wil in het bedrog niet kunnen evenaren; enerzijds is de anti-fascist, krachtens zijn innerlijke mentaliteit, in deze kunst niet bedreven, anderzijds staan hem daarvoor veel betere technische middelen ter beschikking dan aan zijn in wezen machtelozen vijand. Wanneer echter in de mensen een standvastig gevoel voor de waarheid der dingen, voor de onvervreemdbaarheid van bepaalde waarden aanwezig is (en slechts op deze onderstelling grondvest zich het vertrouwen in de toekomst van het socialisme!), dan kunnen ook de „linksen” dit gevoel niet uitroeien, maar hoogstens zichzelf. Of het „tweemaal twee is vier” geldt ook nog voor verdere tijden en ondanks het bestaan van Göbbels, of de leugen is sterker, dwingender en geweldiger dan alle levenswaarheid — dan is deze leugen niet alleen voor Stalin bereikbaar.

Het Europese socialisme heeft te kiezen tussen Stalin en geestelijke zelfhandhaving.

Het Europese socialisme heeft **over Stalin te spreken of over Hitler te zwijgen**. Ik wil niet de naam verliezen, dat ik het

fascisme haat en vervloek en het wil helpen vernietigen; juist daarom schreef ik deze afrekening met Stalin. Dat hij door velen in de rijen van het socialisme gerangschikt wordt, verzwakt onze behoefte tot zuivering geenszins; versterkt hem integendeel! Tegen de beweringen van Streicher hebben wij n.m. alleen de socialistische propaganda te mobiliseren; wat zouden wij verder nog met dit heerschappij te maken hebben? Maar tegen de uitpattingen van het Moskouse moordproces moeten wij de achting voor onszelf verdedigen; want daar wordt aangetast — neen! bezoedeld en vernietigd, wat wezenlijk het onze is: de socialistische idee.

Daarom moet er afgerekend worden. En juist nu. Want wanneer wij zelfs wilden zwijgen, tegen ieder beter inzicht en elk levend schaamtegevoel in, — de aanleidingen om te spreken groeien met de dag! Dit geschrift was in Oktober 1936 klaar en voordat het gepubliceerd kon worden, braakte de Moskouse justitie ten tweede male. De verwarringen nemen daar met zo'n snelheid toe, dat de afrekening de wedloop met zijn tegenstander opgaf nog vóór hij met de wedloop kon beginnen: Wanneer dit boek verschijnt zullen Bucharin, Rykov, Ugnalov en Putna reeds onder de grond gestopt zijn. En wie zullen nog leven? Ons hart slaat langzamer dan hun doodsuur.

Daarom werd aan dit geschrift, dat onder de indruk van het Sinovjev-proces ontstond, bij het ter perse gaan nauwelijks een woord veranderd, — hoewel alvorens het kon verschijnen — reeds „de tweede kar” naar de groeve gereden was. Spoedig volgt de derde, de vierde, de vijfde..... En er zal steeds hetzelfde te zeggen zijn, want alles is reeds zozeer tot een paar elementaire grondvragen gereduceerd, dat dit geschrift — een poging om een verklaring en een beter inzicht in het eerste proces te geven — als een algebraïsche formule kan worden gebezigd: men voege er slechts, steeds weer, de nieuwe namen bij (altijd en steeds weer zullen nieuwe namen bijgevoegd moeten worden), en de vergelijking zal steeds weer dezelfde ontzettende uitkomst opleveren: ideeënverkrachting, kameradenmoord en leugen.

Wat zal Stalin „bekennen”, wanneer dit razende perpetuum mobile ook hem gegrepen heeft? Want ook dat is nog mogelijk. Een jaar geleden schreef de „Prawda” van Stalin over de Gepeoe-chef Jagoda, de machtigste man na Stalin: „Jagoda — deze naam is de schrik van de vijanden der Sovjet-een organisator, zoals er slechts weinige in ons land te vinden

zijn, een beproefde bolsjewiek van de goede soort, een op de voorgrond tredende leerling van Lenin, Stalin en Dschershinski." Thans wordt Jagoda voor de rechtbank gesleept, beschuldigd van de schandelijkste misdaden. Wat zal hij nu „bekennen"? En wie zal het woord mogen nemen, wanneer in de laatste akte van dit gruwelstuk ook de grootste ster van dit toneel nog „bekennen" zal — Stalin, de laatst overgeblevene?

Wat dus in dit geschrift over het Sinovjev-proces wordt gezegd, is tevens volledig van toepassing op het proces tegen macht — deze naam beschut het openbaar welzijn en bewaakt de vredige slaap van ons volk; Jagoda — dat is de naam van Radek, Pjatakov en hun kameraden. In dit tweede proces is de moordende leugen nog vetter, nog smeriger en openlijker, — in het algemeen ook een stijging in kwantiteit. De perverse leugen, dat „Leo Trotzki met Rudolf Hess over de invoering van een fascistische kapitaal-diktatuur in Rusland onderhandeld en bindende besluiten getroffen heeft" (officiële procesberichten uit de kommunistische „Rundschau" Bazel), spreekt zichzelf wel tegen. Het is nuttiger en ook lastiger, de kleinere, boosaardiger maar minder dolle leugens uit het eerste proces nauwkeuriger te behandelen; de vieze kleinere leugens over de „kleinere figuren" als Olberg of Lurie. De konklusies, die wij daardoor uit het eerste proces trekken zijn dan ook geheel en al op het Radek-proces en verdere herhalingen van toepassing. Overigens zal men steeds duidelijker de toedracht leren begrijpen, want de indruk van ontzetting op hersenloze toeschouwers zal met iedere herhaling minder sterk worden. Na de „begenadiging" van Radek laat het zich reeds veel beter begrijpen, waarom en tot welke prijs deze afgedwongen „bekentenissen" tot stand kwamen. Radek, die alle denkbare en ondenkbare misdaden met een cynische elegance heeft „bekend"; Radek, door wiens „bekendenissen" de ontzettende misdaden van alle andere beklaagden „bewezen" werden; Radek, die volgens zijn eigen „bekentenissen" erger misdaden zou hebben begaan dan alle anderen; Radek, wiens „bekende" misdaden, indien zij werkelijk gepleegd waren, in de hele wereld maximaal bestraft zouden zijn, — deze Radek heeft tien jaar kerkerstraf gekregen. Hem, den even „gewilligen" Sokolnikov en den kleineren heer Arnold wordt het leven geschonken, terwijl Pjatakov, Muralov en Serebriakov moesten sterven. Och, het was een zaakje! En het is — volgens begrippen van eer, die voor ons wel altijd onbegrijpelijk zullen blijven — op verba-

zingwekkende wijze zelfs korrekt behandeld ook: de waren werden geleverd en de prijs betaald; boter bij de vis. Nu zal men zich tenminste over Radek's „bekenntnissen” niet meer het hoofd breken. Nog één of twee van zulke processen en de wereld zal nog veel meer geleerd hebben. Buitendien kan Stalin erop rekenen, dat de arbeid van vele betrouwbare mensen, die in de hele wereld met de studie van het proces-materiaal bezig zijn, voortgezet zal worden tot het lijkenonderzoek volledige en nauwkeurige bewijzen geleverd heeft.

Bij de voortdurende herhaling van een truc groeit zijn doorzichtigheid, en bij de toenemende huiveringwekkendheid van de „bekennende” beklaagden dringt de volgende vraag zich naar voren:

Waarom bekennen deze beklaagden?

In de processen te Nowosibirsk en tegen Pjatakov hebben de beklaagden zichzelf o.a. van de volgende misdaden beschuldigd:

Zij wilden ontelbare moorden plegen, allereerst op regeringspersonen, later op personen uit eigen kring, zij hebben — systematisch, jaren achtereenvolgend, met opzettelijke voorbereiding en bedoelingen — dusdanige scholen laten bouwen, dat de kinderen daarin zouden verbranden; zij hebben 3500 spoorweggongelukken georganiseerd, waarbij duizenden mensen zijn omgekomen; zij hebben fabrieken, bruggen en huizen boven levende mensen laten instorten; zij hebben rotte konsumptie-artikelen laten verkopen en in de mijnen duizenden mijnwerkers laten verzuipen; zij hebben met vertegenwoordigers van Hitler de ondergang van Rusland en met de Japanse generale staf de verwoesting van de Sovjets door middel van een oorlog afgesproken. Dit alles hebben zij „bekend”, — medewerkers, vrienden van Lenin hebben deze misdaden „bekend”.

Is het dan denkbaar, dat mensen, die in staat zijn zulke misdaden te begaan — niet in tijdelijke verstandsvijandigheid, maar jaren achtereenvolgend, stelselmatig en met behulp van een duivelse geheime organisatie en medewerking van buitenlandse politie-autoriteiten —, is het denkbaar, dat zulke doortrapte misdadigers dan braaf bekennen? Bekennen, wanneer behalve deze „bekenntnissen” geen enkel ander bewijs kan worden aangevoerd? Ondieren, die wild en sluw streven naar het verbranden van kinderen? Zulke massamoordenaars, schuimers en gewetenloze schurken bekennen, wanneer hun niets bewezen kan worden?

Waarom bekennen zij dan? Om hun eigen leven te redden? Maar dat komt toch juist door deze bekentenissen in gevaar; zonder deze bekentenissen *was* er geen gevaar. Bekennen zij, omdat hun schuld bewezen is? Maar dat bewijs komt toch slechts, en uitsluitend, voort uit hun eigen bekentenissen? Om boete te doen? Op zulke ondieren, die ter bereiking van een baatzuchtig doel (zoals zij zelf beweren) jaren achtereen alle middelen van de gruwelijkste laaghartigheid hebben aangewend, kan het subtiële metaphysische begrip „boete” toch geen invloed hebben?

Wanneer zij echter niet bekend hadden, dan hadden zij de kans behouden om hun moordenaarswerk voort te zetten en hun misdadig doel te bereiken. Ondieren, die sterk genoeg waren om de ondenkbaarste misdaden te begaan, zouden niet de kracht hebben bezeten om deze kans te grijpen? Die zakken — bij de sluwe welbespraaktheid van den heer Wyschinski — allen ineens! — dusdanig in elkaar, dat zij hem het enige bewijs tegen zichzelf in handen geven: hun bekentenissen?

Men wil de wereld wijsmaken, dat deze schurken kinderen hebben verbrand, mijnwerkers lieten verdrinken, spoorwegongelukken hebben veroorzaakt en vrouwen laten vergiftigen, maar dit éne hebben zij niet klaargespeeld: den Officier van Justitie voor te liegen.

Hier hebben de justitionele moordenaars zichzelf een strik gespannen, waaraan zij niet meer zullen ontkomen. Waarom hebben deze „Trotzkisten” bekend? — Op deze vraag zullen de mannen achter de schermen, de regisseurs en de groot-sprekers van dit proces tenslotte schipbreuk lijden. Zeer zeker zullen zij nog enige tijd met grote woorden schermen, maar eens zullen zij het onderspit delven.

Tot welke natuur en geestesgesteldheid deze „regisseurs” en hun aanhang zelf behoren, hebben zijzelf reeds aangetoond en toegegeven. Want „socialisten” die het zonder meer „plausibel” vinden, dat duizenden (toch minstens voormalige) socialisten ter bereiking van een of ander doel, middelen als kinderverbranding, massamoord op arbeiders en vergiftiging van levensmiddelen aanwenden, — deze mensen demonstrenen daarmee, waarheen de armzalige stelling „het doel heiligt de middelen” hen zelf reeds gedreven heeft. Wie het n.m. begrijpen kan, dat vrienden van Lenin uit partij-zucht daden kunnen plegen, die alle bekende historische excessen van politieke bestialiteit verre overtreffen, die is, ter bereiking van een of ander doel, in staat dezelfde middelen aan te wenden.

De ziekelijke maar vruchtbare fantasie van Streicher in het uitdenken van „kommunistische” misdaden is kinderspel vergeleken bij de „bekentenissen” van deze „Trotzkisten”. Zijn er dan werkelijk kommunisten, die, zonder uit vertwijfeling zelfmoord te plegen, hun zo juist gedegradeerde leiders, leiders van Lenin’s revolutie, uit eigen fantasie tot zulke misdaden in staat achten? Kan de „dialektische” stelling van het doel heiligt de middelen tot zoiets leiden? Tot zo’n verdorvenheid? Wat is dan het resultaat van deze politiek?

Verdorven en bovendien ook nog dom, — dat is het toppunt van verdorvenheid. Want slechts één der beide mogelijkheden is aannemelijk: òf deze beklaagden waren de meest ruwe schuimers der wereldhistorie — dan konden zij, die met zoo-veel gemoedsrust de onbegrijpelijke misdaden begingen, niet als schooljongens braaf hebben bekend; òf zij *hebben* braaf bekend — dan is het ondenkbaar, dat zij deze misdaden werkelijk hebben begaan. Op deze overweging zal de diktatuur der leugen stranden; hier helpt geen draaijerij en geen geschreeuw, — aan de logika der waarheid en de vunzigheid van de leugen zal deze diktatuur sterven.

Om te zorgen, dat dit geschrift ook op het Radek-proces en op verdere bloedbaden van toepassing is, moeten wij hier, omdat de lijkenberg intussen reeds zoveel hoger geworden is, nog een overweging bespreken.

Men heeft reeds ten aanzien van het Sinovjev-proces begrepen, dat er tussen de aanklagers en de beklaagden een duivels spel gespeeld wordt, waarvan de spelregels voor Europese herenen onbegrijpelijk zijn. Men heeft ook begrepen, dat iedere buiten Rusland zakelijk controleerbare bewering uit dat proces met absolute zekerheid vals, misvormd of gelogen bleek te zijn. Dit alles stond na het eerste proces vast en bij het tweede proes veranderde er niets. Niet eens de afstotende slordigheid in deze zwendelaffaire is verminderd. Ook in het Radek-proces werd niet één materieel bewijs aangevoerd (hoewel het een „moderne” officier van justitie met een duidelijk bewezen gewetenloosheid toch zeker niet zwaar zou vallen, uit hoffelijke eerbied voor het kritische oordeel van de buitenwereld, een paar technisch gelogen „dokumenten” te fabriceren; maar de man rekent op een publiek, in de rechtzaal en in de kommunistische partij-kaszernes van de hele wereld, dat van hem onvoorwaardelijk alles aanneemt — ook het tegendeel — dat weldra ook de bewering geloven zal, dat de voor de oogst nadelige zonnevlekken door Bucharin en Trotzki in bondge-

nootschap met de „wijzen van Zion” op de zon zijn geplakt. Ook in het Radek-proces liet men een hoofdbeklaagde — Pjatakow — in een vliegtuig uit Berlijn naar Oslo reizen, zonder de geringste moeite te doen vooraf na te gaan of op het beweerde tijdstip inderdaad een vliegtuig uit Berlijn in Oslo is geland. De officiële Vliegveldberichten van Noorwegen, (hoe boosaardig verongelukken toch hun leugens!) bewijzen, dat deze „beklaagde” in een spookvliegtuig naar Trotski (die vanzelfsprekend ook weer van de partij moest zijn) moet zijn gekomen, want gedurende de maand December 1935 is geen enkel uit Duitsland afkomstig vliegtuig in Noorwegen geland — noch een vliegtuig van een geregelde dienst, noch een ander. De bewering had evengoed wel kunnen kloppen, maar het klopte niet. De slordigheid van de Gepeoe is dan ook wel zonder voorbeeld.

De niet—socialistische wereld interesseert zich voor wat deze processen betreft allereerst voor de „methode”, waarmee de Gepeoe de „bekenntnissen” afdwingt. Afgezien van nijldige collega's uit dezelfde branche, die ook gaarne bekend zouden zijn met deze toverkunst, waarop Jan publiek zo uitstekend reageert, interesseert men zich in die kringen voor deze zaken ongeveer op dezelfde wijze als voor zinnelijke Amerikaansche films. Sedert het geval van der Lubbe hebben kenners van verdovingsgiften, hypnotische trucs en soortgelijke moderne hulpmiddelen der officiële misdadigheid niet zoveel aan tijdschrift-artikelen verdiend, waarin zij hun publiek van de civiliserende vooruitgang op de hoogte moesten houden, als na de Moskouse processen. Men heeft heden ten dage niet zozeer te kiezen tussen Stalin en Hitler als tussen „mescaline” en hasjiesi, twee medikamenten, die, naar men beweert, bij de justitionele dienst van moderne staten ware wonderen kunnen verrichten. Mettertijd zal men zich, wanneer men de ontwikkeling in het rijk van Stalin wil begrijpen, meer met rechtskundige chemie dan met historisch materialisme moeten bezig houden, maar voorlopig kan een mens met een historisch socialistische ontwikkeling hiermee geen gelijke tred houden. Niettemin zal men, op een goede dag achter deze schermen glurend, ook deze „werkzaamheid” begrijpen en daarmee de laatste interesse voor de arbeid van den heer Jezjow verliezen. (Deze „arbeid” is waarschijnlijk even eenvoudig als iedere zakkenrollerstruc, en dit geschrift poogt hem reeds nu te verklaren.) Men overschat n.m. nog altijd de sluwheid van de Gepeoe. Integendeel wekt zijn primitiviteit steeds opnieuw verbazing. Onlangs trad een

van de leiders van de Franse kommunisten, Ferrat, lid van hun „Centraal comité”, uit de partij. (Hij had er genoeg van.) Bij deze gelegenheid deelde hij mede, welke „bekentenis-scène” hij zeven jaar geleden, tijdens het Ramsin-proces, als ooggetuige heeft bijgewoond. (Geciteerd uit de brochure: „De la révolution de Lenine à la contrerévolution de Staline”. Edition Internationale Paris 1937.)

Officier van Justitie Wyschinski: U heeft ons zoëven gezegd, dat U misdadige opdrachten voor systematische sabotage van onze socialistische opbouw ontvangen heeft. Waar was dat? — Professor Ramsin: In Parijs. — Officier van Justitie Wyschinski: U heeft dus in Parijs met Poincaré en Briand een samenkomst gehad. Wilt U ons precies vertellen waar deze samenkomst heeft plaats gevonden? — Professor Ramsin: In een kafé aan een van de grote boulevards.”

Frankrijk's staats- en ministerpresidenten konfereren met Prof. Ramsin in een Parijs' boulevardkafé — ” de beklaagde bekennt het zelf!” Door middel van deze analphabetische primitiviteit in het vervaardigen van „bekentenissen” bepale men het gehalte van de authentieke procesberichten, die (gedrukt op het fijnste papier en zonder dat de theaterdirectie moeite of kosten spaarde) in de hele wereld aan de literaire vrienden van de Gepeoe werden toegezonden; luxe-uitgaven van de zotste „bekentenissen”! Men leze dan verder, wat dit boek over dit onderwerp behandelt; maar alvorens daartoe over te gaan stelle men zich deze eenvoudige vraag:

Waarom heeft men dan tenminste niet bij het tweede proces onbevooroordeelde buitenlandse advocaten toegelaten?

Omdat daarmee „een ontoelaatbare buitenlandse inmenging in binnenlandse Russische aangelegenheden” zou zijn toegestaan? De argumentenfabrikanten van Stalin, die ook bij andere gelegenheden hun kindsheid demonstreren, leveren met dit antwoord een kras stukje „sabotagearbeid”; want dit „argument” was al vóór de geboorte overleden: bij het proces tegen de sociaal-revolutionairen heeft de Sovjetregering, zonder aarzeling buitenlandse advocaten met volledige vrijheid van handelen toegelaten — waaronder drie actieve partijtegenstanders als Emile Vandervelde (voorzitter van de 2e internationale) en de Duitse sociaal-democratische afgevaardigde Dr. Kurt Rosenfeld en Dr. Theodor Liebknecht. Blijkbaar vreesde men destijds in Moskou niet voor ter zake kundige buitenlandse toeschouwers. Een verzoek, dat enige jaren geleden met vanzelfsprekende bereidwilligheid werd inge-

willigd, zou enige jaren later „ontoelaatbare en onduldbare inmenging” zijn? Een argument? Sabotagewerk!!

De domheid van dit „argument” is werkelijk onbegrijpelijk. De toelating van ter zake kundige en onbevooroordeelde rechtskundigen werd bij beide processen geëist. In de meeste vroegere gevallen waren de Russen altijd op de welwillendheid van het buitenland gesteld, waarvoor zij dikwijls belangrijke offers aan hun overtuiging hebben gebracht. Deze eisen van toelating zijn b.v. gesteld door de partij van de Franse ministerpresidenten, door de 2e internationale en door de „Liga voor mensenrechten”, een der hechtste steunpilaren van het „Volksfront”. De partij van Stalin heeft gedurende de laatste jaren in heel wat andere opzichten aan „staatsprestige” ingeboet, waarbij, zoals vroeger, de toelating van buitenlandse advokaten bij procesvoering slecht een kleinigheid was. (En bovendien: „Internationalisten” duiden de bezorgde interesse van buitenlandse vrienden als „ontoelaatbare inmenging aan? Mensen, die anders, — met recht — de deelname van buitenlandse rechtskundigen vorderen bij processen, die andere staten tegen hun „staatsvijanden” voeren? „Ontoelaatbare inmenging”? Maar nodigen de bolsjewiki niet terzelfdertijd de lichtvaardig oordelende delegaties van „arbeiders en journalisten uit, hun land op velerlei andere manieren te controleren?) Men heeft — ter wille van de vrede en dus met recht — de oostsiberische spoorweg, die vijftien jaar een belangrijk objekt van prestige is geweest, eenvoudig aan Japan afgestaan. Men heeft de Europese kommunisten tot hansworsten gemaakt, die hun hele programma moesten opgeven en zich warm moesten maken voor de burgerlijke „demokratie”, voor parlementaire kredieten, in het kort, voor het absolute tegendeel van hun kommunistische overtuiging. Zelfs in Rusland heeft men zijn programma geheel en al prijsgegeven, is toegetreden tot de „roversbende” van de Volkenbond, heeft in Engeland de Tories het hof gemaakt, Laval geëerd en de Franse rechtsradikalen gehuldigd. Men heeft zich verbonden met allerlei politieke machten, die naar bolsjewistische overtuiging dood en duivel betekenen. En waarom? Omdat, zoals men aan opponerende orthodoxe aanhangers verzekert, men in de gegeven omstandigheden tot iedere prijs, sympathie, bijval, goede verstandhouding en mogelijkheden tot nieuwe verbonden moet verwerven. Tot iedere prijs! en men heeft ook werkelijk iedere prijs betaald. Thans echter, nu men de grootste bron van wantrouwen en van afkeer tegen de Moskouse processen

met een eenvoudige toestemming had kunnen afdammen; terwijl men iedere verdachtmaking van deze bloedprocessen met één enkele maatregel had kunnen ontzenuwen, thans, nu de hele wereld van Rusland-vriendschappelijk-gezinde-mensen heeft verzocht, evenals in vroegere gevallen, buitenlandse rechtskundigen toe te laten — nu is de prijs te hoog! Juist deze toch waarlijk geringe koncessie ter wille van het buitenland (die in geen verhouding staat tot andere koncessies, die met de meeste bereidwilligheid en vaak pijnlijk snelle tegemoetkoming worden gegeven) werd geweigerd.

Er behoeft geen woord meer aan verspild te worden; de feitelijke toedracht der zaak is duidelijk: de toegang tot het theater waar dit treurspel „ging” moest geweigerd worden; wanneer zich in dit gewaagde „spel” van officier van justitie en „bekenkende” beklagden ook slechts één enkele vakkundige jurist had kunnen mengen, uitgerust met het benodigde materiaal, op de plaats waar dit drama zich voltrok en in volkomen publiciteit voor de hele wereld, dan was het spel verloren geweest. Dit moest tot iedere prijs verhinderd worden — zelfs tot de prijs van een alles beheersende afkeer der hele wereld van dit meedogenloze regime.

Dit regime is genadeloos en krankzinnig en iedere terugweg is afgesneden. Want er is geen genade voor kameradenmoord. Wanneer het middel het doel reeds volledig heeft vertrapt, dan is voor de schuldigen de kans verkeken, zich later op een „politieke misvatting”, op een „taktische dwaling” te beroepen. Hier werd niet meer gestreden, hier werd reeds vermoord. Hier gaat het niet meer om „taktiek”, om „stellingen”, „formules” of „vraagstukken” — hier gaat het reeds om het vege lijf.

Maar mag men veel hoop hebben, dit begrijpelijk te maken aan mensen, die iedere onmiddellijke indruk, ieder oorspronkelijk gevoel en ieder zedelijk elan voor „taktiek” verloren hebben? Wat deze mensen aanvatten, verandert in „taktiek”. Gisteren voor de revolutie, de burgeroorlog, de gewapende opstand, de radendiktatuur? „Taktiek!” Heden voor landsverdediging, orde en veiligheid, formele democratie en nationale eenheid? „Taktiek!” Maar men is gisteren toch kommunist geworden, omdat men tussen de ene en de andere vorm van „burgerlijke klasseheerschappij helemaal geen onderscheid” wilde zien; omdat men de sociaal-demokratische politiek van coalitie met bepaalde delen van het burgerdom voor „grenzeeloos verraad” en de „bewapende aktie van klassebewuste arbeiders” voor de „enige, alleen denkbare weg” hielt! En kan

men dan nu (alsof er niets gebeurd is, alsof het niet gaat om de gezamenlijke inhoud van een politieke overtuiging, alsof men hiermee niet de gezamenlijke som van zijn politieke houding heeft verspeeld!) werkelijk de buitensporig bestreden houding van de sociaal-demokratie nadoen en overtreffen — en desondanks beweren „kommunist” te zijn gebleven? Taktiek? Neen, hier openbaart zich in excelsis een morele waanzinnigheid. Want wèl kan een mens, wanneer de toestanden veranderen, zijn inzichten herzien; maar dit te doen zonder het te erkennen en het volledige programma van een vol haat bestreden tegenstander aanvaarden, zichzelf voor historisch gegrondvest en onfeilbaar verklaren en zichzelf ook nog een brevet van bekwaamheid voor de leiding verlenen, — dat alles is niets dan waanzin.

Hier openbaart zich geen rijpingsproces, maar een ontzettend ziekteproces van de moraal. Wie gisteren een politiek heeft verdedigd en gevoerd, waarbij het leven van andere mensen op het spel stond, die heeft deze politiek voor anderen, en allereerst voor zichzelf te rechtvaardigen: dat hij deze politiek in het bewustzijn van een rotsvaste overtuiging voor absoluut onvermijdelijk, voor tragisch noodzakelijk houdt. Wat heeft het dan nog met „taktiek” te maken, wanneer deze mens slinks en zonder enig gewetensbezwaar, alleen omdat een of andere partij-instantie het beveelt, gisteren nog de inzet van mensenslevens voor noodzakelijk en onafwendbaar hield, en heden op speelse wijze stuivertje wisselt met zijn vroeger meest bestreden tegenstanders? Wie waagt het nog te beweren, dat hij het gisteren ernstig gemeend heeft, toen hij de verantwoording voor het leven van andere mensen even vrolijk als lichtvaardig aanvaardde? dat hij nu eerlijk is? dat hij morgen deze grenzenloze lichtvaardigheid en ontrouw niet nog zal overtreffen?

Wat heeft deze vernieling van alle intellectuele en morele redelijkheid nog met „taktiek” te maken?. Op de voorgrond van de „socialistische” beweging ageert een mensentype, dat onbetrouwbaar en tot alles in staat is. Wat deze mens beweert kan bij gelegenheid wel een waar zijn, (ook Göbbels zegt wel eens de waarheid) maar meningen zijn even goedkoop geworden als stokpaarden en bijna even goedkoop als mensenslevens, maar duizendmaal voornamer dan de mening is de mens, die erachter staat. Wie ongelijk heeft maar desondanks „mens” blijft, staat duizendmaal dichterbij het socialisme dan een ander, die ééns gelijk had, maar nu van boven tot onder met leugens, cynisme en trouweloosheid bezoedeld is. Zullen

dan de gruwelijke gebeurtenissen van de laatste jaren geheel en al zinloos zijn geweest? Wil men dan nog altijd niet begrijpen, dat de middelen het doel, minderwaardige mensen de zuiverheid van de idee beïnvloeden en dat er bij de levende mens geen grotere realiteit bestaat dan het verlangen naar redelijke overeenstemming van mens en mening?

Het is koud om ons heen geworden; onverschilligheid doet bevriezen en slechts ons warm kloppend hart kan de koude verjagen. De toevallig politieke mening kan veranderen, maar deze mening beslist reeds lang niet meer over de vraag, wie bij ons of wie bij de vijand, bij de laaghartigheid behoort — echt en van betekenis is slechts het hart, dat al of niet voor een idee klopt, de morele substantie. Op 28 Januari 1937 namen Pjatakov en zijn kameraden afscheid van het leven; op 28 Januari 1937 stierven vele mensen in Spanje een smartelijke dood en op 28 Januari 1937 publiceerte de Moskouse „Deutse Zentralzeitung”, het Duitse centrale orgaan van de Stalinpartij, de volgende bekendmaking:

Club Ernst Thälmann. Duitse vrouwen-sectie. Vrijdag, 29.1., aanvang 20 uur; clubavond. Programma: „Beelden uit de heldenstrijd van het Spaanse volk.” Voordracht — declamatie — muziek — *na afloop dansen.*”

Wie dit begrijpen, rechtvaardigen of verklaren kan, leze mijn boek niet verder. Het is voor anderen geschreven.

April 1937.

I

Het grootste waterkrachtwerk ter wereld, de grootste tractorenfabriek ter wereld. Een rekord! De waanzin gaat verder. Er volgt de grootste proef ter wereld: de proef of de wereld verder zal willen geloven, of dit regime, dat zelfs het Amerikanisme vermocht te overtreffen, nog iets met socialisme te maken heeft.

„Tegen de muur gezet” werpen de geslachte mensen een schaduw, die in angstwekkende groei valt over het arme Rusland en onze wereld verduistert.

Onze dagdromen zijn verscheurd; nu wordt het nacht. Maar sta toch op. Hier moet een grafrede gehouden worden. Ge hebt Uw verlangens begraven. Aan het graf van dit verlangen laten de moordenaars de nieuwste, hun zo geliefde Jazz-muziek spelen. Wij zijn echter niet hier gekomen om te dansen. Wat doet de weelde bovendien zo dicht aan de rand van het graf? En wat zijn DAT voor geuren:

„Er is al weer”, schrijft in Juli 1936 een verheugde dame uit Karlsbad aan het Praagse „Montagsblatt”, „er is hier al weer Russische parfum. Gaston Vidie, de Parijse parfumeur, is zijn zaken in de USSR weer begonnen. En bij Dittrich heb ik zelfs de douanebriefjes met de Sovjetster gezien. Dit kommunisme wordt mij steeds sympathieker.”

Zulke sletten! En wie nog meer? Gaston Vidie, de Parijse parfumeur, heeft z'n zaken in de USSR weer geopend, maar ook de beul de zijne, en de heer Vidie zal niet genoeg „Stachanovs” vinden, om de parfum-fabrikage op een zodanig niveau te brengen, dat hij de kans heeft met deze geuren de lijkenlucht te overtreffen. De oude bolsjewiki zijn dood, en de jongeren van 1936, de lieve „pioniers” van de staalharde Stalin, schrijven aan de Moskouse „Pionerskaje Prawda” briefjes, die het blad op 26 Augustus 1936 publiceert, de dag na de terechtstelling van de oude bolsjewiki Sinovjev en Kamenev, met de trotse aanduiding, dat het hier gaat om briefjes van jongens en meisjes van 9 tot 12 jaar:

„Wij waren zeer verheugd, toen wij de uitspraak van het gerecht vernamen. Hoe schoon zou het zijn, ook maar voor een paar ogenblikken de Tschekist te zijn, die deze vuile schoften gevangen genomen heeft.”

Zijn we al zo ver? Stinkt het al uit de kindermond? Het zijn kinderen van 9 tot 12 jaar, en dus nog juist onder de leeftijds-grens waarop in Stalin's Rusland — Rekord! de vreselijkste straf ter wereld — de doodstraf toegepast kan worden. (Besluit van de Sovjetregering van 7 April 1935), Die arme kinderen! De straf, die hen wacht zal erger zijn dan die van de dood — een paar jaartjes nog en hun vrome wens zal vervuld worden: Tschekist te zijn.

„Onze gevierde en geliefde Tschekisten” schrijven andere „pioniers” aan hun krant „verhinderden diegemene bandieten hun plannen uit te voeren. Wij kinderen verklaren, dat het oordeel van het hoogste gerecht ons oordeel is.”

Het stormt over het „Vaderland der werkers”. Deze brief is afkomstig uit een „tehuis voor verlaten kinderen” en de wor-gende betekenis van dit dokument van onmenselijkheid groeit tot ontzetting, wanneer men zich herinnert dat kinderen, die in zo'n „tehuis onvermijdelijk tot het opstellen van *zulke* brie-ven opgroeien, sedert Juni 1936, in Stalin's Rusland, niet meer tijdig mogen worden afgedreven. Dat men liefdesvruchten niet meer de liefdesdienst bewijzen mag, hen voor de uitlevering aan *zulke* „tehuizen voor verlaten kinderen” te bewaren (in het negentiende jaar der socialistische opbouw) — is treurig genoeg; maar ondragelijk is het, dat zij dan, van *zulke* tehui-zen uit, ook nog *zulke* brieven aan hun „Pionerskaja Prawda” schrijven:

„Lieve, dierbare Stalin; wij waren dagelijks om de luid-spreker verzameld om de berichten over het proces tegen de fascistische moordenaars te horen. Eergisteren hebben wij het vonnis gelezen en wij waren zeer verheugd!”

Mijnheer Gaston Vidie! laat om godswil in drie ploegen werken. En stop met de export naar West-Europese luxe badplaatsen. Het land zelf heeft iedere druppel van zijn par-fum nodig. Maar het zal onvoldoende zijn.

Er moet een grafrede gehouden worden. De dromen van onze jeugd zijn vermoord. Lieve, dierbare Stalin — ook *wij* waren dagelijks om de luidspreker verzameld. *Wij* zijn echter

geen kinderen meer! Dit kommunisme wordt den Europeanen prostitues steeds sympathieker. Eén, die „Messaggero” heet, haar bedrijf onder „totalitaire” kontrôle in Rome uitoefent en een dagblad is, heeft dat op 26 Augustus 1936 zo uitgedrukt:

„Stalin staat op de bodem der werkelijkheid en dat, wat zijn vijanden verraad aan het ideaal noemen, is niets anders dan een noodzakelijk kompromis met de geschiedenis, de logika en het leven. Tegen het programma van het zuivere kommunisme stelt hij een sterk leger het klein-privaateigendom een buitenlandse politiek, die in Europa en Azië rekening houdt met de nationale tradities en eindelijk een voor de natie voordelige binnenlandse politiek.”

Niet alleen de verlaten kinderen hebben gelachen, — ook de publieke dames van het huidige Italië bevestigen, dat het oordeel van het hoogste gerechtshof te Moskou *hun* oordeel is. En daarbij hebben zij voorlopig nog niet eens de Russische parfum kunnen ruiken, wèl de Russische benzine, waaraan zij zich overigens ook niet lang bedwelmen konden, omdat deze juist toen zo snel mogelijk naar Abessinië verscheept moest worden, — een noodzakelijk kompromis met de geschiedenis, de logika en het leven.

Stalin staat op de bodem der werkelijkheid? Ja! En *dit* is de werkelijkheid: De Russische revolutie is gelijkwideerd; de succesvolste antibolsjewiek ter wereld — Rekord! — heet Stalin; Hitler bewapent zich met Russisch mangaanerts, Mussolini veroverd Abessinië met Russische olie; de kinderen komen op de wereld om tussen 9 en 12 jaar aan de „Pionerskaja Prawda” geestdriftige krantenartikelen te schrijven en vanaf het twaalfde jaar ter dood veroordeeld te kunnen worden; naar Spanje worden minder wapenen dan radioberichten over het „Trotzkisten-proces” gezonden; Rusland heeft het grootste waterkrachtwerk, de grootste traktorenfabriek ter wereld, de grootste vliegtuigen en de grootste bekentenissen ter wereld; Rusland is uit een hoop voor het socialisme tot een mierenstaat geworden, wiens religie het Amerikanisme is; een technisch omhooggedreven en in zedelijk opzicht met de enkele burgerlijke vrijheden verminderd Amerikanisme. Op de bodem van *deze* feiten staat Stalin.

Wij echter staan aan het graf van onze smachtende illusies. Misschien kan men met Rusland nog een oorlog winnen. (Was ik echter, wat een gelukkig toeval verhoed heeft, voorstander

van een realiteits-politiek geworden, dan zou ik niet veel vertrouwen stellen in een bondgenoot, die een veel belangrijker verdrag dan een politieke overeenkomst van wederzijdse hulpverlening verscheurd heeft: n.l. de overeenkomst met zijn oorspronkelijke idealen en met de elementaire beginselen van iedere menselijke moraal.) Voor militaire defensieverdragen tegen een andere staat zal Rusland misschien nog evengoed in aanmerking komen als de staten met de „zwarte regeringen”, als het Italië van de Liparische eilanden. Daarvan zullen wij wel niet veel verstand hebben, dat moeten de vaklieden van het oorlogsbedrijf maar uitmaken. Een ieder houde zich met zijn eigen zaken bezig — de militaristen met de verdragen met het russische leger, de socialisten met de begrafenis van hun illusies en met de zuivering van hun ideologie.

„Onze gevierde en geliefde Tschekisten” moeten echter geen grapjes maken. Dat hun ijzerproductie groeit wordt niet betwijfeld, hoewel er gevaar bestaat, dat deze productie niet steeds toerijkend zal zijn bij het voortduren der massaterechstellingen van oude medewerkers van Lenin; wij echter zijn, hoe de zaken met de ijzerproductie zich ook verder ontwikkelen zullen, wel is waar verlaten, maar geen kinderen meer. Al zou Moskou ook nog een tweede „metro” krijgen en de „socialistische differentiëring in het arbeidsloon” welke heden in 80 loonklassen tot uitdrukking komt Ford’s sociale politiek van „verdeel en heers” nog sterker overtreffen; al zouden de „Intoeristreizen” zelfs kosteloos onder het veile west-Europese intellect verdeeld worden; al zou de produktie van mangaanerts zo stijgen, dat behalve Duitsland ook nog Italië en Japan hun legers geheel konden moderniseren; al zou de Justitiemolen zo gemoderniseerd worden, dat een in de toekomst lastig geworden Dimitrov zou bekennen, de Rijksdag in brand te hebben gestoken; al zouden alle „Komsomols” — hopla! — in eens met parachutes uit vliegtuigen springen en Litwinov er zelfs in slagen een vriendschapsverdrag met *Hitler* te sluiten; al zou de laatste vuilpoets der Europese linkse literatoren een goed betaald baantje bij de Russische staatsuitgeverij krijgen; al zouden ook de Pariennes zich met Russische parfum besproeien en de dagelijkse arbeidsprestaties van de Russische mijnwerkers (vroeger noemden de marxisten dat „uitbuiting”) zelfs stijgen tot het tachtig-voudige van die van hun onder het kapitalisme zwoegende kollega’s; al zouden er in Rusland nog meer autowegen aangelegd worden dan in het Derde Rijk, de treinen er nog sneller gaan dan in Amerika en nog

punktuëler aankomen dan in het fascistische Italië; al zouden kinderen tussen 9 en 12 jaar niet alleen de terechtstelling van oude revolutionairen toejuichen, maar deze met hun eigen handjes zouden uitvoeren; ja, al zouden zelfs kinderloze huwelijken geheel verboden en de doodstraf uitgesproken kunnen worden over zuigelingen; zelfs dan nog zou onze twijfel aan het socialistische karakter van dit machtige land niet worden opgeheven. *Zulke* grote meningsverschillen bestaan er tussen ons aan de ene kant en de „Messaggero „Rome” en de „Pionerskaja Prawda, Moskou” aan de andere kant”.

Wij en de „gevierde, geliefde Tschekisten” hebben niets, niets, absoluut niets anders gemeen, dan de herinnering aan de vermoorde generaties van Lenin. Die herinnering *hebben* wij gemeen en zij zal voor beiden onuitwisbaar blijven. De grafrede, die hier te houden is, mogen zij beluisteren; als zij hem tenminste verstaan — want hier wordt een menselijke, een diep-socialistische taal gesproken —; zij zullen wellicht om zich heen schieten of van een burgerlijke regering de uitwijzing van socialistische emigranten eisen of zich op een andere soortgelijke wijze doen gelden. Men doet, wat men kan, en wie niets kan is tot alles in staat. Maar het zal niet helpen; al zal het lawaai der salvo's en de gewetenstraagheid van de bedwelmden nog zo groot zijn, — de menselijke stem is luider. En zeker de stem van de doden! Die stijgt uit het graf, over de rand, zwelt aan, grijpt in de harten en koppen, en dwingt ze tot denken!

Wij zijn geen Moskouse „Jonge Pioniers”. Ook zijn wij geen West-Europese hoeren. Ons wordt dit kommunisme niet steeds sympathieker, en het oordeel van het hoogste Moskouse gerecht is zeker ons oordeel *niet*. Ons oordeel wordt geveld door een rechtbank, die bestaat uit verstand, zedelijkheid en trouw aan het ideaal. Aanklager is die menselijke gezindheid, die wij socialistisch hebben leren noemen. Aangeklaagden zijn zij, die duizenden mensen en een ideaal gedood hebben en ieder, die zich liet kopen om deze misdaden goed te keuren of te zwijgen. Getuigen zijn: de waarheid, de feiten en een onomkoopbaar geheugen. Het oordeel wordt geveld aan het graf van verkrachte verwachtingen. En voltrokken wordt het daar, waar alleen geschiedenis wordt gemaakt — trots tanks en trots radio: in de harten van alle mensen die de laagheid verafschuwen.

II

De berichten over de monsterachtige gebeurtenissen in de gerechtzaal werden door de Moskouse omroep ook in de Spaanse taal uitgezonden; alvorens hij bij de gruwelijke lijkenbergen in Spanje de oude Russische bolsjewiki voegde, had Stalin de wens, het verbloedende Spaanse volk getuige te doen zijn van de uitroeiing van het kommunisme, ook in Rusland. De verschrikkelijke gebeurtenissen van onze tijd stijgen tot ondragelijkheid, als men in de beslissende ogenblikken bemerkt, hoe reeds „in eigen kamp” tweërlei, en zelfs twee hopeeloos verschillende talen worden gesproken. Wat? Socialisten, die het wereldgeweten tegen de justitionele moord op dappere vijanden van de fascistische slavernij niet in naam van het kommunistisch partijdoel mobiliseren (zoals zij ons willen doen geloven), maar in humanistische toorn over de benadeling van de eeuwige rechtsmoraal, — zulke socialisten moet men eerst nog begrijpelijk maken, dat de terechtstelling van Sinovjev en Kamenev zelfs *dan* een ontzettend justitioneel misdrijf is, al ware de akte van beschuldiging woord voor woord waar?

Dit begrijpelijk te moeten maken is onzegbaar pijnlijk. Want dat betekent de afschuwelijke innerlijke demoralisering in een kamp, dat men zo gaarne ziet als een gemeenschap van bewuste mensen met een rijpe en zuivere overtuiging. Met socialisten zal over moord, justitionele moord en kameradenmoord werkelijk nog eerst gediskussieerd moeten worden. Ondanks zichzelf moet men het doen. Onder de mensen, die zich, door volledige verstarring van hun eigen denk-, oordeel- en gevoelvermogen, achter de macht van Stalin scharen, bevinden zich wellicht toch nog enigen, wier terugkeer tot de elementaire bron van zuivere beginselen niet voor goed afgesneden is. Hen moet men toch pogen te helpen.

Stalin kan er staat op maken, dat de laatste woorden over deze kameradenmoord *door de terechtgestelden* worden gesproken. Niets zal hem helpen; niet eens de tijd en ook niet de

gewetenstraagheid van de massa's der hem nalopende aanbidders. Nog leven, voorlopig buiten bereik van Stalin, socialisten, die het net van deze, geschiedkundig zonder voorbeeld zijnde overval op de menselijke rede en op de waardigheid van het socialisme draad voor draad *kunnen* en *zullen* verscheuren. Vasthoudend, geduldig, met zuivere herinneringen, onbuigzaam en met een onomkoopbaar geweten, Zij zullen ieder detail opsporen. Niets wordt vergeten, niets vergeven, niets geschonken. Daaraan valt niet te twijfelen. Wellicht zal menig- een, die de waarheid wil, een ongeval overkomen, want de macht van dit heerschap is groot. Maar ook ongevallen zullen hem niet helpen — daar kan hij staat op maken.

Dit geschrift is een aanval op de machtswaan van de leugen en deze aanval zal tot de dwingende resultaten geleid worden. Voorlopig wordt aangenomen, dat de akte van beschuldiging tegen Sinovjev, Kamenev en de andere terechtgestelden tot de laatste komma de zuivere waarheid zegt.

Er wordt dus als waar verondersteld, dat Trotzki, Sinovjev, Kamenev, Smirnov, Tomski, Radek, Serebrjakov, Pjatakov en Sokolnikov plannen hadden, meerdere aanslagen op Stalin en zijn ambtenaren te plegen. Er wordt voorts bij voorbaat aangenomen, dat in samenhang met deze goed overlegde plannen Kirov vermoord is.

Onmiddellijk na de vermoording van deze „ene” Kirov zijn 116 Russische kommunisten terechtgesteld, — een verhouding, die er zijn mag. Er werd een groot staatsproces gevoerd, dat de onderlinge samenwerking van deze personen belichtte, voor zover dit voor de aanklagers van gewicht was. Opmerking echter verdient, dat Nikolajev, de man die Kirov doodschoot, *voor* dit proces gefusilleerd werd (op 29 December 1934), — een unikum in de geschiedenis der justitie, die toch anders in alle tijden en in alle staten der wereld de meest mogelijke moeite doet de hoofddader *levend* voor het gerecht te voeren om de medeplichtigheid van de medebeschuldigden met bewijzen aan te kunnen tonen. In dit merkwaardige Kirov-proces echter haastte zich de staatsmacht de enige onmiddellijke dader te doen verdwijnen, om de medebeklaagden in een chaos van combinaties en rhetorische spitsvondigheden te verstrikken, zonder dat de enige dader als levende kontrôle van hun beweringen kon optreden. In ditzelfde proces werden op 18 Januari 1935 ook Sinovjev en Kamenev „wegens intellektuële medeverantwoordelijkheid” tot zware gevangenisstraffen ver-

oordeeld. Anderhalf jaar later, op 19 Augustus 1936, werden zij in *dezelfde* zaak aangeklaagd en op 25 Augustus 1936 terechtgesteld.

Wij vragen den kommunisten, den niet-kommunistischen Stalinvrienden, de „Liga voor mensenrechten”, de „vereniging voor recht en vrijheid”, de beroeps-vrijheidsdichters en alle andere beroepshumanisten uit alle landen: a

Wat zegt U van een justitie, die wegens vermoordding van *één* staatsman, 116 mensen *terechtstelt*, onder wie zich *niet* de dader bevindt en die allen door het Openbaar Ministerie slechts op grond van *ideële* medewerking werden aangeklaagd? Wat zegt U van een justitie, die zo'n rechtsverkrachting anderhalf jaar later herhaalt door op *dezelfde* gronden andermaal zestien mensen te fusilleren? Wat zegt U van een justitie, die — zonder nieuwe bewijzen in het geval Kirov aan te voeren — mensen, die in een crimineel proces reeds veroordeeld waren, anderhalf jaar later op *dezelfde* aanklacht nog eens, en zelfs ter dood, veroordeelt?

Wat zegt u van een justitie, die mensen terechtstelt, aan wie het Openbaar Ministerie niet de gepleegde daad, maar slechts de bedoeling van terroristische daden ten laste legt? Waarin ziet u het onderscheid tussen zo'n justitie en de klassejustitie in de fascistische staten, tegen wie u (als goede humanisten, die het, zoals u zelf zegt, niet om kommunistische partijgrondslagen, maar om de handhaving van de menselijke rechtsgrond gaat) tegenprocessen voert en — naar te vrezen is — toekomstig ook voeren wil?

Op deze vragen kunnen kommunisten — echter vanzelfsprekend slechts „echte” en door de partij, zonder democratisch pathos en humanistisch geklets *erkende kommunisten* — met definitieve verzaking van alle humanistische maskerade pogen te antwoorden: „recht, gerechtigheid, rechtsmoraal, moraal in 't algemeen, zijn domme, burgerlijke vooroordelen. Wij zijn op taktische gronden met genoeg bereid, burgermensen, die dom genoeg zijn, voor ons partijkarretje te spannen. Behalve dat, is alles, wat wij onder de fascistische heerschappij als onmenselijke misdaad veroordelen, onder de heerschappij van Stalin volkomen in orde en in alle opzichten goed te keuren.

Het zint mij helemaal niet, tegen zo'n onbezonnen en ont-aarde „dialektiek” iets aan te voeren; sneller dan men geloven

wil zal deze benedendierlijke moraal van deze vijfcents-Machiavellisten in eigen vlees snijden en dit zal vreeslijk bloeden. Dat kan men niet meer verhinderen. Men kan de akrobaten van zo'n zedelijkheidsverval slechts vragen: „Aangenomen, dat in naam van het kommunistisch partijdoel *werkelijk* alles begaan mag worden wat in alle andere gevallen de gemeenste misdaad is, — *wat is er dan uit de Russische revolutie gegroeid*, wanneer het voor Stalin „noodzakelijk” (en daarbij ook „geoorloofd”) is, de oude leiding der bolsjewistische partij, de vrienden van Lenin, Organisatoren van de November-revolutie, stichters van de Sovjetstaat „in naam der revolutie” uit te roeien? In het negentiende jaar van de kommunistische heerschappij, temidden (zoals men ons wijs wil maken) van het „gelukkigste volk”, twee jaar vóór het ideaal van de klasseloze maatschappij bereikt zou zijn? Is de onderstelling, dat *zoiets* „nodig” was niet een veel zwaardere beschuldiging tegen de Stalinistische toestanden in de Sovjet-Unie, dan de stelling, dat het een dolle streek, een krankzinnige paniek, een justitionele moord is geweest?

Trotzki, Sinovjew, Kamenev, Tomski, Radek, Smirnov, Pjatakov, Jevdokimov, Serebrjakov, Sokolnikov, Muralov, Bucharin, Rykov, — dat is, buiten Stalin en Kalinin, de hele bolsjewistische generatie van Lenin en van de Russische omwenteling. Sla slechts een of ander protocol, een of andere brochure of dagblad uit die tijd op. De „Raad van Volkskommissarissen” van Lenin — de revolutionaire leiding van partij en staat — bestond uit Lenin, Trotzki, Sinovjev, Kamenev, Rykov, Tomski en Stalin. Lenin, de gelukkige, is reeds lang dood. Trotzki vogelvrij. Sinovjev terechtgesteld evenals Kamenev. Rykov is nauwelijks het gerecht ontlopen. Tomski — een robuste arbeidersnatuur, die blijkbaar niet tot „bekentenissen” te *dwingen* was — heeft zelfmoord gepleegd. En al dit „noodzakelijke” heeft Stalin, de laatste, tot stand gebracht. Neem aan, dat de aanklacht waar is. Is dat voor jullie, kommunisten, dan niet duizendmaal ontzettender dan de overweging: het is een justitionele moord. Wat is er in Rusland gebeurd, wat *gebeurt* er in Rusland, wanneer de hele oude garde, wanneer de intiemste vrienden en medewerkers van Lenin, de organisatoren en leiders van de revolutie, *zich inderdaad* tot een vertwijfelde samenzwering tegen één man uit hun midden aansloten, tegen de enige, die aan de macht bleef? Ge zijt toch Marxisten?! Ge verklaart het toch — op grond van diepste wetenschappelijke overtuiging en met brutale aanmatiging —

voor kinderlijk, achter zulke vèrdragende gebeurtenissen een neurotische afdwaling, een hersenverbijstering of een of ander dom toeval te vermoeden! *Wat* is er dan van Rusland geworden, wanneer de generatie van de November-revolutie *inderdaad* tot de dwingende overtuiging gekomen zou zijn, dat er, om hun plannen te voltooien, geen andere mogelijkheid was dan moord op Stalin?

Indien ik lid van de „Komintern” was en dus besloten had, liever alle verstand, ieder zedelijkheidsbesef, alle overtuiging en ieder zuiver oordeel te verliezen dan het magisch geloof in Sovjet-Rusland — *juist dan* zou ik mij er met hand en tand tegen verzetten, achter het ontzettende gebeuren van 25 Augustus 1936 iets anders te zoeken dan onverbloemde moord. Wat is — voor een lid van de Komintern — het bewijs van een „noodzakelijke” justitionele moord, tegenover het vreselijke bewijs, dat Lenin’s Rusland van 1917 geen andere weg meer heeft gezien om zich staande te houden dan de moord op het Rusland van heden?

Nog een ogenblik worde verondersteld, dat de aanklacht de zuivere waarheid is. Maar dan wordt het ontzettende steeds ontzettender, bij iedere gedachtengang steeds nog ontzettender!

Daar stonden Sinovjev, Kamenev en Smirnov voor het hoogste gerechtshof. Beschuldigd van systematische voorbereiding van politieke moord. Mannen met dertigjarige strijderervaring; met alle denkbare gevangenissen, lijden en avonturen van de revolutie vertrouwd. En tot slot wilden zij Stalin vermoorden. Dan echter, voor het gerecht staan zij op en verklaren eerst thans Stalin te begrijpen, te respekteren en lief te hebben? Alleen omdat zij, tussen het besluit tot de moord en deze liefdesverklaring, anderhalfjaar in de Gepeoe-gevangenissen hebben gezeten? Dàt alleen kon Stalinmoordenaars in Stalinminnaars veranderen? Mannen met een dertigjarige politieke strijderservaring; oude leiders van de bolsjewistische revolutie, die zich de vermoordning van Stalin toch wel niet als een lichte sportbeoefening zullen hebben voorgesteld — zulke mannen, tot moord besloten, staan dan op en zeggen: „Ik, een kontra-revolutionair, dank het Openbaar Ministerie, dat hij de verdiende straf tegen mij geëist heeft?

Wat verlangt men hier van ons? Zijn wij werkelijk reeds zo ver? Is dit geen brutale hoon aan het menselijk bewustzijn,

dat nog niet geheel en nog niet overal door de macht van de diktatuur verpletterd en in diktatoriële hersenmest verzopen is?

Het één òf het ander; men wil bewijzen, dat de veroordeelden Stalin inderdaad wilden vermoorden; dan had men mannen, die tot zo'n besluit gekomen waren, niet als idioten, als verdoolden, als zwakzinnigen of zielszieken voor het gerecht moeten voeren; òf men wilde laten zien, dat „in het gelukkige Rusland van Stalin” alleen waanzinnigen tot zo'n besluit konden komen; dan heeft men arme gekken, zwakzinnige zielszieken terechtgesteld — een justitionele misdaad, waarvan de menselijke fantasie dan geen schaamtelozer voorbeeld kan noemen.

Laat men toch trachten een minimum-grens aan de laaghartigheid te stellen.

Of de acte van beschuldiging is waar — òf men wilde het Rijksdagbrandproces overtreffen. In de keus tussen beide veronderstellingen beslisse de kommunist — die, op welke veronderstelling de keus ook valt, in beide gevallen, Stalin en dus zichzelf moeten opgeven. Voor de anderen echter, die nog niet totaal zwakzinnig zijn, en tussen deze beide veronderstellingen niet *kunnen* kiezen, het volgende: de beklaagden *hebben* een gevaarlijke samenzwering tot moord georganiseerd, (sedert jaren georganiseerd in samenwerking met de geheime politie van grote mogendheden, met alle beslistheid en doorzicht) en zij zouden zich daardoor onder alle omstandigheden zelf de doodstraf op de hals gehaald hebben — dat is een veronderstelling, die tenslotte iedereen zal verwerpen, die niet van Stalin afhankelijk is.

Het dwingende, volledige, onomstotelijke bewijs van de vloekwaardige leugenachtigheid, die het Moskouse bloedbad voorafging en volgde, *zal* geleverd worden — daar kan Stalin staat op maken. De Gepeoe heeft kortere benen dan de waarheid, ook als hij meer handen heeft, meer revolvers daarin en meer geld.

Slaapt Stalin goed? En waarvan droomt hij?

Ik heb geen rode armée tot mijn beschikking, ik lever geen mangaanerts voor Hitler's leger, ik heb geen staatsuitgeverij voor de aankoop van „linkse” journalisten — in het kort, ik moet mijn enige schuld bekennen, die verrotte tijdgenoten *niet* pardonneren; ik heb geen macht. Echter, één ding kan ik voorlopig nog: een moord een *moord* noemen!

III

Dit geschrift aanvaardt een proces — een proces van de naakte waarheid tegen de met macht overladen leugen. Het is waar — de machtsmiddelen zijn vooreerst zo ongelijk verdeeld, dat kruideniers, die het inzicht hebben, zich voor „onvoordelige zaken” niet te interesseren, dit proces niet een als publiek zouden willen bijwonen. Maar deze kleine handelaars in de politiek maken geen geschiedenis; het mensenstof, dat door de wind van onze dulle tijd wordt toegewaaid aan alle protserig neergezette machtskolossen, is toch slechts stof en wanneer er een wolkbreuk komt wordt al dat stof een jammerlijk-weke brei. De waarheid daarentegen is van hardere substantie, die gestaald in het vuur van een onwrikbare overtuiging alle tijd heeft. Is Stalin een wereldmacht? De waarheid en het socialistisch bewustzijn zijn dat niet minder. En aan het slot zullen we — tot ergernis van de politieke kruideniers — zien, dat de machtsmiddelen in dit proces nog niet zo ongelijk verdeeld waren.

Te oordelen naar de hersensubstantie van hen, die geloof hechten aan het Moskouse moordproces, heerst er in het mathematische *niet* een dicht gedrang. Wat denkt dan wel de stakker, die een samenwerking van Trotzki met de Gestapo mogelijk acht? En deze these is toch de grondslag van het proces: Leo Trotzki heeft zich met Hitler's Gestapo tegen het kommunisme verbonden. Nam zich wel eens iemand uit die rijen van gelovige schaapskoppen de moeite om dat klaar en duidelijk te doordenken?

Leo Trotzki, vanaf de eerste dag der Russische revolutie — tot aan Lenin's dood, tezamen met dezen vriend, de onbestreden leider van de Sovjetstaat, kent alle politieke geheimen van het revolutionaire Rusland als geen ander. Hij, de grondvester en organisator van het rode leger, kent de militaire geheimen van de Sovjet-Unie als nauwelijks een andere Rus. Trotzki, minstens tot 1922 de invloedrijkste leider van de Russische buitenlandse politiek, kent het gekompliceerde net der

geheimste politieke ondernemingen ten opzichte van het buitenland en alle geheime pogingen van verdragsovereenkomsten met andere mogendheden als nauwelijks een ander mens in Europa. Hij, de sterkste, meest onderlegde en zaakkundigste leiderspersoonlijkheid van de ongelukkige kommunistische internationale, kent juist uit de moeilijkste jaren — uit de eerste na-oorlogsjaren, toen met alle denkbare legale en in het bijzonder illegale middelen vanuit Moskou nog *werkelijk* naar de wereldrevolutie werd gestreeft — alle „konspiratieve” ondernemingen, illegale hulpmiddelen, proefnemingen, avonturen, verbindingen, werkmethoden en verdere geheimen der kommunistische wereldorganisatie.

Men stelle zich nu eens konkreet voor, wat *deze* man met *deze* kennis de Sovjetstaat en zeker de kommunistische internationale zou kunnen aandoen, indien hij *werkelijk* een Gestapo-agent was geworden! Een aanhanger van de nieuwe Russisch-orthodoxe kerk is juist daardoor te definiëren, dat hij een totaal ineengeschrompelde fantasie moet bezitten; maar ook met de fantasie van een amoebe moet men zich toch kunnen voorstellen, dat deze Leo Trotzki — ware hij eerloos geworden — met slechts één onthullingsartikel de politie van de gehele wereld het zekerste materiaal voor de dolste, omvangrijkste stappen voor de beslissende vernietiging van de „kommunistische internationale” zou kunnen leveren. Ware Trotzki werkelijk een Gestapo-agent, dan hadden de agenten van de kommunistische internationale geen dag meer de mogelijkheid dit vanuit hun behagelijke Europese werkkamers wereldkundig te maken, want hun ganse internationale apparaat zou de eerste dag van de *werkelijke* samenwerking tussen een eerloos geworden Trotzki en het politie-apparaat van een of andere kapitalistische staat (en zeker de politie van het Derde Rijk) volkomen en beslissend vernietigd worden. Stond een eerloos geworden Trotzki *werkelijk* in dienst van een of andere anti-Sovjetstaat, dan was deze staat onmiddellijk in het bijzondere bezit van de zwaarwichtigste staats- en militaire geheimen van Sovjet-Rusland. In vergelijking met dit verraad, zijn alle bekende gevallen van gelukte groot-spionnage van evenveel betekenis als b.v. de uitlevering van het cyrillische alfabet aan de op staatsgeheimen zo beluste, spionnagediensten van de westerse mogendheden.

Klein Jantje zou zich schamen, van de „Gestapo-agent” Trotzki — indien hij daaraan tenminste geloven wil — diè

voorstelling te hebben, die Stalin's pers in de wereld verbreidt, zoals trouwens vanzelfsprekend ook het domste kleine Jantje een wereldwijze twijfelaar is vergeleken met de naïveteit van deze proces-propaganda en hen die daarin geloven.

Neem het fantastische geval; een voormalige chef van de Franse legermacht is in dienst getreden van de Duitse spionagedienst — is het dan denkbaar dat zijn verraad daarin bestaat, dat hij aan deze dienst de onderscheidingstekens van de Franse korporaals bekend maakt? En toch is dit ongeveer de wijze waarop de Stalinkliek de „Gestapo-agent” Trotzki beschuldigt: De grootste figuur van de Russische revolutie heeft besloten met Hitler's Gestapo gemene zaak te maken tegen het voortbestaan van de Sovjet-Unie; en deze konklusie berust op twee beweringen, — de belachelijke combinatie van een zekere Olberg en een of andere Honduras-pas.

Er was eens een berg, die een belachelijk klein muisje baarde; dat was in vergelijking met deze talentloze Stalinistische legende over de Gestapo-agent Trotzki, een eenvoudig en aandoenlijk voorval.

Nu zijn er overigens, meer in het bijzonder onder de intellectuele aanhangers van Stalin in Europa, ook mensen, die zich wel laten bedotten, maar dan langs omwegen. Deze mensen lezen de Moskouse procesberichten, en daarbij braken zij niet hun voedsel uit, maar argumenten. „Nu ja”, pogen zij ons en zichzelf gerust te stellen, „zo woordelijk moet je dat niet nemen. Voor het in vage begrippen denkende Russische volk moet het Openbaar Ministerie wel zeggen: Trotzki is een heel gewone agent-provokateur van de Gestapo. In werkelijkheid meent hij — en dat geeft te denken — Trotzki is, zij het dan tegen zijn *subjectieve* wil, door zijn, tegen het huidige Rusland gerichte agitatie, *objektief* een bondgenoot van Hitler.

Er bestaan domheden, die door alle eeuwen heen onherstelbaar blijven. Sedert in de geschiedenis der mensheid geestelijke en politieke konflikten voorkomen, keert het „argument” in de geschriften van regeringsaanhangers steeds weer terug, dat „de opposant tegen de regering is”. (Alleen de talentloze schrijvers gebruiken dit „argument”; zij, die meer talent hebben zijn doorgaans verstandiger). De allerdomste journalisten van de periode van Wilhelm — om een paar dwaasheden van de laatste tijd te noemen — hebben August

Bebel als „bondgenoot van Frankrijk uitgekreten; Jean Jaurès werd door de chauvinistische domkoppen in Frankrijk als „de agent van den keizer” gebrandmerkt en later vermoord; Lenin werd door de perskoelies van den Tsaar als „agent van de Duitse generale staf” beklad. En hierover valt in dit verband nog wel wat meer te vertellen.

Zoals bekend, ging, na het uitbreken van de Russische Februari-revolutie in 1917, Wladimir Iljitsch Lenin met een aantal van zijn beste medewerkers — de meesten zijn later door Stalin vermoord — in de legendarische „verzegelde trein” uit Zwitserland door Duitsland naar het revolutionaire vaderland. Nadat deze leiders van het bolsjewisme in Rusland waren aangekomen, begon de bourgeois-pers van alle landen een hetze tegen deze „agenten van de Duitse generale staf”. De initiatiefnemer van deze even giftige als stompzinnige hetze was een zekere Saslawski, redacteur van het bankorgaan „Den” („De Dag”). Deze Saslawski was voor Lenin destijds het prototype van de ellendige, door de bankiers bewerkte journalistieke lasteraars; men kijke slechts in dat deel van Lenin’s werken, waarin zijn opstellen over de maanden Februari tot Juli 1917 verzameld zijn — steeds weer keren daarin de woorden terug „Saslawski en andere schurken”, Saslawski dus is de man, die de hetze-geschiedenis over Lenin’s „verzegelde trein” en „Lenin’s en Trotzki’s samenwerking met Ludendorff” in het leven geroepen heeft. Wat is er nu verder uit dit heerschappij gegroeid? Een redacteur van Stalin’s „Prawda”!! Meer nog: *Hij, Saslawski*, schreef de kommentaren in de „Prawda” over het Moskou proces tegen Sinovjev en Kamenev! Meer nog: hij is de auteur van het artikel, waaruit door de officiële kommunistische partijorganen van de hele wereld is geciteerd en waarin het slagwoord „Gestapo-agent Trotzki” steeds weer herhaald wordt. Men ziet, dat een handige schooier zijn leven lang van één enkele inval kan leven; zo’n Saslawski, wil hij van broodheer veranderen en van redakteur van de „Den” tot hoofdredacteur van Stalin’s „Prawda” promoveren, verwisselt eenvoudig van partijhemd, maar niet van laster — zo iets behoeft men slechts éénmaal aan te schaffen. En waarom zou ook eigenlijk een voormalige propagandachef van het „Den”-janhagel *geen* propaganda-chef van Stalin worden? Is daarnaast een zekere Ulrich, president van het gerechtshof, dat de doodstraf uitsprak tegen de medestichters van de Sovjetstaat, geen aktieve kontra-revolutionaire officier geweest, (hij vocht gedurende de burgeroorlog in het

witte leger) en de heer Wyschinski, de ambtenaar van het Openbaar Ministerie bij dat gerechtshof, was, toen Sinovjev en Kamenev tezamen met Lenin en Trotzki de Sovjetstaat grondvestten, een leidende figuur van de rechtse mensjewistische fraktie. Wat ook zij, de onthulling dat de auteur van de legende „Lenin is een Ludendorff-agent” indentiek is met de uitvinder van de legende „Gestapo-agent Trotzki” is een doorslaggevend feit van betekenis. Ik schaam mij bijna bewijzen van deze omvang aan te voeren; maar men moet de waarheid zeggen, en dit is de pure waarheid; ik kan slechts herhalen wat Leo Trotzki daarover in een brief schreef: „Geen theoretische of poëtische fantasie, ook niet die van een Marx of Shakespeare, was in staat zulke combinaties uit te denken; de werkelijkheid van het leven echter speelt dat klaar.” Dan n.m. wanneer dit leven door de diktatuur gewurgd en door een onbeschaamde, omkoopbare bureaukraten- en journalistenkliek bespot wordt.

Gewetenloos, omkoopbaarheid en zwakzinnigheid hebben zelden zo samengewerkt als bij de totstandkoming van de toestemmende echo's over het Moskouse moordproces van een Europese intellektuële klik. Daardoor ontstond een kwalijkriekende mest. In „Montag”, een Praags orgaan, dat in het algemeen minder partijkommunistische dan katholieke interessen dient (voorzover het niet voor kroegen propaganda maakt) stond b.v. op 28 September 1936 de volgende mop:

„Een groot deel van de Europese tweebeinige ezels laat zich wijsmaken, dat het Hitlerisme een barrikade is tegen het zogenaamde bolsjewisme, terwijl het zich in werkelijkheid met Trotzki verbond, de man, die het huidige Rusland tot zijn doodsvijand heeft verklaard.”

De eerste indruk van deze orakeltaal werkt alsof men een injectie met zwavelzuur in zijn hersenen krijgt. De auteur van deze, als dokument van stompzinnigheid gedenkwaardige mening, dat Rusland werkelijk een bolsjewistische staat is. Uit deze premisse enerzijds en uit de premisse, dat Trotzki een vijand van deze bolsjewistische staat is anderzijds, komt hij tot de volgende slotsom: door zijn bondgenootschap met Trotzki bewijst Hitler vóór het bolsjewisme te zijn. Dat een hond zich in zijn staart bijt is ook in vroegere tijden wel voorgekomen, maar het is ontegenzegglijk een vooruitgang van de laatste tijd, dat hij hem daarna tegen honorarium in een redactie-bureau brengt.

Een vieze brei wordt door de trechter van de diktatuur-propaganda in de Europese leeghoofden gepompt. Er is plaats genoeg. De primitieven verteren deze substantie letterlijk, de meer intellektuëlen verdunnen het goedje, alvorens zij het weer uitkramen. Zij zijn de dragers van de fluisterpropaganda, die er zich mee tevreden stelt om Leo Trotzki „slechts” van een „objektief” verbond met Hitler’s Gestapo te beschuldigen.

En daarmee demonstreert zich het ontzettende verval van de Europese „linker-vleugel”. Vóór de wereldoorlog was er een militair verbond tussen het republikeinse Frankrijk en het tsaristische Rusland tegen de aanvalsplannen van het „Wilhelmse” Duitsland; maar *niemand* — afgezien van een paar gekochte hetsers — is het destijds in Frankrijk ingevallen, de socialisten, die tegen de vloekwaardige toestanden in het met Frankrijk verbonden tsarisme met woord en daad vochten, een bondgenootschap, laat staan een spionageverbond, met het Duitsland van Wilhelm te verwijten. Datgene, waarvoor zich destijds — afgezien van een paar omkoopbare sujetten — ook de inferieurste rechtse pers geschaamd zou hebben, is heden „dagelijks brood” in de Europese „linkse Journalistiek”, die daarmee ook nog boter en een plakje kaas verdient.

Het gretige en angstige ongeduld, waarmee de Stalinkliek het proces tegen de „Trotzkisten” halsoverkop tot het bloedige einde dreef, heeft er toe bijgedragen, dat het om dit proces gesponnen net van leugens totaal verscheurd kan worden. Daar zouden dus de oudste en meest-ervaren Russische revolutionairen zich verbonden hebben om aanslagen op Stalin en andere regeringspersonen te organiseren. Nu vertelt men ons anderzijds, dat Stalin temidden van het Russische volk leeft en inderdaad kan men werkelijk in de geïllustreerde bladen en in het filmnieuws menigvuldig bewijs daarvoor vinden. En dit is zeker het geval met de kleinere Sovjet-funktionarissen! Die nemen dagelijks deel aan volksmeetings, fabrieksvergaderingen en optochten, zij zijn — zoals men ons geloofwaardig verzekert — voor iedere Sovjetburger te spreken, in het kort, het zijn werkelijk volksmannen. Om een paar van deze volksmannen uit de weg te ruimen, verbonden zich dus, op zijn laatst in 1932, vele honderden bolsjewiki, waaronder de oudste organisatoren van de Russische revolutie; dat vertelt ons — door de mond van de „bekenkende” beklagden — de ambtenaar van het Openbaar Ministerie; hij vertelt ons dat precies en hij vertelt ons ook, dat minstens honderd samenzweerders tenminste drie jaren achtereen niets,

absoluut niets anders van plan waren dan aanslagen te plegen. Sinovjev heeft met de stichting en organisatie van de kommunistische internationale wel niet het gewenste doel bereikt, maar men kan hem toch niet het organisatorisch talent ontzeggen, dat nodig geweest zou zijn om, met behulp van honderden beproefde bolsjewiki (er waren daaronder volgens de akte van beschuldiging, hoge officieren van het rode leger, n.m. brigade-kommandant Schmidt en de stafchef Kusnitshev) en een vijf jaar lang geschoolde „terreurtroep” een aanslag te plegen, die toch onder Sovjet-demokratische verhoudingen iedere Moskouse straatventer iedere dag tegen welhaast ieder van de bedreigden had kunnen volvoeren — zelfs zonder enige hulp. Wat voor aanslagen hadden er wel moeten gelukken, wanneer als leider van deze grootse terreur-organibeten politieke en militaire tegenstanders — geniale organisatie Trotzki, de — ook naar het oordeel van zijn meest versator van het rode leger, gefungeerd had, en dat nog wel met de medewerking van het toch waarlijk in aanslagen niet onervaren apparaat van de Gestapo! De samenzweerders hebben zich vele jaren achtereen met niets anders beziggehouden, dan met de technische voorbereidingen van beoogde aanslagen. (Want de voorbereidingen *moeten* wel ernstig en zeer dreigend geweest zijn, en geen doelloze haatfantasieën van ontredderde neurasthenici — want anders was toch de doodstraf, zelfs in een imperialistisch-kapitalistische staat, een justitionele moord zonder voorbeeld; men denke in dit verband slechts aan de neurasthenicus Mac Mahon, die bij een poging om een aanslag op de Engelse koning te plegen met het wapen in de hand werd gearresteerd en door het „bloed-dorstig Engelse imperialisme” — ondanks op zelfmoord berustende neurasthenische „bekenntnissen” — in September 1936 in totaal tot 12 maanden dwangarbeid werd veroordeeld.)

De Moskouse samenzweerders nu, zouden minstens drie jaar achtereen dag en nacht ernstige aanslagen voorbereid hebben; deze samenzweerders waren deels vroegere opstandelingen nog uit de tsaristische tijd van de revolutie en voor een ander deel hoge officieren van het technisch buitengewoon goed geschoolde rode leger. Het resultaat is bekend: het resultaat, naar het openbaar Ministerie beweert, was — na driejarige voorbereiding! — de moord op Kirov; Kirov, wiens bureau dagelijks door honderden kommunisten en partijlozen uit Leningrad bezocht kon worden; Kirov, die temidden van

de bevolking van Leningrad leefde. En daarbij was dat nog een moord, waarvan de voorbereiding zich geenszins in het donker voltrok.

Ter opfrissing van het geheugen van die Stalinaanhangers, wien het blijkbaar een levensbehoefte is zich niets te kunnen herinneren, wordt uit de „Prawda” van 24 Januari 1935 geciteerd, dat op 23 Januari 1935 de krijgsraad twaalf verantwoordelijke beambten van de Leningradse Gepeoe, met haar chef Medwedjev aan het hoofd, tot zware straffen van twee tot tien jaar heeft veroordeeld omdat „zij van de voorbereidingen van de aanslag op Kirov *op de hoogte waren* en de *misdadige* nalatigheid begingen niet de nodige voorzorgen te

treffen om deze aanslag te voorkomen.”

Over de omstandigheid, of een in het duister werkende geheime politiedienst van een „korporatieve” staat, een aan hem bekend geworden aanslag niet verhindert, voortkomt uit nalatigheid of *iets anders*, zijn de meningen verdeeld; mijn mening is, dat deze omstandigheid de verdenking motiveert, dat de moord op Kirov wel eens een provocatie van dat politie-apparaat zou kunnen zijn geweest, juist omdat de Gepeoe in December 1934 met opheffing werd bedreigd en daarom met deze provocatie haar onontbeerlijkheid wilde bewijzen. En juist de aanslag op Kirov spreekt boekdelen voor de juistheid van deze stelling, omdat Kirov de man was, die in heel Rusland geëerd werd als voorvechter van een anti-terreur-aktie.

Maar in dit werk zal niet de komplette geschiedenis van het Stalinistisch justitie-wezen behandeld worden; (hoewel dat arbeid van grote geestelijke en geschiedkundige betekenis zou zijn, een werk, dat eens geleverd *moet* worden, om op de verkrachte bodem van het tegenwoordige socialisme een schoner en krachtiger belofte te doen groeien); hier blijven de officiële lezingen van het Kirov-proces van December 1934 en Januari 1935 van kracht. En de bij het proces van Augustus 1936 hieraan vastgeknoopte stelling, dat de moord op Kirov de misdaad was van een veelomvattende samenzwering wordt voorlopig niet betwijfeld. Hoe is het dan echter verklaarbaar, dat een terroristen-samenzwering van de beste hoedanigheid en samenstelling voorzien van alle middelen en buitenlandse steun, een organisatie, die thans door Stalin vernietigd is, slechts deze éne even zinloze als beklagenswaardige en licht te volbrengen misdaad tot stand heeft kunnen brengen?

Voor de onbeschrijfelijk achteloze samenstelling van het „bewijsmateriaal” in dit bloedproces en voor de onbekommerde manier waarop de moordenaars de meest opmerkelijke leugens en kontradikties lieten gelden geeft een „open brief” van het „Internationale bureau voor recht en waarheid”, aan het prestige van den heer Pritt een gevoelige opstopper:

Olberg zou, (in Maart 1933) onder de naam Freudigmann, naar de Sovjet-Unie zijn gegaan om Stalin te vermoorden. Wat doet hij na zijn aankomst? Hij verbergt zich anderhalve maand in Moskou en gaat dan naar Stalinabad, waar hij als geschiedenisleraar een betrekking vindt. Hij is (volgens zijn zeggen) door Trotzki gestuurd; zoekt hij echter verbinding met het beroemde Moskouse centrum? Neen. Hij verbergt zich anderhalve maand in Moskou en reist dan naar Stalinabad, een plaats, die drieduizend kilometer van Moskou verwijderd aan de voet van het Himalaja-gebergte ligt! Wilde Olberg Stalin, die Moskou en het Kremlin bijna niet verlaat, in Stalinabad of vanuit Stalinabad doden?

In Juli 1933 ontdekt hij, dat hij geen papieren over zijn militaire dienstplicht heeft, moest daarvoor naar het buitenland terugkeren en ging naar Praag. De Statenloze Olberg is militaire dienstplichtig. Dat kan toch alleen op zijn pas ten name van Freudigmann betrekking hebben, die Olberg van de Duitse politie zou hebben ontvangen. (De Duitse politie, die haar geheime agenten toch waarachtig wel moeilijkheden met vervalste militaire papieren zou kunnen besparen!) Bovendien heeft hiermede de officier van justitie toch wel pech; de militaire dienstplicht in Duitsland is n.m. pas 2 jaar later op 16 Maart 1935 weer door Hitler ingesteld; nog buiten beschouwing gelaten, dat het tamelijk nieuw is, dat de Russische ambtenaren zo ijverig de militaire papieren van buitenlanders kontroleren.

Naar Olberg's bewering ontvangt hij in Praag van de zogenaamde Gestapo-agent Tukalewski een pas van de staat Honduras. Deze Olberg, toch ook Gestapo-agent, betaalt den anderen Gestapo-agent Tukalewski in baar-geld, dat hij van een z.g. derde Gestapo-agent, n.m. Sedov, zou hebben ontvangen! (Een merkwaardige verrekeningsvorm bij ambtenaren van de Gestapo!)

Olberg keert spoedig van zijn tweede reis naar Sovjet-Rusland terug zonder iets voor de verwezenlijking van zijn moord-

plannen te hebben gedaan, maar de onvermoeibare Sedov verliest zijn geduld niet, integendeel stuurt hij Olberg in Juli 1935 wederom naar de Sovjet-Unie. Op vertoon van dezelfde „Honduras-pas”, die Olberg zelf een „fantastisch papiertje” noemt, ontvangt hij van het Sovjetgezantschap wederom „argeloos” het visum, (in vele gevallen kunnen Duitse emigranten over een enigszins minder tegemoetkomende houding van dat gezantschap mededeling doen) hetgeen Olberg daardoor verklaart, dat zijn broer, Paul Olberg, die intussen onder zijn echte naam naar Rusland is verhuisd, een goed woordje voor hem gedaan heeft. Is deze officiële bewering waar, dan wist de Gepeoe, dat het hier niet ging om een burger van de republiek Honduras, maar om de statenloze Valentin Olberg met valse papieren; de Gepeoe heeft hem echter niet gearresteerd, integendeel wordt hem een betrekking aan het staats-paedagogisch instituut in Gorki aangeboden. Nooit kwam men te weten, wat eigenlijk tot zijn arrestatie geleid heeft, hetgeen daarom van bijzonder gewicht is, omdat Olberg reeds op 21 Februari 1936 bij het voorlopig onderzoek een „bekentenis” aflegde. Deze eerste van alle „bekentenissen” is de grondslag van het proces; en wanneer wij vragen wat tot de ontdekking van Olberg leidde, dan vinden we geen ander antwoord dan het volgende: Olberg was een oude bekende van de Gepeoe. Zij behoefde hem niet te ontdekken.

Bermann-Jurin laat in zijn verklaringen het 7e wereldcongres van de Komintern reeds in September 1934 plaatvinden, terwijl het in werkelijkheid pas in Juli-Augustus 1935 gehouden is; dat hij (een der voornaamste punten van de akte van beschuldiging!) reeds in December 1934 een afgezant van Trotzki zou hebben ontvangen, die hem verwijten maakte over het uitblijven van aanslagen op het (pas een goed half jaar LATER gehouden) 7e wereldcongres! (Niet eens zulke fouten, die toch door het eenvoudig nakijken van de Russische dagbladen voorkómen hadden kunnen worden, vonden de fantastische beambten, die dit onderzoek leidden, het voorkómen waard!)

Mratschkowski, Reingold en Dreitzer zouden een aanslag tegen Woroschilov hebben voorbereid, waarbij Dreitzer de medewerking had van twee hogere officieren, n.m. Dmitry Schmidt en Kusmitshev, die Woroschilov bij het uitbrengen van een rapport zouden ombrengen. Dit zou volgens Reingold in 1933, volgens Mratschkowski in 1934 en volgens Dreitzer

in 1935 zijn geweest. Niemand vond het nodig deze tegenstrijdigheden op te helderen of de beide (zich in arrest bevindende) officieren daarover te ondervragen.

Zoals hiermede wordt aangetoond staan bijna alle verklaringen met zichzelf en met anderen in tegenspraak. De methode van deze bewijsvoering spot met iedere beschrijving. Een brief van Trotzki uit het jaar 1932, die (volgens de akte van beschuldiging) aanvankelijk als bewijsstuk aanwezig was, werd gedurende het gehele proces niet genoemd, laat staan getoond; een andere brief, die volgens bewering met onzichtbare inkt geschreven was, is, tot geluk van het Openbaar Ministerie, door Mratschkowski, naar zijn zeggen, verbrand — de beklaagde weet echter na twee jaar de inhoud nog woorde-lijk weer te geven!"

Dit is de grondslag van een rechtzaak, die als resultaat dampende stromen bloeds deed vloeien! Dit is de justitie van een staat, die zich, aan onze, door rechtsverkrachting en moord reeds zozeer gemartelde generatie als steunpilaar der vrijheid en gerechtigheid aanbeveelt!

Maar wat heeft de hier geopenbaarde moorddadige lichtzinnigheid van dit proces te betekenen, wanneer men het eenmaal heeft ontdaan van de aangeslibte chaos van politieke leugens; de leugens ten aanzien van de „bewijsvoering”, dat Trotzki gedurende zijn verblijf in Kopenhagen in het jaar 1932 zelf, en door zijn zoon Sedov, direkte opdrachten aan deze samenzwering heeft gegeven. Op grond van deze „bewijsvoering” kwam het Moskouse militaire gerechtshof tot de konklusie, dat de „zich tegenwoordig in het buitenland bevindende Trotzki, Leo Dawidowitsch, en zijn zoon Sedov, Leo Lwowitsch, blijkens de verklaringen van de beklaagden J. N. Smirnov, E. S. Golzman, Dreitzer, V. Olberg, Fritz David (J. J. Kruglianski) en Bermann Jurin alsook blijkens verdere bewijsstukken, de onmiddellijke voorbereiding en de persoonlijke leiding bij het organiseren van terreurdaden in de USSR, tegen de leiding van de KPSU en van de Sovjetstaat hebben gehad.”

Op deze „verdere bewijsstukken” zullen wij nog wel nader terugkomen; wat de „verklaringen van beklaagden” betreft (verklaringen over samenkomsten met Trotzki's zoon Sedov, die aan deze beklaagden in 1932 te Kopenhage direkte opdrachten van zijn vader gegeven zou hebben) Deze verklaringen zijn tot het ongeluk van de slordige Gepeoe objektief te kontroleren. Aan het in Parijs verschenen „Roodboek” van

Sedov tegen het Moskouse proces is het volgende objektieve bewijsmateriaal ontleend:

In de herfst van 1932 verzocht de Deense sociaal-demokratische studentenorganisatie aan Trotzki, om in Kopenhagen een lezing over de Russische revolutie te komen houden. De Deense regering, die het verlangen van de Deense studenten niet kon tegenwerken, verstrekte aan Trotzki een verblijfsvergunning voor acht dagen. Op 14 November 1932 vertrok L. D. Trotzki uit Istamboel en bereikte Denemarken via Frankrijk op 23 November 1932. Hij verbleef acht dagen in Kopenhagen en verliet deze stad in de morgen van de 2e December om via Frankrijk weer naar Istamboel terug te keren.

In het Moskouse proces wordt beweerd, dat Trotzki's „terroristische aktiviteit” vijf jaar heeft geduurd. Maar een zeer bijzondere samenloop van omstandigheden wil, dat ALLE „terroristen”, die met Trotzki gesproken zouden hebben (Golzman, Bermann Jurin en Fritz David) volledig onafhankelijk van elkaar als plaats van samenkomst met hem Kopenhagen en als tijd die éne week van 23 November tot 2 December 1932 opgeven. Buiten dit tijdsverloop hebben er, volgens de procesverklaringen, geen samenkomsten van de „Terroristen” met Trotzki plaatsgevonden; in ieder geval worden niet meer samenkomsten in de akten genoemd.

Eén enkele aktieve „terroristische” week in vijf jaar! Reeds alleen deze omstandigheid moest bevreemding wekken. Pogen wij, dat te verklaren. De rechter van instruktie heeft Kopenhagen eenvoudig uit gemakzucht „gekozen”. Het is dicht bij Berlijn, zonder veel omslag te bereiken en bovendien zijn alle bijzonderheden over het verblijf van Trotzki in deze stad door de dagbladen bekendgemaakt; een en ander gaf den rechter van instruktie de nodige „kennis van zaken” die hem in Istamboel, of de kleine verafgelegen Franse dorpen, waar Trotzki gedurende die jaren leefde, ontbrak.

Zo stuurde de Gepeoe niet alleen de genoemde „terroristen”, maar ook Trotzki's zoon Sedov naar Kopenhagen en laat hem daar een onderhoud hebben met Golzman, in een hotel, (het door het Moskouse proces zo pijnlijk beroemd geworden (Hotel Bristol)), dat in 1917 (aldus vijftien jaar vóór dit rendez-vous) reeds is afgebroken, een misslag, die men uit de wereld poogde te helpen door dit hotel b.v. in de Engelse uitgave van de proces-berichten eenvoudig niet meer te noemen. (Hoewel

het hier een van de hoofd-„verklaringen” betreft, die tot veroordeling en executie geleid hebben.)

Golzman zou met Sedov in Kopenhagen zijn geweest en hij zegt woordelijk: „Trotzki's zoon Sedov kwam en ging vaak in en uit de kamer”. (waarin het onderhoud tussen Golzman en Trotzki plaatsgevonden zou hebben). Hier heeft de betreffende Gepeoe-beambte weer „schadelijk” werk verricht, want Sedov is nog nooit in Kopenhagen geweest! Sedov moest als statenloze voor een reis naar Kopenhagen een heen- en terugreis-visum uit en naar Duitsland hebben, dat hij ook werkelijk door tussenkomst van den inmiddels overleden advocaat Dr. Cohn bij het Berlijnse hoofdbureau van politie aanvraagde. Daar talmde men met deze zaak, hetgeen echter Sedov noch zijn ouders verontrustte, omdat zij aannamen, dat Trotzki's verblijfsvergunning in Denemarken nog wel voor enige tijd verlengd zou worden. Tamelijk onverwachts echter verzocht de Deense regering, na afloop van de achtdaagse verblijfsvergunning aan Trotzki, Denemarken te verlaten, zodat Sedov zijn ouders niet meer in Kopenhagen kon treffen, er werd toen geprobeerd elkaar nog te zien gedurende de korte tijd die Trotzki in Frankrijk verbleef gedurende zijn terugreis naar Istanboel. (Duinkerken-Parijs-Marseille.) De vrouw van Trotzki zond een telegram aan Eduard Herriot, den toenmaligen Franschen ministerpresident, met het verzoek aan haar zoon Sedov (die destijds zijn domicilie in Duitsland had) een verblijfsvergunning voor enige dagen te geven, opdat zij hem, na een afwezigheid van meerdere jaren, zou kunnen ontmoeten. DIT TELEGRAM IS IN DE ARCHIEVEN VAN HET FRANSE MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN TE VINDEN. Op 3 December (nadat Trotzki, zoals gezegd, op 2 December Denemarken had verlaten) ontving Sedov door tussenkomst van Dr. Cohn eindelijk de noodzakelijke vergunning van het Berlijnse hoofdbureau van politie en op diezelfde dag ontving het Franse consulaat in Berlijn de telefonische opdracht uit Parijs, om aan Sedov een visum voor Frankrijk gedurende vijf dagen te verstrekken. s Morgens 4 December reisde deze naar Parijs en trof Trotzki op 6 December (daarvan zijn te Parijs ambtelijke bewijzen aanwezig) om 10 uur 's morgens, die — zonder oponthoud te Parijs — van Duinkerken naar Marseille reisde, in de trein op het Gare du Nord.

Een en ander kan op grond van de volgende dokumenten be-

wezen worden: 1e SEDOV'S PAS met de daarin voorkomende politie-vergunning en heen- en terugreis-visum; 2e. HET TELEGRAM VAN TROTZKI'S VROUW AAN HERRIOT; 3e. EEN INLICHTING VAN DE DEENSE AUTORITEITEN, dat Sedov nooit een Deens visum verlangd of ontvangen heeft. (En vóór alles het telegram van Herriot naar Berlijn).

Kon Sedov echter niet „illegaal” naar Denemarken zijn gegaan? Dit is reeds daarom onaannemelijk, omdat er zich vele moeilijkheden voordeden met het verkrijgen van de Franse verblijfsvergunning, waarvoor Sedov's aanwezigheid te Berlijn dus noodzakelijk was. Maar afgezien daarvan zijn er onweerlegbare bewijzen, dat Sedov, gedurende het verblijf van Trotzki in Kopenhagen, steeds in Berlijn vertoefde.

1e. Gedurende het achtdaagse verblijf van Trotzki in Kopenhagen, telefoneerde deze of zijn vrouw bijna dagelijks, dikwijls ook tweemaal per dag, vanuit Kopenhagen naar de woning van zijn zoon in Berlijn. DIT KAN DOOR DE ADMINISTRATIE VAN DE TELEFOONCENTRALE IN KOPENHAGEN BEVESTIGD WORDEN.

2e. Meer dan twintig vrienden en partijgenoten van Trotzki haastten zich, hem in Kopenhagen te ontmoeten. Zij kunnen allen onder ede bevestigen, dat Sedov NIET in Kopenhagen was. Eén van hen (b.v. E. Bauer, die in September 1934 tengevolge van belangrijke politieke meningsverschillen een zeer scherpe polemiek met de Trotskisten voerde, thans S.A.P.-er is en in zijn verklaringen zelf betoogt, „dat derhalve van mijn kant van enige partijdigheid ten opzichte van de Trotskisten geen sprake kan zijn”, verklaart: „Sedert de eerste dag van het verblijf van Trotzki in Kopenhagen (dus vanaf 23 November 1932) sprak ik te Berlijn dagelijks met Sedov, hetzij persoonlijk of per telefoon, omdat ik het plan had naar Kopenhagen te gaan, hetgeen ik op 1 December dan ook deed. (De daarop volgende dag verliet Trotzki Kopenhagen.) De dag daarvóór begeleidde Sedov mij naar de trein — en bleef zelf in Berlijn. Des morgens 2 December kwamen wij (Bauer en nog iemand) in Kopenhagen aan — en reeds twee uur later, tussen 10 en 11 uur, ben ik met Trotzki en zijn vrouw per auto uit Kopenhagen vertrokken, waarbij Sedov niet aanwezig was. Zijn komst aldaar zou ook praktisch onmogelijk zijn geweest.”

Een tiental van zulke verklaringen is in mijn bezit; over

meerdere kan ik nog beschikken. Het gezamenlijke materiaal zal aan een bevoegde kommissie of een rechterlijke instantie, die zich met het onderzoek van deze affaire zal belasten, ter beschikking worden gesteld."

Er is, in dit proces, op weerzinwekkende wijze bloed vergoten. Er is bloed vergoten van mensen, wier namen — daaraan valt niets meer te verhelpen — voor altijd met Lenin en de grote Russische revolutie verbonden zijn. Om dit luguber gebeuren te rechtvaardigen voldeed het „argument": Stalin zal wel weten wat hij doet", niet. De dialektici moesten deze keer wat grotere sprongen maken; zij gingen op zoek naar „argumentatie" die den opgeschrikten gelovigen van de Stalin-kerk houvast en nieuw geloof moest geven. „U kunt het niet begrijpen, dat Trotzki, Sinovjev, Kamenev, Tolski, Smirnov, Radek, Pjatakof, Serebriakov en Sokolnikov, en al die andere oude bolsjewiki Gestapo-agenten en tot moord bereide vijanden van het socialisme zijn geworden? Maar zijn er zulke renegaten dan niet reeds eerder geweest? Is Mussolini ook geen socialist geweest? Was niet Doriot nog kort geleden een leider van het Franse kommunisme?"

Zelfs de boosaardigste burgerlijke rechter zal een beklagde nooit daarom aan moord schuldig verklaren omdat het Openbaar Ministerie in zijn requisitoir betoogt, dat moord in de geschiedenis van de menselijke samenleving zeer veel is voorgekomen; veeleer zal ook de boosaardigste burgerlijke rechter het aanvoeren van *objektieve* bewijzen in een konkreet moordgeval vorderen — of een vrijspraak vellen. Dat Trotzki, Sinovjev, Kamenev, Radek, Pjatakof, Sokolnikov en al die anderen „Agenten van de Gestapo" zijn geworden, had met konkreet materiaal, met documenten, feiten, objektieve bewijsmiddelen, *voldoende argumentatie en kontroleerbare getuigenverklaringen* bewezen moeten worden. Deze bewijzen *niet* aan te voeren, en in plaats daarvan een bewijsvoering van „Historische analogie" te leveren — is eenvoudig een schurkenstreek. Maar aangenomen, dat de ongehoordheid van zo'n bewijsvoering geoorloofd is. Dan zal zich aanstonds openbaren, dat de „analogie" met Mussolini en Doriot bovendien ook nog een domheid is.

Het geval is n.m. precies kontra.

Op de lange lijdensweg van de vrijheid en natuurlijk ook in de geschiedenis van het moderne socialisme, komen vele ge-

vallen van renegaten voor; er zijn zelfs vele voorbeelden van medestrijders, die overliepen en de laagheid begingen politie-spion en agent-provokateur te worden. Al deze gevallen echter *zijn zonder uitzondering gevallen van individueel* verraad: „Uit een groep van kameraadschappelijk samenwerkenden verdwijnt er plotseling één — omdat hij zwak of waanzinnig of omkoopbaar is — en loopt naar de vijand over. Maar nog *nooit* is het tegendeel voorgekomen: dat n.l. uit de leidende groep van een revolutionaire beweging *allen* zich door den vijand lieten omkopen en slechts één het beginsel trouw bleef.

Mussolini was een funktionaris van de Italiaanse sociaaldemokratie. Hij verliet deze partij, verliet al zijn vrienden van gisteren en werd hun doodsvijand. *Een* stelde zich tegenover al de anderen, die trouw gebleven waren. *Geen* van de leiders van de oude partij ging met hem mee; hij moest een nieuwe aanhang bij een traditieloze jeugd en op de straat bijeenzoeken.

Doriot was een funktionaris van de Franse kommunistische partij. Hij verliet deze, verliet al zijn vrienden van gisteren en werd hun doodsvijand. *Een* stelde zich tegenover al de anderen, die trouw gebleven waren. *Geen* van de leiders van zijn vroegere partij ging met hem mee; hij moest een nieuwe aanhang onder een hysterische jeugd en op de straat bijeenzamelen.

Wat heeft dit alles met het geval Trotzki, Sinovjev, Kamenov, Tomski, Radek, Smirnov, Pjatakov, Bucharin, Rykov — en Stalin te maken?

Hier wordt — met uitzondering van één: Stalin — de *gehele* nog levende oorspronkelijke leidersgeneratie der Russische revolutie, het *gehele* nog levende „politieke bureau” van Lenin beschuldigd, zich aan de Gestapo verkocht te hebben. (En dat nog wel op kriminele gronden.) Door de *ene* beschuldigd, die thans een totale macht over zijn kameraden van gisteren uitoefent. Begrijpt men dan niet, dat dit geval precies de tegenpool is van alle als „bewijs” aangevoerde gevallen van renegaten?

Men wil ons wijsmaken, dat zij allen — *alle* leiders van de revolutie, gevierde helden uit de burgeroorlog, de trouwste medewerkers van Lenin — zij allen hun vriend van gisteren verlieten en zijn doodsvijand werden. Zij stelden zich tegen

hem, de enige, die trouw gebleven was. *Alle* leiders van de oude partij gingen heen; *hij* echter, de *enige* trok de hele oude aanhang met zich mee.

Dat moet men geloven? Wie het gebruiken van anderer argumenten naar waarde schat, voelt neiging om bewijzen aan te voeren, dat — zoals in alle geschiedkundig bekende gevallen van renegaten — de *ene* wellicht de overloper is. Maar neen, neen — Stalin is evenmin een Gestapo-agent als de vermoorde leiders van de Russische revolutie. Stalin is Stalin, en dat zegt alles. En zulke „bewijsvoeringen” zijn slechts schurkenstreken. Bovendien zijn ze stompzinnig.

De katholieke mistikus erkent openlijk buiten-verstandelijk te geloven; hij gelooft, omdat het ongerijmd is. De gelovige van de Stalinkerk neme aan deze veel goedmakende oprechtheid toch eindelijk eens een voorbeeld: Hij gelove, *omdat* het ongerijmd is! Hij voere *geen* „argumenten” aan! Hij maakt zich alleen maar belachelijk en beklagenswaardig wanneer hij poogt voor dit ongerijmde „bewijzen” bijeen te graaien.

Eén, de enige, de laatste, bleef trouw. Alle anderen werden agenten van de vijand. Wie zijn het, de beklaagden van dit proces, deze spionnen van de Gestapo, deze misdadige samen-zweerdere?

De Russische socialist S. Schwarz heeft, om de motivering in het Moskouse proces te onderzoeken, alle historische dokumenten over de politieke loopbaan van deze „beklaagden”, die niet alleen kontra-revolutionairen, maar zelfs direkte agenten van het Fascisme zouden zijn, nagevorst.

Alle ledenlijsten van alle „Centrale komité's” der Russische Kommunistische partij, uit de heroïsche tijd der Russische revolutie, bestaan nog. Stalin kan de „gecentraliseerde” jeugd van zijn eigen land de geschiedenis van de revolutie totaal vervalst voorkauwen — in Europa kan hij dat niet — daar zijn de bibliotheken en archieven voorlopig nog niet aan de wetenschappelijke kontrôle van de Gepeoe onderworpen. Dokumenten uit deze archieven bewijzen het volgende:

In Augustus 1917 benoemde het partijkongres voor de strijd om de macht (6e partijkongres) een „Centraal-komité” van 21 leden; van deze 21 mannen zijn zeven een natuurlijke dood gestorven, en zes hebben hun politieke werkzaamheid volkomen gestaakt; er resten dus acht, n.l. Stalin — en zeven

„agenten van de Gestapo”: Sinovjev, Bucharin, Kamenev, Rykov, Smilga, Sokolnikov en Trotzki.

Na de verovering van de macht, in Maart 1918, benoemde het 7e partijcongres een „Centraal-komité” van 15 leden. Zes van deze mannen zijn een natuurlijke dood gestorven, twee hebben hun politieke werkzaamheid gestaakt. Er resten dus zeven: n.l. Stalin — en zes „agenten van de Gestapo”: Trotzki, Schmidt, Sinovjev, Smilga, Bucharin en Sokolnikov.

In Maart 1919 benoemde het 8e partijcongres een „Centraal-komité” van 19 leden. Drie van deze mannen zijn een natuurlijke dood gestorven, drie hebben hun politieke activiteit volledig gestaakt. Van de resterende dertien heeft de één, Stalin, de ander, Kalinin, ontzien — de overige elf (elf van de dertien!) zijn de „Gestapo-agenten” Sinovjev, Kamenev, Trotzki, Radek, Jevdokimov, Bjelobjerodov, Serebrjakov, Rakovski, Smilga, Tomski en Bucharin.

In April 1920 benoemde het 9e partijcongres een „Centraal-komité” van 19 leden. Drie van deze mannen zijn een natuurlijke dood gestorven, twee uit de politiek verdwenen. Van de resterende veertien mogen er twee (n.l. Kalinin en Andrejev) den derden, Stalin, voorlopig nog dienen; de resterende elf zijn „agenten van de Gestapo”: Bucharin, Sinovjev, Kamenev, Preobraschenski, Radek, Rakovski, Rykov, Serebrjakov, J. N. Smirnov, Tomski en Trotzki.

Na de verovering van de macht, in Maart 1918, benoemde het 7e partijcongres een kommissie, die het bindende partij-program zou samenstellen. De zeven mannen van deze kommissie waren: Lenin, die overleden is, Stalin, die overbleef — de vijf „Gestapo-agenten”: Trotzki, Sinovjev, Smirnov, Sokolnikov en Bucharin.

Na de dood van Lenin benoemde het 13e partijcongres, in Mei 1924, een nieuwe partijleiding, het zeven leden tellende „politieke bureau”. Tot hen behoorden: Stalin — en zes „agenten van de Gestapo”, n.l. Sinovjev, Kamenev, Trotzki, Bucharin, Rykov en Tomski.

Ja, slechts *hij* is gebleven. En volgens de wetten van de logica, die voorlopig nog niet overal zijn opgeheven, zijn er slechts twee denkbare onderstellingen over het Moskouse proces; men kan de beschuldigingen en bewijsvoeringen slechts voor *waar* of voor *onwaar* houden; ook de taaiste advocaat van Stalin zal niet kunnen beweren, dat er nog een *derde* mogelijkheid is.

Wij zijn van mening, dat in Moskou de diktatuur der leugen heerst, en deze mening leidt, evenals dit geschrift, tot een hartstochtelijke afkeer van deze Moskouse geest-verpestende waanzin. Voor de kommunisten echter (en voor die andere nog veel onaangename soort „burgerlijke” schrijvers, die Stalin verafgoden) blijft slechts de andere denkbare onderstelling over: dat de beschuldigingen in dit Moskouse proces (en dus ook, omdat niets anders overlegd werd, de „bekenntnissen”) *waar* zijn. Heeft men dan de enig denkbare konklusie, die uit deze onderstelling voortvloeit, wel eens door-dacht?

Zijn de beschuldigingen tegen Trotzki, Sinovjev, Kamenev, Radek, Smirnov, Pjatakov, Sokolnikov, Serebrjakov, Bucharin, Schmidt, Tomski, Muralov, Uglanov, Putna, Schlapnikov, Sten, Schatzkin, Rjutin, Arkus, Kuklin en Lominadse waar? Dan zijn deze mensen (ik citeer de „benamingen” uit de officiële kommunistische pers) moordenaars, verraders, spionnen, agenten-provokateurs en agenten van het wereldkapitalisme. Geeft men deze konklusie toe? *Zij* is onafwijsbaar.

Al deze mensen zijn leiders geweest van de Russische revolutie. Vijf van hen (Trotzki, Sinovjev, Kamenev, Rykof en Tomski) zijn leden van Lenin's „politieke bureau” geweest, waartoe behalve dezen en Lenin alleen nog Stalin, de laatste, behoorde. Indien de Moskouse beschuldigingen waar zijn, dan bestond Lenin's „politieke bureau” (dus de leiding der Russische kommunistische partij en die der Oktober-revolutie) voor minstens vijf-zevende deel uit verraders, moordenaars, agenten-provokateurs, agenten van de fascistische staten en uit spionnen. Geeft men deze tweede konklusie toe? *Zij* is onafwijsbaar.

Alle beschuldigden zijn gedurende minstens één generatie in de revolutionaire beweging van Rusland leidend werkzaam geweest. Uit de ónderstelling, dat de tegen hen ingebrachte beschuldigingen waar zijn, konkludere men: Na een vijftwintig-jarige *leidende* medewerking aan de revolutionaire beweging in Rusland openbaren deze mannen, dat het opvoedend effect van zo'n overtuigings- en levensgemeenschap het aankweken van spionnen, agenten-provokateurs, moordenaars, verraders, kapitalisten-knechten en omkoopbare misdadigers tot gevolg heeft. En zelfs niet als een toevallig effect — want de *overweldigende* meerderheid van *alle* nog levende leiders dezer oude beweging treedt hier op als spion, agent-provo-

kateur, moordenaar, verrader met alle schurkeneigenschappen, die maar op te noemen zijn. Met een beweging, die *zulke* opvoedende resultaten kweekt, moest een socialist reeds op grond van zijn zelfrespekt niets te maken willen hebben. Geeft men deze derde konklusie toe? Zij is onafwijsbaar.

Op de Zimmerwaldsche konferentie, die gedurende de oorlog de basis voor de „Kommunistische Internationale” legde, waren de bolsjewiki door Lenin, Radek en Sinovjev vertegenwoordigd. Met uitzondering van Lenin, dien (tenminste voorlopig) nog geen proces werd aangedaan, ontpopten zich alle Russische grondvesters van de „Kommunistische Internationale” als verraders, spionnen, agenten-provokateurs en moordenaars. De officiële leiders van de „Kommunistische Internationale” vanaf de oprichting tot het jaar 1930, waren Lenin, Trotzki, Sinovjev, Radek en Bucharin. Tot het jaar 1930 zijn *alle*, zonder uitzondering *alle*, belangrijke referaten op de „wereldkongressen” door één van deze vijf bolsjewiki gehouden; zijn zonder uitzondering *alle* belangrijke oproepen en kennisgevingen door één van hen samengesteld. Zijn de beschuldigingen tegen deze personen waar, dan volgt hieruit, dat — afgezien van de overleden Lenin — al deze woordvoerders verraders, moordenaars, spionnen, agenten-provokateurs en agenten van het wereldkapitalisme waren. Geeft men deze vierde konklusie toe? Zij is onafwijsbaar.

Behalve Trotzki hebben *alle* beschuldigten herhaaldelijk verklaard, trouwe aanhangers van Stalin te zijn. Deze genegenheid voor Stalin bewijst echter noch dat men geen spion, noch dat men geen moordenaar is. Hiermee vervalt het laatste criterium, waarmee men zou kunnen vaststellen of een funktionaris van de „Kommunistische Internationale” een bolsjewiek of een agent van het fascisme is. Met het oog op de ervaringen, die men met de overweldigende meerderheid van alle in Europa bekende bolsjewistische leiders opgedaan heeft, is men, — aangenomen dat de beschuldigingen *waar* zijn — volgens de wetten van de logika, de waarschijnlijkheid en de anti-fascistische strijd, verplicht iedere funktionaris van die partij *voorzichtigheidshalve* als „verdacht” te mijden. Want een socialist, een vijand van het fascisme, een tegenstander van het kapitalisme, een humanistisch tegenstander van de individuele moord, heeft zeker geen bindender plicht dan deze: tot elke prijs een ontmoeting met spionnen,

agenten-provokateurs, moordenaars, verraders en agenten van het fascisme te vermijden; liever tien mensen ten onrechte gewantrouwd, dan met één spion in aanraking te komen. Wanneer de overweldigende meerderheid van alle, tijdens de revolutie, leidende bolsjewiki, wanneer alle leiders van de oude kommunistische Internationale zich als het schuim van een doortrapte misdadigersbende ontpopt hebben, dan moet ieder socialist, reeds uit de meest primitieve voorzorg, ieder kontakt met de rest direkt verbreken. Wie zal ons vertellen, hoeveel van de resterende leiders, zich *later* als agenten-provokateurs zullen ontpoppen? Zij zeggen „zelf”, dat zij — in tegenstelling met bijna alle oude leiders — betrouwbaar zijn. Maar heeft de verrader en spion Radek tot Augustus 1936 (toen hij nog schreef: „Tegen de muur met de fascistenhonden Sinovjev en Kamenev!”) ook niet als de betrouwbaarste woordvoerder van het wereldkommunisme gegolden! En waarom zou men dan de onbekende jonge mensen, die nu in Europa voor kommunisten-leider spelen, *meer* vertrouwen schenken dan den ouden historisch gelegaliseerden leiders der Oktober-revolutie, die ons nu als spionnen, agenten-provokateurs, verraders en moordenaars worden voorgesteld? In de strijd tegen het fascisme is voorzichtigheid een eerste voorwaarde; of willen de kommunisten dat bestrijden? Liever tien mensen ten onrechte gewantrouwd, dan zich met één spion af te geven! Kunnen de kommunisten dat bestrijden? Wanneer zich, behalve Lenin, *alle* oprichters en leiders van de „Kommunistische Internationale” (n.l. tot het jaar 1930) als verraders, moordenaars, agenten-provokateurs, spionnen en agenten van een fascistische staat ontpoppen, dan moet ieder anti-fascist de verbinding met deze onzinnige organisatie *radikaal verbreken*.

Geeft men deze vijfde konklusie toe? Zij is onafwijsbaar.

In de geschiedenis der revolutionaire bewegingen zijn meermalen agenten-provokateurs, verraders en overlopers voorgekomen. Kunnen de kommunisten echter een of andere politieke partij van de tegenwoordige of vroegere tijd noemen, waarbij de *overweldigende meerderheid der leiders* zich als spionnen, agenten-provokateurs, verraders, moordenaars en agenten van hun doodsvijanden gedémaskeerd heeft? Kunnen de kommunisten ook maar drie sociaal-demokratische leiders noemen, wien de kommunisten *zelf* spionage voor een fascistische macht verwijten kunnen, laat staan zouden kunnen bewijzen? Hoe staat Gustaf Noske daar, vergeleken met de ontmaske-

ring van de overweldigende meerderheid der bolsjewistische leiders? Uit de veronderstelling, dat de beschuldigingen in het Moskouse proces *waar* zijn, volgt noodzakelijk: De Russisch bolsjewistische partij, de partij der Oktober-revolutie, de partij van Lenin is een gruwelijke pestbuil, een ontzettende ontaarding, een verschrikkelijke verzamelplaats van verraad, provocatie en omkoopbaarheid — zonder voorbeeld in de geschiedenis, zonder de minste mogelijkheid voor een vergelijking met welke ontaarde beweging van welke klasse of welk tijdperk dan ook. Ten opzichte van zo'n beweging is voor een socialist geen ander gevoel denkbaar dan dat van walging, verachting en het meest radikale wantrouwen. Geeft men deze zesde konklusie toe? Zij is onafwijsbaar.

Neen, men kan de Moskouse beschuldigingen (en dus de „bekenntnissen”) slechts voor *waar* of voor *onwaar* houden. Een derde mogelijkheid is *ondenkbaar*. Wat het gevolg is, wanneer men de beschuldigingen voor *onwaar* houdt, daarover gaat dit geschrift. Wat het gevolg is, wanneer men de beschuldigingen voor *waar* houdt, dat kan de eenvoudigste overdenking leren. De kommunisten en de burgerlijke aanbidders van Stalin kunnen ook slechts één der beide onderstellingen aannemen.

Een kommunist, die nog een restje socialistische gezindheid — neen, alleen maar *denkkracht* overgehouden heeft, moet zijn god in de hemel smeken, dat de Moskouse beschuldigingen *onwaar* zijn. Anders moet hij zelf van ieder behoorlijk mens, die zich van zijn verantwoordelijkheid bewust is, eisen, dat hij hem ontwijkt als een die van provocatie en verraad in de ergste graad verdacht wordt.

De primitieve manier, waarop zelfs het laatste beetje gezond verstand bij dit proces tot kapituleren wordt aangezocht, is eenvoudig onbegrijpelijk. Ieder woord van de „bekenntnissen” is een verzoek daartoe. De Stalinistische propaganda zal nog enige jaren werk hebben met het „ophelderen” van de fantastische bewering, dat de beklaagden „bekend” hebben op de wijze van een zelfmoordenaar, die uit een venster springt; maar *nooit* zal deze propaganda zelfs de meest bedwelmde gelovige kunnen „ophelderen” hoe het komt, dat deze „krankzinnig bekennende” beklaagden over zichzelf, hun handelingen, hun motieven en doelstellingen hebben gesproken in een dieventaal, in het specifieke jargon van de Stalinistische hetze-propaganda.

De beklaagde Reingold heeft b.v. gezegd:

Het Trotzki-Sinovjev-blok had geen nieuw politiek programma.

Men ging uit van de oude vermolmde stellingen ... Wat dit hele veelkleurige blok verenigde was enkel en alleen de idee van de terroristische strijd tegen de leiding van partij en regering. In werkelijkheid was het blok een kontra-revolutionaire terroristische bende van moordenaars, die van plan waren met alle middelen de macht in het land te veroveren." (Basler „Rundschau" Blz. 1591.)

Zulke kwijlende zelfbespottingen komen op iedere bladzijde van de officiële procesverslagen voor. De hoofdbeklaagde Kamenev zegt:

„De terroristische samenzwering werd door mij, Sinovjev en Trotzki georganiseerd en geleid. Ik was tot de overtuiging gekomen, dat de politiek van de partij, de politiek van haar leiding in ieder opzicht gezegevierd had, voorzover een politieke overwinning in het land van het socialisme mogelijk is, en tevens, dat deze politiek door de werkende massa's werd gewaardeerd. Onze spekulatie op de mogelijkheid van een tweedracht in de partijleiding, bleek evenzeer een fictie te zijn

Bij de leiding, die het land door de moeilijkste tijden, door de industrialisering en kollektivisering geleid had, kon ook niet op ernstige innerlijke moeilijkheden gerekend worden. Er bleven dus twee wegen over; of de strijd tegen de partij eerlijk en open te voeren, of deze te vernietigen, zonder daarbij op een of andere wijze op de steun van de massa te kunnen rekenen, zonder politieke grondslag, zonder vaandel, dat is dus langs de weg van de individuële terreur. Wij kozen de tweede weg, wij lieten ons bij ons streven leiden door machtsbegeerte en grenzeloze verbittering tegen de leiding van partij en natie." („Rundschau" Blz. 1604.)

De overwinning van alle moeilijkheden, de overwinning der politiek van het Centraal Comité der K.P.S.U. wekte bij ons een machtige haat tegen de leiding van de partij en in de eerste plaats tegen Stalin..... Wij kwamen overeen om de Sinovjevse en Trotskistische kontra-revolutionaire organisaties te verenigen..... De hoofdzaak komt hierop neer, dat zowel Sinovjev als wij tot de overtuiging gekomen waren, dat de uitoefening

van terreurdaden tegen de leiding van partij en staat in de eerste plaats tegen Stalin gericht moest zijn..... Geleid door het Centraal Comité van de K.P.S.U. ging het land, de moeilijkheden overwinnend, succesvol in de richting van de economische opbouw! Dit niet te zien, was voor ons uitgesloten. Onze voorspellingen over de niet te overwinnen moeilijkheden, die het land doormaakte, over de economische crisis, de ineenstorting der economische politiek en de partijleiding in de tweede helft van 1932 hebben openlijk schipbreuk geleden. Men zou van mening kunnen zijn, dat wij de strijd hadden moeten staken. De logika van de kontra-revolutionaire strijd het onverzoenlijke ideeloze streven naar de macht, stuurde ons echter in een andere richting." („Rundschau", Blz.1590.)

Het is Kamenev, die dit „bekend" zou hebben. Eertijds voorzitter van de „Raad voor arbeid en verdediging", plaatsvervanger van Lenin in de „Raad van Volkskommissarissen", naast Lenin, Trotzki en Sinovjev de vierde leidersfiguur van de Russische revolutie. Na de dood van Lenin vormde hij met Sinovjev en Stalin (tegen Trotzki) het „Driemanschap", dat toen de leiding van partij en staat in handen kreeg.

Deze Kamenev nu, aldus verklaren Stalin en verdere Sovjet-regeerders, heeft in 1932 besloten, tezamen met andere oude bolsjewiki een terroristische samenwerking tegen de huidige machthebbers van de Sovjetstaat te organiseren. Wij nemen even aan, dat dit mogelijk is; is het echter voor een slechts gedeeltelijk funktionerend verstand ook denkbaar, dat deze man zo'n besluit voor de rechtbank zelf daarmee argumenteerd, dat hij „tot de overtuiging is gekomen, dat de politiek van de partij, de politiek van haar leiding in alle opzichten geslaagd is, in alle opzichten, waarin een politieke zege in het land van het socialisme mogelijk is, en dat deze politiek door de werkende massa's gewaardeerd en goedgekeurd wordt?" Is er ooit hier of daar op de wereld een politieke, neen, een *kriminele* misdadiger geweest, die voor de rechtbank *vrijwillig* verklaarde, dat hij *daarom* tot het besluit van zijn misdaad kwam, omdat hij *overtuigd* was, dat de slachtoffers van zijn misdaad, ordelijke, fatsoenlijke en eerlijke mensen waren?

Laten wij de mogelijkheid aannemen, dat een man als Kamenev, die sedert zijn jeugd, in welhaast slaafse trouw tot Lenin, niets anders gedacht en gedragen heeft dan de idee van het orthodoxe Marxisme — na 30-jarige Marxistische activiteit, op de grens van de ouderdom, de, door het Marxisme als

de pest gehate „individuele terreur”, als strijdmiddel aanvaardt. Waar is echter het verstand, dat het *beredeneren* kan, dat zo'n man dit fantastisch besluit heeft genomen *omdat* hem duidelijk is geworden, dat de politiek van zijn fraktie-*tegenstanders socialistisch, zegevierend en suksesvol* is en door het hele volk wordt *gewaardeerd*?

Laten wij ook even de mogelijkheid aannemen, dat een man als Kamenev, ondanks zijn bewust inzicht in de politiek, besloten heeft zijn fraktie-tegenstander te vermoorden — en nog wel uit „machtsbegeerte”. Is het dan ook denkbaar, dat een man als Kamenev — neen, dat welke misdadiger ook, voor de rechtbank geplaatst, zo'n motief dan *vrijwillig*, als het eerste, het enige motief laat gelden?

Men vraagt ons dat te geloven?! Wij zullen geloven, dat zo „bekend” is geworden? Vrijwillig? Zonder dat vooraf de geestkracht gebroken werd?

Heeft Kamenev in 1932 besloten terrorist en moordenaar van Stalin te worden? Maar waarom bekend hij dan vier jaar later op een wijze, die men zelfs van de kleinste misdadiger niet kan verwachten, dat het motief tot zijn misdadigheid niets anders was dan „machtsbegeerte”? Omdat hij tot het inzicht kwam, dat zijn doen en laten verwerpelijk was? Maar *dat* inzicht had hij toch reeds, zoals hij „bekent”, op het moment toen hij *het besluit nam*. Bekent hij, in 1936, berouwvol, door de erkenning van Stalin's zegepralende politiek? Maar deze erkenning, „bekent hij”, was toch de oorzaak van het misdadige besluit in 1932! Bekent hij uit lafhartigheid? Maar de voormalige voorzitter van de „Raad voor Arbeid en Verdediging”, — een overheidspersoon dus, die gedurende de burgeroorlog niet zelden met doodstraffen te maken heeft gehad — moet toch beter dan wie ook in Rusland weten, dat zeer zeker een bekentenis als de zijne met absolute zekerheid de doodstraf vordert. Wanneer het verder al denkbaar is, dat iemand, die erop uittrekt om de machtigste man in Rusland te doden, zo'n fantastisch en laf kreatuur is, dat hij later voor de rechtbank als een hysterische slampamper ineenzakt — laat dat nog denkbaar zijn, maar *ondenkbaar* is het, dat iemand uit lafhartigheid iets doet waarvan hij uit jarenlange ondervinding heel zeker weet, dat deze zaak een zekere terdoodveroordeling tengevolge heeft. Kamenev is na de moord op Kirov — in December 1934 — door de Gepeoe gearresteerd (van deze moord zou hij de medeorganisator zijn); van 1931 tot 1934 heeft hij dus niet

alleen vastgehouden aan zijn misdadige plannen, maar ze ook in een op de voorgrond tredend geval verwerkelijk; hij heeft in ieder geval tot zijn arrestatie — hier wordt getrouw de akte van beschuldiging gevolgd — zijn misdadige voornemens niet laten varen. Wat is hem *tijdens* zijn hechtenis overkomen, dat hij anderhalf jaar later, in Augustus 1936, over zichzelf zijn meningen en zijn plannen niet alleen *in de zin*, maar zelfs *met de woorden* van de Stalin-pers spreekt? Is hij tot de erkenning van Stalin's historische prestaties gekomen? Maar die *had* hij toch, zoals hij „bekent”, reeds in 1932! Uit het inzicht, dat zijn doen en laten verwerpelijk was? Maar dat *bewoog* hem toch tot zijn misdadige plannen! Is deze Kamenev een of andere kleine kwajongen die een domme streek uithaalt en, als het verkeerd gaat, huilend bij zijn vader troost komt zoeken? Kamenev was een man van rijpe leeftijd, minstens sedert 1910 een van de drie beste vrienden en medewerkers van Lenin; als voorzitter van de „Raad voor Arbeid en Verdediging” een van de hardste en meest doelbewuste kommandanten van de burgeroorlog. Is hij in arrest bij de Gepeoe, door liefdevolle aansporing van dit heilsleger van Stalin, bekeerd? Dat beweert niet eens het Openbaar Ministerie. Wat is er dan met hem gebeurd gedurende de 20 maanden hechtenis bij de Gepeoe? *Wat is er met de veroordeelden gebeurd vóór zij neergeschoten werden? Hoe kwamen zij tot deze „bekentenissen”?*!

Tegen de beklaagden in dit proces is geen enkel *objektief* bewijsstuk aangevoerd; zelfs de „Hoogste Rechtbank” van den heer Wyschinski had deze beklaagden wél kunnen terdoodbrengen maar niet „rechtens” kunnen veroordelen — *Indien zij niet „bekend” hadden!* Het enige, letterlijk het *enige* bewijs waren de „bekentenissen”. Anders was er niets. Geen getuigen geen vodge papier, geen inbeslaggenomen voorwerpen, geen aanwijzingen. Niets, niets, niets! Alleen de „bekentenissen” — deze verschrikkelijke moorddadige zelf-moordende „bekentenissen”. Hoe heeft de officier van justitie dit *enige* bewijs in handen gekregen?

Waarom hebben deze beklaagden zo maniakkaal „bekend”? Waarom is er in de geschiedenis van de rechtspraak, sedert de foltertijd, niet één geval aan te wijzen, waarin een officier van justitie ook maar enigszins hierop gelijkend resultaat heeft bereikt? Wat heeft men met deze beklaagden gedaan, dat uit hun eigen mond niet alleen de eis tot de doodstraf kwam, maar ook de enige, *letterlijk de enige mogelijkheid daarvoor?*

Het is mogelijk, dat uit een Marxistische revolutionair een terroristische moordenaar groeit. Het is denkbaar, dat een Marxistische revolutionair, uit wroeging over een verloren leven, een vertwijfelde zelfmoordenaar wordt. Maar *ondenkbaar*, ook voor de meest afgestompte hersenen van een beroeps-„dialektikus”, is de totaal krankzinnige combinatie, die men ons hier presenteert. Ten eerste: Oude Marxistische leiders zouden besloten hebben (uit „machtbegeerte” en óndanks, neen, dank zij de bewuste overtuiging van de zegevierende politiek van hun fraktie-tegenstander) hun eigen leven op het spel te zetten om deze fraktie-tegenstander terroristisch uit de weg te ruimen. Ten tweede: Het gelukt hun niet en zij worden gearresteerd; de officier van justitie is echter niet bij machte ook maar het geringste objektieve bewijs tegen deze vastbesloten terroristen aan te voeren. Ten derde: Op dit ogenblik, waarop zij juist moesten juichen om de kans, wegens totaal gebrek aan bewijs, hun leven te kunnen redden (en aldus hun moorddadig doel nog eens te bereiken) — op dit ogenblik werpen zij hun leven verachtelijk weg en leveren zelf met „bekenntnissen” het enige en tevens meest bezwarende bewijsmateriaal. En deze spookachtige, onzinnige, nog nimmer voorgekomen aanval van hondsdelheid tegen zichzelf overkomt niet slechts één van deze ontoerekenbare beklaagden — neen, *allen* overkomt het. Het beuzelachtige „argument” van de Komintern-pers, dat deze zestien beklaagden *moesten* bekennen, omdat de een de ander ontmaskerd heeft, is beneden iedere kritiek; want de geschiedenis der kriminaliteit kent duizenden gevallen van beschuldigingen van den enen medeplichtige tegen den anderen, maar zij kent niet één geval, waarin zo’n beschuldiging — wanneer deze niet tevens door *objektieve* bewijzen bevestigd werd — de andere beklaagden tot een vrijwillige uitlevering aan de beul verleid heeft. En dan nog wel in dit geval, waar doorgewinterde, met gevangenissen van den Tsaar, burgeroorlog en de avontuurlijkste ervaringen vertrouwde bolsjewiki om het vege lijf vechten — hier zou de even oude als bekende truc van een hersenloze rechter van instructie („dat liegen helpt je toch niets, beste jongen..... je medeplichtige heeft zoëven bekend met jou tezamen dat gouden klokje van dien heer gestolen te hebben!”) succes gehad hebben, om— de algemene zelfmoord tot resultaat te hebben? En dat nog wel zonder uitzondering bij allen? De kleinste provinciale zakkenroller bekent niet alvorens hem overtuigende bewijzen worden voorgelegd; en ons wil men

wijsmaken: Sinovjev (de oudste en meest vertrouwde medewerker van Lenin sedert 1907 tot Lenin's dood, gedurende een tiental jaren de invloedrijke voorzitter van de Kommunistische Internationale) is zwakker, ongeschikter en intellectueel weerlozer dan de eerste de beste kleine, analphabetische individu? Kamenev (jaren achtereen plaatsvervangend voorzitter van de Sovjet-regering, voorzitter van de „Raad voor Arbeid en Verdediging”, door Stalin een machtig man in de „Trojka”, vroeger gezant in Londen en Rome) zou minder geestkracht hebben dan een diefachtig dienstmeisje?

Geen „dialektiek” is in staat, de hier genoemde hindernissen op te ruimen. Nog heerst niet overal een bloedige duisternis. Nog houden een paar koppen stand tegen de worstende onbeschaamdheid der diktatuur. Nog is voor *alle* mensen het denken niet geworden tot een vertering van „omkoopgelden” en honoraria van staatuitgeverijen.

De „Bekentenissen” zijn afgelegd. Daaraan valt niet te twijfelen. Nog minder valt eraan te twijfelen, dat met deze „bekentenissen” het beslissende materiaal niet tegen de geëxecuteerden, *maar tegen de dirigenten van deze „rechtspraak”*, geleverd is.

IV

Wat is er met de terechtgestelden gebeurd vóór zij neergeschoten werden? Hoe kwam het *enige* bewijs in dit proces, hoe kwamen deze spookachtige „bekenntnissen” tot stand?

De diktatuur-staten putten hun levenskracht (behalve uit een overweldigend machtsvertoon) uit het feit, dat de fantasie der mensen niet toereikend is om zich de hoedanigheid en de mogelijkheden van de „moderne” heersers-methoden konkreet voor te stellen. De moderne tyrannieën handhaven zich dáárdoor, dat zij juist dát doen, wat de Europeaan in 't algemeen „toch niet voor mogelijk” houdt. En zij doen dat in het bijzonder op het gebied van politie en rechtspraak. Waar iedere rechtsgarantie en ook de kleinste schim van openbare kontrôle opgeheven zijn, daar verricht de politie komplette wonderen. De „bekenntnissen” van dit proces zijn zo'n wonder.

Dat zij met de objektieve waarheid niets te maken hebben kan men bewijzen; het werd in vele publikaties en ook in dit geschrift met bewijzen gestaafd en zal in toekomstige omvangrijke rapporten van rechtskundigen tot in de laatste instantie worden uitgedroefd. Het ligt in de aard der zaak, dat de walgelijke waarheid van deze „bekenntnissen” aan de beklaagden beter bekend was dan aan wien ook. Dat zij zich met de „bekenntnissen” aan de beul overleverden, moesten toch minstens Sinovjev, Kamenev, Smirnov en Bakajev weten — vooropgesteld, dat hun denkvermogen in orde was. Dat *niet* één objektief bewijs tegen hen kon worden aangevoerd, konden zij onmiskenbaar op zijn laatst bij de verhandeling voor het Hoge Militaire Gerechtshof weten. Waarom hebben zij dan misdaden „bekend”, die zij controleerbaar niet gepleegd kunnen hebben, (reeds daarom niet, omdat velen van hen gedurende die tijd machteloze gevangenen van de Gepeoe waren) en waarop bij bekenen zeker de doodstraf stond?

Bij het meest nauwgezette onderzoek naar een verklaring, waarom deze beklaagden, zonder de uiterlijke dwang van voor hen vernietigend bewijsmateriaal, zich met „bekenntnissen” de

dood op hun hals haalden, zijn er slechts twee denkbare motieven te vinden: of zij hadden berouw, of hun verstand was geschokt, hun bewustzijn gedeeltelijk geschonden, hun moreel en intellectueel besef voor zelfhandhaving gebroken.

Berouw was het niet. Daarvoor zijn objektieve, onweerlegbare bewijzen aan te voeren. Maar die zijn ook volkomen overbodig, want het Openbaar Ministerie stelt (in overeenstemming met de latere proces-propaganda) uitdrukkelijk vast, dat de beklaagden „tot het laatste ogenblik huichelachtig, leugenachtig, dubbelhartig en laf” zijn gebleven.

Niet het geringste vertrouwen voor deze gepatenteerde, doortrapte bedriegers! Zij begrijpen ook zelf wel, dat zij dat niet verdienen. Ik heb aan Sinovjev bij het verhoor gevraagd: „En zegt U nu de hele waarheid? „Thans zeg ik, zonder voorbehoud, de hele waarheid.” Waar zijn echter de bewijzen, dat men hen geloven kan, waar zij alle begrip van meened, arglist, bedrog en verraad verloren hebben? („Rundschau”, Bazel Nr. 39 Blz. 1623) „Leugens! Wederom huichelarij, arglist, woordbreuk, cynisme!” (Blz. 1627.) Natuurlijk zegt Sinovjev: „Ja”. Anders kan ook hij niet. Onder de ijzeren druk van het belastende bewijsmateriaal kon hij reeds de eerste dag van het proces niets anders zeggen.” (Slotpleidooi van den ambtenaar van het Openbaar Ministerie, Wyschinski. Blz. 1626.)

Het Openbaar Ministerie legt er dus zelf grote nadruk op, dat de beklaagden *niet* uit berouw bekend hebben, maar onder de druk van objektieve bewijzen, — die echter gedurende het hele proces niet geleverd zijn! In hun poging, om de terechtgestelden zonder meer als „schurftig uitvaagsel” voor te stellen, hebben Stalin’s trawanten en perskoelies zich het *enige* argument uit handen geslagen waarmee zij op naïve buitenlanders wellicht nog enige indruk hadden kunnen maken: de verklaring n.l., dat de beklaagden hun misdaad vrijwillig hebben bekend, zonder de noodzaak van objektieve bewijzen, omdat zij in de grond der zaak toch socialistten gebleven zijn, en op het laatste ogenblik berouw hebben gekregen over hun nietswaardige voornemens. Het *was* echter geen berouw — Stalin’s Openbaar Ministerie zegt het zelf.

Dan kan het dus niets anders geweest zijn dan een kollektieve drang tot zelfvernietiging.

Er zijn vele gevallen bekend, waarin men een beschuldigde

daden heeft laten bekennen, die hij niet gepleegd heeft: de inquisitie heeft deze kunst tot in alle bijzonderheden beheerst. Haar instrument was de lichamelijke foltering. Gloeiende tangen, radbraken, beenbrekers, „ijzeren jonkvrouwen”, allerlei waterkunsten, hongerige ratten — de manieren waren veelvuldig en het resultaat bijna altijd zeker; er is nauwelijks een „heks” verbrand, die niet geheel en al volgens de regelen der wet bekend had een heks te zijn; dat ging toen alles zeer „korrekt”.

Sedertdien is de naïviteit verminderd, de techniek echter volmaakter geworden. In de „Dreigroschenroman” laat de auteur de kleine schelm Maceath vragen, om een beter begrip te krijgen over de moderne „inbrekers”: „Wat is een loper vergeleken bij een aandeel?” En in dit antwoord ligt inderdaad de hele vooruitgang opgesloten en ook het geheim van de moderne folter-methodes: wat zijn gloeiende tangen vergeleken bij het psychologisch voortreffelijk uitgeruste politie-apparaat van een moderne diktatuur-staat?

Vermoedelijk zullen wij nooit ervaren, wat dezen beklaagden gedurende hun jarenlange arrest bij de Gepeoe is aangedaan. Maar er zijn kommunisten, die de dagelijkse arbeid van de Gepeoe hebben leren kennen en desondanks nog in leven zijn; waarschijnlijk daarom, omdat zij het geluk hadden, dat de Gepeoe hen voor kleine lieden, voor propagandistisch ongevaarlijk hield en hun dood dus op dat ogenblik niet „noodzakelijk” was. Hun verklaringen liggen, geregistreerd en controleerbaar voor elk internationaal onderzoek gereed. Zij geven de volgende ontzettende konklusie:

Neen, men heeft ze niet met gloeiende tangen bewerkt en de meesten heeft men niet eens geslagen. Men heeft hen slechts gedurende hun arrest met de meest spitsvondige en geraffineerde methodes steeds weer laten weten, dat zij moesten sterven; men heeft hen dagelijks — zelfs maanden achtereen — voor hun leven laten sidderen, men heeft hen steeds weer ter executie afgehaald om ze „op het laatste ogenblik” weer naar hun cel terug te voeren.

Een Duitse kommunist, die enige maanden in een gevangenis van de Moskouse Gepeoe heeft doorgebracht, vertelt mij (en zijn verklaringen staan ieder onbevooroordeeld en zuiver onderzoek ter beschikking):

Op een avond — ik zat destijds alléén — hoorde ik het volgende gesprek tussen een wachthebbenden soldaat en een andere, die voor de uitoefening van zijn „dienst” was gekomen: „Hier is toch een zekere X.Y.” — „Ja”. — „Ik moet hem afhalen ter executie. Hier is het bewijs.” De wachthebbende soldaat leest murmelend het bewijs, dat mijn executie beval, — het gesprek wordt zó gevoerd, dat ik ieder woord kan verstaan, „Ja, maar daar ontbreekt een stempel! — De ander. „Ja, werkelijk! die idioten van de administratie hebben dat vergeten. Maar dat hindert toch niet, je kent mij toch en ook dit handschrift.” — De wachthebbende: „Nee, het spijt mij wel, maar ik ben verantwoordelijk. Ik kan hem zo niet afgeven.” — Bega nu geen domheden. Boven is het al gesloten, die zijn al weg en beneden wachten ze reeds.” — „Daar kan ik niets aan doen, dan moeten ze maar tot morgen wachten. Zonder waarmerkstempel mag ik het niet doen.” De ander vloekt nog wat en gaat dan eindelijk heen. TOEN KWAM DE NACHT EN IK WAS ALLEEN. De volgende dag GEBEURDE ER VERDER NIETS. Gedurende mijn arresttijd is deze komedie veelvuldig voorgekomen en ik kan rustig zeggen: tientallen malen. Natuurlijk heb ik later niet steeds geloofd, dat ik doodgeschoten zou worden. Maar op den duur geraakte ik in een toestand, waarin men alles van mij had kunnen krijgen, als van een willoos, dom en slaapdronken kind.”

Wat zijn „ijzeren jonkvrouwen” vergeleken met deze moderne methodes van den „staalharder leider”? Men leeft en men foltert in de twintigste eeuw! Waarom de beenderen op een naïve pijnbank breken, wanneer men met een hoogst moderne folterkombinatie van doodsangst en opgezweepte zucht tot zelfbehoud de psychische persoonlijkheid kan breken?

De manier is even eenvoudig als iedere grote uitvinding; men neme een man gevangen, berove hem van iedere hoop, dat vrienden, een rechtskundige of andere mensen buiten de gevangenis zich om hem bekommeren; verder late men op indrukwekkende en geloofwaardige wijze weten, dat hij ieder ogenblik neergeschoten kan worden; na enige tijd zorgt — geheel zonder toediening van chemische middelen — de doodsangst van het individu ervoor, dat het denkvermogen en de wilsbepaling van den gevangene zich tot de enige elementaire vraag reduceert, hoelang hij nog in leven zal blijven.

Tot dit bewustzijns-niveau neergedrukt (hoelang iemand

standhoudt wordt bepaald door de hoeveelheid persoonlijke wilskracht door de betrokkene in de moderne gevangenschap meegebracht) een tot dit peil teruggebracht bewustzijn verliest de kracht tot oordelen en de kontrôle over vooruitzichten; de gemartelde reageert als een volgzaam kind. Wanneer men hem op deze wijze maar vaak genoeg in doodsangst gebracht heeft, kan men ook bij een voormalige voorzitter van de „Raad voor Arbeid en Verdediging”, ondanks beter weten, de kinderlijke illusie wekken, dat „goed gedrag” hem wellicht nog het leven kan redden. Weliswaar is deze bewustzijns-verdoving zo na aan krankzinnigheid verwant, dat de rechter van instructie van een modern politie-apparaat met wetenschappelijke voorzichtigheid te werk moet gaan. Een kleine dosis teveel kan reeds het „omslaan tot een volgend stadium” tengevolge hebben, hetgeen overigens voor dialektisch geschoolde vereerders van de Gepeoe als een verder en zeer interessant bewijs kan gelden voor de „wetmatigheid van het dialektisch principe”. Dit dialektisch ongeluk moet den Gepeoe-beambten in het onderzoek tegen de oude bolsjewiki inderdaad veelvuldig overkomen zijn; anders is het niet te verklaren waarom van de honderd kommunisten, die van samenzwering tot moord beschuldigd werden, slechts een paar voor de rechtbank gesleept zijn. Het staat buiten enige twijfel, dat de bekwame Gepeoe, in het bezit van de tegemoetkomende „bekenntnissen”, alle „samenzweerders” heeft achterhaald; maar blijkbaar hadden honderden of te weinig of te veel weerstand en werden dus of waanzinnig of doodgeschoten — waarbij men zich een combinatie van *beide* mogelijkheden wel niet kan voorstellen, maar toch wél voor mogelijk moet houden.

Heeft men dan eenmaal een gevangene, zonder uiterlijk zichtbaar letsel, zover gebracht, dat hij niets anders meer vergt dan een stukje leven, dan kneedt men hem volledig zoals men hem hebben wil. Uit de gedweë bundel van doodsangst en stompzinnigheid kan weer een naar het uiterlijk normaal mens naar de wil van den rechter van instructie gevormd worden. In onze moderne tijd heeft men voor zo'n omvorming geen behoefte meer aan avontuurlijke middelen als „post-hypnotische opdrachten” of oud-Indiaanse bedwelmingsgiften. De nieuwerwetse methoden zijn veel eleganter en subtieler en vóór alles laten zij geen lichamelijke kentekens na. De modern geschoolde folterbeambte kan in gevallen als die van Sinovjev en Kamenev rekenen op een zeer speciale psychische dispositie: n.l. op de bijna magische behoefte van deze mensen om

aan het „partij-belang” iedere persoonlijke tegenslag en ieder innerlijk voorbehoud te offeren.

Om het geval Sinovjev en Kamenev te begrijpen moet men de zeer eigenaardige psychische structuur van deze „beroeps-revolutionairen” *van nabij* bestudeerd hebben. In het private leven volkomen betrouwbare mensen, die een lange tijd „beroepsrevolutionair” geschoold zijn, kunnen „in het belang van de partij” en wanneer de „partij” het van hen vereist, zonder aantasting van hun geweten en van hun zedelijke zelfkontrôle, dingen doen, die zij — in het dagelijks leven begaan — als weerzinwekkende gemeenheid zouden verafschuwen. Het verdoezelen van de zelf-verantwoordelijke persoonlijkheid achter de onaantastbare anonymiteit van de „partij” heeft overal merkwaardige uitwerkingen; echter in de bepaald magische discipline-atmosfeer van de bolsjewistische partij zijn deze uitwerkingen het sterkst. In de bolsjewistische partij geldt b.v. reeds sedert lang het paedagogische principe, dat zij, die zich bij vertrouwelijke besprekingen tegen besluiten van het „Centraal Komitee” het heftigste verzet hebben, bij de lagere partijinstantie de beste verdedigers van die besluiten zijn. In zo’n atmosfeer (voor welks tekening hier een der onschuldigste voorbeelden is aangevoerd) groeit de individuele ontkenning der eigen persoonlijkheid. (Aan de ethnologen is dit welbekend uit hun studies van primitieve volksgemeenschappen.)

Sinovjev en Kamenev hebben in vroegere, meer glansvolle perioden van hun leven — zo ongeveer in de tijd toen zij, tezamen met Stalin, Trotzki uit de leiding van de Russische staat verdrongen — duizenden malen vanaf de hoogste podia *bewuste* leugens verkondigd, omdat zij er van overtuigd waren, dat het „voor het heil van de partij” nodig was. Bij het lezen van de geschiedenis over de strijd in de leiding der Russische bolsjewistische partij vindt men duizenden openlijke bekentenissen van Sinovjev en Kamenev over bewuste leugens voor het „heil van de partij” — in het bijzonder gedurende hun strijd tegen het „Trotzkisme”.

Toen zij zich gedurende zeer korte tijd met Trotzki verbonden, werkten zij hard; hun weerstand duurde echter niet lang, een nieuwe kapitulatie voor Stalin volgde en daarmee een phase van ontzettende verootmoediging voor deze beide gebroken en vernietigde mensen, die opnieuw bewijzen van

goede trouw moesten leveren. En daarna volgde de laatste kwelling in de gevangenissen van de Gepeoe.

Neen, men behoeft geen lichamelijke foltering, geen „meskaline” of post-hypnotische beïnvloeding toe te passen, om aan een paar gebroken, „oude bolsjewiki” „bekentenissen” af te dwingen. Er moest slechts een middel gevonden worden, om hun in de gevangenis het laatste beetje intellectueel inzicht en moreel zelfrespekt te ontnemen. (Intellectueel inzicht zou hun n.l. het besef hebben bijgebracht, dat „bekentenissen” niet zouden helpen, en het bezit van moreel zelfrespekt had liever de dood dan „bekentenissen” gekozen.) Dit middel staat totalitaire politie-apparaten tegenwoordig ter beschikking; de systematische, bestendige en langzame inprenting van de doodsangst. Dat was de geschiktste manier om deze gekweldde mensen op een bewustzijnsniveau te brengen, waarop zij, ondanks alle vroegere ervaringen, door de allesbeheersende angst voor de dood de illusie kregen, dat „goed gedrag” wellicht nog levenreddend zou zijn.

Goedgelovige toeschouwers bij dit proces, met wier naïveteit de regisseurs vooraf rekening hebben gehouden, kunnen hier de volgende tegenwerping maken: „Ja, dit alles is op zichzelf denkbaar. Maar het is niet denkbaar, dat *alle*, zonder uitzondering alle beklaagden door deze geraffineerde, maar toch hoogst riskante methode met goed gevolg bewerkt zijn. Minstens één zou zich toch gehandhaafd hebben. Zo is het al te eenvoudig en gemakkelijk. En daarom *kan* men niet aannemen, dat dit hele proces niets anders was dan een afgedwongen afspraak tussen het Openbaar Ministerie en de beklaagden.”

Deze tegenwerping zou overwegend zijn, indien de onderstelling juist was, n.l. de onderstelling van de hoogst verdachte omstandigheid, dat zonder uitzondering alle gevangenen op precies dezelfde wijze op deze methode van onderzoek zouden hebben gereageerd. Maar deze veronderstelling *weersprekt* de feiten. Er stonden in het Sinovjev-proces slechts *zestien* beklaagden terecht — zestien van minstens *honderd*, die van samenzwering beschuldigd waren, *zestien van de vele honderden* opposante kommunisten, die zich gedurende die tijd in de gevangenissen van de Gepeoe bevonden! De logische gevolgtrekking is niet te ontkennen: slechts die personen stonden voor het gerecht, waarbij deze wel zeer gekompliceerde me-

thode het gestelde doel bereikt had. *Niet* alle beklagden hebben zonder uitzondering bekend — *slechts* diegene werden aangeklaagd die „bekend” hadden!!

Men moet verder niet vergeten, dat een bonte mengeling van beklagden terechtstond — een „amalgama” van de meest verschillende soort: tussen oude bolsjewiki zaten, naast heel gewone kriminele misdadigers, dat soort jonge bolsjewiki, dat zich tot iedere opdracht laat kommanderen, dus ook om, als agent-provokateur van de Gepeoe, „socialistische opbouw” te verrichten.

Nadat men de oude bolsjewiki eerst tot het gestelde reactie-effekt „bewerkt” had, ging men over tot het uitspelen van de voor het laatst bewaarde troef: men wees hen herhaaldelijk op hun, in doodsangst steeds weer herhaalde goede wil, om de „partij” te willen dienen.

„Je hebt nu gezien, hoezeer jullie zonder de geringste kans op redding, in onze macht bent — niets anders dan onze grootmoedige genade kan jullie nog redden. Maar genade kunnen wij slechts dan geven, wanneer ge ons bewijst *werkelijk* trouwe zonen van de partij te zijn. Bewijs dat! De partij moet zeer stellige verklaringen hebben. Je hebt vaak genoeg, tezamen met ons, datgene gedaan, wat kleinburgerlijke moralisten „liegen” noemen — bolsjewiki denken daar anders over. Wanneer het voor de partij nodig is, lieg je en doet nog wel heel andere dingen ook. Wij wantrouwen jullie zeer, jullie verzekert echter, ondanks alle meningsverschillen, goede bolsjewiki te zijn. Bewijs dat! *De partij moet zeer stellige verklaringen van jullie hebben.* De oorlog staat voor de deur; wij moeten ieder spoor van gevaarlijke weerstand in ons door oorlog bedreigde land in de kiem smoren. Dat kun je, als oude partij-funktionarissen, toch wel begrijpen. Jullie bevindt je in onze handen, niets dan onze genade kan je redden, die wij echter slechts dan kunnen geven, wanneer jullie ons overtuigt, dat jullie de partij en het land werkelijk wilt helpen. Bewijs ons, dat jullie onze genade verdient — lever ons dit bewijs door bepaalde verklaringen en door een bepaalde houding tijdens het proces.”

Men moet de moeilijkheden niet overschatten, die nodig zijn om mannen met het verleden en de geaardheid van Sinovjev en Kamenev, tot zo’n houding te bewegen! De interne geschie-

denis der bolsjewistische partij en zeer in het bijzonder het partijleven van de sedert lang hoogst-onsympathieke Sinovjev is vol handelingen, die — „voor het heil van de partij” begaan — *bewust* leugenachtig waren. Het moest dus wel resultaat hebben toen men deze mensen met duivelse duidelijkheid te verstaan gaf, dat dit „heil der partij” met hun meest elementaire privé-belangen, n.l. met hun levensredding, samenviel! Aldus werd de prijs, die zij te betalen hadden voor het behoud van hun leven (dat zij *meenden* te behouden!) toch nog met een hoogstaand, althans in hun ogen moreel etiket bekleed: „Het bewijzen van een gewichtige dienst aan de partij”.

Men kan weliswaar van oordeel zijn, dat mannen, die — zij het zelfs onder de ergste lichamelijke en geestelijke folteringen — tot zo’n zelfvernedering vervallen, nu juist niet tot de waardigste vertegenwoordigers van het revolutionair socialisme behoren. Dit oordeel is gewettigd en het type Sinovjev is zonder twijfel moreel en intellectueel het ongelukkigste type van de „beroepsrevolutionair”. Juist de mens Sinovjev is er in hoge mate schuldig aan, dat zich rond de Kommunistische Internationale een liederlijkheid heeft ontwikkeld, die zich bij deze gelegenheid wel zeer driest openbaarde. Maar ik verklaar niet het brutale gebrek aan fantasie te bezitten een vernietigend en van waardigheid doordrenkt oordeel te vellen over mensen, die de prijs voor de behandelingskunsten van de Gepeoe of de Gestapo betaald hebben. *Niemand* kan voor zichzelf instaan, alvorens hij zo’n pijniging met gezonde geest en ongeschonden moraal heeft doorstaan.

„Linkse schrijvers” die in de veilige haven van de emigratie de rampen van dappere strijders tegen het fascistisch staatsapparaat als ordetekens op hun borst spelden, wijzen (om Stalin bij zijn moordproces te helpen) op het geweldige onderscheid tussen de flinke houding van kommunistische beklaagden voor de rechtbanken van het Derde rijk en de erbarmelijke houding van hen, die voor het Moskouse gerechtshof gesleept werden. Zulke farizeërs! Wat in werkelijkheid juist de hui-veringwekkendste aanklacht tegen de Moskouse rechtspleging is, willen zij als argument gebruiken: dat n.l. de Gepeoe (Rekord!) zelf *nog* radikaler de persoonlijkheid weet te vernietigen dan de Gestapo!

Deze flinkere houding heeft echter ook nog andere oorzaken dan de meer volkomen methode van behandeling bij de

Gepeoe. Een anti-fascist, die in handen van het fascistisch staatsapparaat is gevallen, bezit gedurende de pijnigingen die hem wachten, als geweldige psychische steun het bewustzijn van een onoverbrugbare, universele vijandschap tegen de staat, die hem naar het leven staat. Tussen een dapperen anti-fascist en een fascistischen beul ligt een ganse wereld. Maar hoe staat het met Sinovjev? Die had vroeger fraktie-verschillen met en bedenkingen tegen gelukkiger regerings-konkurrenten; maar tussen deze en zijn tegenstanders ligt toch zeker *geen* hele wereld. De dappere anti-fascist put uit het bewustzijn van zijn belangrijk verschillende geaardheid, uit de onoverkomelijke tegenstelling tussen zijn zedelijk hoogstaand doel en het laaghartige doel van zijn vijand, een psychische weerstand van grote betekenis; een Russische partij-aanhanger, die in onderdelen over een „Kolchos-bestuur” of in een of ander detail nog zo veel andere meningen is toegedaan, dan de op dat ogenblik heersende partijmening — waarvandaan moet deze opposant in de strijd om *zulke* vragen de psychische kracht halen, die nodig is om een moderne pijnbank te weerstaan? Men sterft niet in gloedvolle martelaarsstemming voor een paar droge fraktiebelangen! De dappere houding van de Duitse kommunist Edgar André (die overigens rechtskundige hulp en meerdere belangrijke bewijzen ter beschikking had, zodat de buitenwereld zich voor hem interesseerde) toonde een opvallend zedelijke grootheid; kan iemand zich echter voorstellen, dat Edgar André deze heroïsche kracht in een proces geopenbaard zou hebben, dat uit een of andere fraktie-twist tussen hem en een andere funktionaris van de „Rode Frontstrijdersbond” ontstaan was?

De bewuste, volstreckte, onverzoenlijke en universele vijandschap van ideeën tussen de politieke beklaagden en de politieke rechtbank is er de grondslag voor, dat de politieke beklaagden diè bovenmenselijke heldenmoed openbaren, die de in zekerheid levende „Linkse” journalisten met nonchalante vanzelfsprekendheid van hem verwachten. Sinovjev, Kamenev en hun makkers stonden voor de rechtbank als leden van een verslagen fraktie, maar desondanks een fraktie van de *heersende* partij. In hun eng bewustzijn voelden zij zich, ondanks alle verschillen, toch medeleden van *die* partij. Hun ontbrak totaal kracht voor een heroïsche houding voor de rechtbank: het heldere bewustzijn politiek en moreel tot een *andere*, tot een *tegengestelde* wereld te behoren.

De partij-sekretaris Dimitroff — die bij de drijfjacht op gevangenen voor de Gepeoe met bizondere ijver op de voorgrond treedt — heeft zich voor het gerechtshof te Leipzig buitengewoon kranig gehouden. Waaruit putte hij de kracht daartoe? Uit het zekere gevoel, dat praktisch de hele wereld buiten het gerechtshof zich voor hem interesseerde: de Russische reuzenstaat, de burgerlijke publiciteit der Westeuropese kapitalistische democratieën, millioenen socialisten uit alle werelddelen. De regisseurs van het proces te Leipzig b.v. — die zich, vergeleken bij hun Moskouse kollega's, nog korrekt gedragen hebben — hebben niet eens geprobeerd om Dimitroff deze geweldige solidariteitsbeweging te verzwijgen. (Ik weet, dat heel zeker; een opstel van mij — als redakteur van de „Weltbühne” heb ik destijds vanzelfsprekend naar beste krachten tot de verdediging van Dimitroff bijgedragen — dat belangrijke bewijzen tegen de rechtspleging bevatte, werd in tegenwoordigheid van Dimitroff voor de rechtbank in zijn geheel voorgelezen, en wel door het Openbaar Ministerie!)

Dimitroff ontving in voorarrest bezoeken van buitenlandse journalisten en velerlei andere bewijzen van een machtige internationale hulp-beweging. Hij bezat de veelomvattende mogelijkheid zich in de rechtzaal van zijn doodsvijanden als de strijdbare vertegenwoordiger van een *strijdbare* publieke mening der hele wereld te voelen en te uiten. Hij was niet verlaten. Hem dreef het bewustzijn, als spreker van de *ene* wereld in onoverbrugbare haat de inferieure vertegenwoordiger van de *andere* wereld te weerstaan, tot een houding, die wij allen hebben bewonderd; deze houding overtrof, zoals wij thans moeten erkennen, verre de *normale* menselijke en morele mogelijkheden van dezen man.

Sinovjev en Kamenev daarentegen konden niet de minste hoop op een of andere internationale hulpbeweging van betekenis hebben: de wereld der democratie was of direkt met Rusland verbonden of tevreden met de behandeling van deze „woeste wereldrevolutionairen”; de fascistische machten hadden — zoals Mussolini — of een zekere sympathie voor Stalin's „werkelijkheids-politiek” of zij verheugden zich in het onluk van de joodse bolsjewiki; dat deel van het georganiseerde „wereldsocialisme”, dat afhankelijk was van de Kommunistische Internationale nam vanzelfsprekend en schuimbekkend aan de gekommandeerde klopjacht deel; de sociaal-demokratische partijen van West-Europa waren door duizenderlei be-

trekkingen van binnen- en buitenlandsche politieke aard en door innerlijke partijmoeilijkheden op zijn best tot een kritische neutraliteit gedwongen. Buitendien hadden zij geen grote sympathie voor Sinovjev, de tweedrachtzaaier in bijna alle sociaal democratische partijen (Sinovjev die zelfs ook in de Gepeoe-kerker alle kontakt met de sociaal-demokratie als met een besmettelijke ziekte zou hebben afgewezen); en de „intellectuëlen” van de hele wereld — wel, over hun onbetamelijke houding, een mengelmoes van zwakzinnigheid en omkoopbaarheid, gaat dit boek.

Om kort te gaan, de beklagden in dit proces stonden voor het gerecht als hopeloos geïsoleerden, van iedere internationale solidariteit verstoken weerloze mens-atomen. Hoe durft men het dan aan, om de houding van deze mensen te vergelijken met die van een zelfverzekerde politieke gevangene, die achter zich de sympathie van hele staten en vele millioenen andere mensen weet? Sinovjev en Kamenev restte niets anders dan wellicht dit vertrouwen: „Des te absurder en phantastischer de zelfbeschuldigingen, waarmee wij ons bezoedelen moeten, des te groter is de kans, dat de wereld zal begrijpen: „dat kan niet waar zijn”.

Wie het menselijk noodlot en de motieven tot de houding van deze zichzelf beschuldigende oude bolsjewiki alleen als gebeurtenis, en dus zonder logika poogt te begrijpen, die zal deze spookachtige tragedie nooit kunnen bevatten. Want deze mensen hadden reeds lang voor hun dood een sterven weder-
varen: hun wensdromen waren werkelijkheid geworden — maar deze werkelijkheid was pijnlijk en ontgoochelend! Zeker, zij deden mee, haast tot het einde; eerst luidkeels en wilsbereid, later vermoeid en zonder innerlijke drang. En het leven om hen heen, zo onaangenaam verschillend van alle toekomstdromen uit de jaren van strijd en emigratie — dit gedesillusioneerde leven zonder erbarmen had in hen, stuk voor stuk, ieder oorspronkelijk motief en ieder zedelijk zich-eenvoelen verbrokkeld. Een partij-kommunist in het kapitalistische Europa, hij mag dan naast geestelijke kwelling *nog* zoveel bittere ontgoocheling in eigen partij ondervonden hebben, wordt toch steeds weer opgebeurd door de troostende gedachte: „Wanneer wij eerst de revolute maar gewonnen hebben — en wij zullen winnen! — dan wordt alles anders, wordt alles goed, *ook* bij onszelf!” *Waarop* zouden echter deze oude bolsjewiki hun geloof in de toekomst bouwen? Die hadden hun

revolutie („het laatste gevecht”) reeds achter zich. En alles was ander uitgekomen. Jaar op jaar, dag aan dag, moesten ze nu zelf dingen aanzien en zelfs doen, waarvan de schaamtelooheid en onverdragelijkheid hen eens tot revolutionaire en socialistische daadkracht hadden doen ontbranden. Later deden ze dat alles zelf. Een tijdlang roeiden ze in oppositie daartegen op. Dan werden ze moe, voegden zich, stompten af. En van binnen verbrokkelde alles, vergruisde, schrompelde ineen, verdorde. Wie dit niet heeft meebeleefd, kan zich niet voorstellen, hoe zich uit zo'n dorre ineenschrompeling van alle oorspronkelijke ideeën en doelstellingen een uiterst zeldzaam nihilisme ontwikkelt, dat zich ook tegen de waardigheid en de waarde van het eigen leven keert. Alles is naamloos onverschillig geworden, niets is nog belangrijk. En waarvandaan zou men de kracht halen tot verzet tegen de laatste schande die levensmoediger en gelukkiger fraktie-konkurrenten dan ook nog van hen verlangen? Men had reeds zoveel meegemaakt — meegemaakt in de letterlijke betekenis van het woord. Men had zelf gedaan, wat thans, wellicht robuster en openlijker Stalin „de laatste” doet.

Alles heeft men verloren. De gelovige heeft het sakrament, waarop de jongere gelovigen in het buitenland nog steunen, reeds verteerd. Waarop wacht hij nog? Hij is niet jong en strijdlustig genoeg meer, om zich in de verdovende maastroom van de pitoreske partij-strijd te werpen, die de innerlijke ineenstorting zou kunnen voorkomen. Het is gedaan. Tegen deze laatste eis van de partij kan en wil men niet meer vechten; men *kan* het niet, want men heeft *zelf* te vaak soortgelijke eisen aan anderen gesteld; men *wil* het niet, omdat men graag aan het eind van een verloren leven datgene wil behouden, wat toch de wezenlijke inhoud van dat leven was: de trouw aan de partij. Die partij verlangde een zelfbeschuldiging. Men deed dat. Aan het einde van een verloren leven is dat alles toch niet meer van betekenis.

Wat in dit spookachtig toneelspel van mensenvernietiging is gebeurd, kan slechts hij begrijpen, die weet, dat voor de typen van beroepsrevolutionairen hun verhouding tot de partij kortweg — hun hele leven lang — een liefdesverhouding was. Een liefdesbetrekking met alle extasen, hartstochten, toewijding, zelfvernederings, met alle bedwelming, alle walging — en alle verbondenheid. Andere mensen beleven hetzelfde in

hun partikuliere leven; het leven dat ons *allen* het naast is, en desondanks drijft het velen dikwijls tot daden van zelfvernietiging, die onbegrijpelijk zouden blijven, indien er niet alle paar eeuwen een dichter werd geboren, die de duistere geheimen der mensenziel tot klaarheid brengt. Deze revolutionairen beleefden hun liefdeshartochten in de „partij”. In diepste wezen is dat dezelfde gebondenheid, dezelfde dwaling en hetzelfde ziekteverschijnsel. Ja, dit spookachtig afsterven van deze zichzelf beschuldigende „bolsjewiki” was — als men wil — een roman; echter niet een Wallace, maar een Balzac had hem te schrijven.

Het leven was verloren, was verbrokkeld. Uitgestreden, verpletterde en bovendien nog in de verstikkende duisternis van partij-dogma's vastgeroeste mensenwrakken waren in handen gevallen van een medogenloze politie-machinerie. Er volgde een dolle dressuur. Deze dressuur is gelukt. Hij is *te goed* gelukt. Socialistische tijdgenoten, die nog niet alle oorspronkelijk gevoel verloren hebben, hebben als getuige van deze obscene „Humana Tragoedia” opnieuw geleerd zich te schamen.

V

Maar is het wel waar, dat het Moskouse militaire gerechtshof, behalve de „bekenntnissen”, geen objektief bewijsmateriaal aanvoerde? Deze bewering moet ik corrigeren. Het Openbaar Ministerie offereerde drie dokumenten. En met deze objektieve bewijzen, wordt zonneklaar bewezen, dat dit proces niet alleen met ongehoorde onmenselijkheid is gevoerd, maar ook met ongeëvenaarde slordigheid is voorbereid.

In een proces, dat aan zestien mensen, waaronder voormalige regeringsleiders en internationaal op de voorgrond tredende personen en propagandisten van de staatsidee — het leven kostte, eist (en bezorgt!) het Openbaar Ministerie de doodstraf onder aanvoering van de volgende „bewijzen”:

Ten eerste een visitekaartje, waarop te lezen staat — maar het Openbaar Ministerie zal dat met eigen woorden zeggen:

„Valentin Olberg werkte samen met een zekere Tukalewski, directeur van de Slavische Bibliotheek te Praag. Is dat wel waar? Belastert Olberg Tukalewski misschien met deze bewering; is deze samenwerking een verzinsel of zou Tukalewski zelfs wel bestaan? Tukalewski leeft gezond en wel in Praag. Ik beweer dat, en ieder, die daar lust in heeft kan dat controleren. En wat meer zegt, het visitekaartje van Tukalewski bestaat eveneens en bevindt zich bij de akten; het werd niet op Olberg gevonden maar op een schuil-adres van hem in Stalinabad in beslag genomen. Het is niet een eenvoudig visitekaartje „Tukalewski Vladimir”, maar een kaartje met twee SACRAMENTELE LETTERS „P” en „F, 1936”, die als geheimschrift en parool dienden, vooraf tussen Valentin Olberg en Tukalewski afgesproken..... Dat zijn feiten. Welke bewijzen wil men nog meer hebben voor een samenwerking tussen Olberg en Tukalewski en, door deze laatste, met de Duitse politie, met de geldmiddelen waarvan (Olberg kon zelf over persoonlijke middelen niet beschikken) Olberg door Trotzki zelf naar de Sovjet-Unie werd gestuurd?” („Rundschau” Blz. 1930.)

Dat zijn de feiten! *Dat* zijn de bewijzen, waarmee de justitie van een „socialistisch” land tevreden is, wanneer het gaat om dood en leven van grondleggers van deze staat!

Dat Wyschinski zich met bloed bezoedelt, is voor de verdere carrière van deze voormalige witgardist misschien onvermijdelijk. Maar moet hij zich dan ook nog als een idioot aanstellen? Deze „sakramentele letters „P” en „F”, met vermelding van het jaartal, zijn — aan bekenden per visitekaartje toegezonden — in de hele wereld reeds gedurende honderd jaar de meest gebruikelijke vorm van nieuwjaarswensen. Men weet dat overal, en vanzelfsprekend ook in Moskou; vooral de heer Wyschinski moest dat weten, omdat hij toch — toen hij de vervolgde bolsjewiki nog haatte — een goed-beklante Tsaristische rechtskundige, en lid van de Russische aristocratie was, die zulke, uit Frankrijk stammende beleefdheidsusances ijverig immiteerde. „P.F. 1936” betekent in de hele wereld, „pour féliciter 1936” („De beste wensen voor 1936”) en in de laatste dagen van December 1936 zijn waarschijnlijk in de hele wereld enige miljoenen visitekaartjes met deze bemerking door de post bezorgd. Eén daarvan — waarschijnlijk een der velen, die de heer Tukalewski aan zijn bekenden verzonden heeft — ontving Olberg.

Nu is het mogelijk, dat zich achter deze, sedert vele jaren overal veelvuldig gebruikte beleefdheidsvorm, inderdaad een of ander, tevoren afgesproken, parool verbergt. Maar Wyschinski *probeert* niet eens, dat vast te stellen! Hij maakt niet eens veronderstelling, *wat* deze letters in werkelijkheid te betekenen hebben! Hij stelt zich slechts aan. Hij zwaait met een visitekaartje — gelukkig een of ander stukje papier in handen te hebben — en voert met een gelukwens een mystiek abrakadabra uit. Op het Moskouse militaire gerechtshof heeft hij daarmee, zoals het resultaat bewijst, een „moord-indruk” gemaakt. En welke indruk maakt dit eerste „objektieve” bewijsstuk op de rest van de wereld?

Het tweede bewijsstuk — de pièce de résistance van de akte van beschuldiging — is de „Honduras-pas” van de beklaagde Olberg. V. P. Olberg, een der hoofdfiguren van dit proces, wordt beschuldigd, door Leo Trotzki en door de Gestapo voor het uitoefenen van terroristische aktiviteit naar Rusland te zijn gezonden: het „*subjektieve*” bewijs is de „bekentenis” — het „*objektieve*” bewijs is deze pas, waarmee de voormalige

statenloze emigrant Olberg als burger van de republiek Honduras wordt gelegitimeerd. Deze pas — aldus verklaart het Openbaar Ministerie en aldus „bekent” Olberg — heeft deze beklaagde van de Gestapo gekregen. Hieronder, woordelijk, de besliste verklaringen van het Openbaar Ministerie:

„Trotzki vergenoegt zich niet met hetgeen het verenigde centrum tot stand brengt en stuurt in deze periode een aantal beproefde en hem persoonlijk bekende agenten naar de Sovjet-Unie. Het onderzoek heeft vastgesteld, dat op deze wijze de zonderlinge staatsburger van de republiek Honduras, Valentin Olberg, hierheen gestuurd werd, die door persoonlijke en intieme vriendschap met Sedov, den zoon van Leo Trotzki, verbonden was en die, enerzijds met behulp van dezen laatste en anderzijds met behulp van de Duitsche politie, voor 13.000 Tsechische Kronen een pas van de republiek Honduras gekregen heeft, die hem door de Trotzkiën-organisatie overhandigd werd. Dit is niet alleen vastgesteld door de verklaringen van Olberg, maar ook door het bewijsstuk zelve: de pas ligt hier bij de akten. Het is onaannemelijk, dat deze man plotseling, zonder enige bijgedachten of bedoelingen een burger van de republiek Honduras geworden is.....”

Uit het verhoor van den beklaagde Olberg door Wyschinski:

„Olberg: Ik ontving de pas door tussenkomst van Tukalewski en een zekere Bend van den Konsul-generaal der republiek Honduras te Berlijn, Lukas Parades, die destijds in Praag vertoefde. Hij verkocht mij die pas voor 13.000 Tsch. Kronen. Dit geld had ik van Sedov ontvangen.” — Wyschinski: „Stond U tot de republiek Honduras in een of andere betrekking?” — Olberg: „Neen, nooit”. Wyschinski: „Is het deze pas?” — (De pas wordt hem getoond.) — Olberg: „Ja, die is het. Hij werd mij door den Konsul in naam van de republiek Honduras uitgereikt. Deze republiek ligt in Centraal-Amerika. — Wyschinski: „Wellicht hadden uw ouders betrekkingen met deze republiek?” — Olberg: „Neen.” — Wyschinski: „Uw voorouders?” — Olberg: „Neen”. — Wyschinski: „En waar komt u vandaan?” — Olberg: „Ik ben geboren in Riga.” — (Rundschau”, Blz. 1610.)

Men ziet, in dit stadium van het bloedige drama begon de heer Wyschinski ook nog ironisch te worden. Waarom, dat zal den lezers verderop wel duidelijk worden.

Dat zijn de feiten, maar zij werden in Praag, — de plaats der handeling — even snel als onomstotelijk weerlegd.

V.B. Olberg was in 1933 uit Duitsland naar de Republiek Tsjecho-Slowakije geëmigreerd. Sedert de herfst van 1933 probeerde hij door verhuizing naar afgelegen streken voor zich en zijn vrouw een zekerder bestaan te vinden; hij wifelde tussen Amerika, Palestina en Sovjet-Rusland. Het Praagse Sovjetgezantschap verklaarde hem, dat een visum voor Rusland niet in aanmerking kwam, zolang Olberg geen geldige papieren van nationaliteit kon overleggen. Zulke papieren bezat Olberg evenmin als de meeste andere Duitse emigranten. In de herfst van 1934 las Olberg in het „Prager Tageblatt” een annonce, waarin zich een bemiddelaar aanbood voor het verkrijgen van geldige staatspapieren voor emigranten. Olberg trad met dezen man in relatie en bevond, dat hij tegen betaling van 6000 Kr. staatsburger van de republiek Honduras kon worden. Voor het verkrijgen van nadere inlichtingen omtrent de geldigheid en betrouwbaarheid van zo’n pas, werd hij door den bemiddelaar naar Dr. X.IJ. verwezen, den redakteur van een Praags tijdschrift. Deze X.IJ. was op dezelfde wijze onderdaan van Honduras geworden en verklaarde Olberg, dat een Honduras-pas niet alleen geldig, maar het gevorderde bedrag reeds dáárom waard was, omdat iedere burger van een Amerikaanse republiek het recht had tot het betreden van het, anders zo moeilijk toegankelijke, Amerikaanse kontinent. Daarna begon Olberg, die in grote nood leefde, met het bijeenbrengen van de voor zijn doen zeer hoge som van 6000 Kronen. Hij had familie in het buitenland, zelf arme mensen. Deze mensen verkochten en verpandden hun hele hebben en houden, en na enige weken van moeitevol werk, na overwinning van het gevaarlijke geldtransport naar het buitenland, deden zij Olberg 5000 Kronen toekomen.

De resterende 1000 Kronen verschaftte Olberg zich door de verkoop van wetenschappelijke boeken uit zijn naar Praag geredde bibliotheek. Hij was, door tussenkomst van Dr. X.X., een joodsen arts uit Duitsland, die als schenker van waardevolle museum-bijdragen goede relaties in Praag had, met Tugalewski, een employé van de Slavische bibliotheek in Praag, in relatie gekomen. Toen Olberg nu eindelijk de gevorderde 6000 Kronen ter beschikking had, verklaarde de bemiddelaar (een van die handelslui, die in de jaren 1933 tot 1935 in de Duits-joodse emigratie een sappig uitbuitings-objekt bezaten)

dat de pas nu helaas 9000 Kronen kostte. Olberg was vertwijfeld, en na lange onderhandelingen gelukte het hem de prijs tot 7000 Kronen te reduceren. Daar een deel van de oorspronkelijk in zijn bezit zijnde 6000 Kronen intussen voor levensonderhoud was verbruikt, moest Olberg thans nog meer dan 1000 Kronen lenen. Met behulp van een in Praag wonenden bekende, gelukte dat na enige weken: tot dusverre lieten zich alle gevers vaststellen: de heer Y.Y., Dr. U.U. en Mevrouw Z.Z. (Al deze en alle tot nu toe met letters aangeduide namen, alsmede de verdere persoonsaanduidingen over genoemde familie van Olberg zijn bij een advocaat in Praag gedeponeerd; een kommissie van onderzoek, die aktenmateriaal van de Sovjet-rechtbank en alle aangeboden tegenbewijzen te onderzoeken heeft, staat ook dit materiaal ter beschikking). Nadat Olberg nu eindelijk over de volledige koopsom beschikte moest hij toch nog enige tijd op de uitreiking van de pas wachten, omdat de republiek Honduras in midden-Europa slechts één gevolmachtigden diplomaat heeft, die bij tussenpozen rondreizen naar de midden-Europese hoofdsteden maakt om de lopende zaken af te wikkelen. Deze gevolmachtigde had ook aan den redakteur Dr. X.Y. zijn pas verstrekt; de bemiddeling van deze persoon moest Olberg dus afwachten alvorens hij in het bezit van zijn gekochte staatsburger-papieren kon komen. Met deze geldige Honduras--pas begaf Olberg zich nu andermaal naar het Sovjet-gezantschap te Praag — waar hij als emigratiesollicitant, en geenszins als onderdaan van Honduras, reeds bekend was — en daar ontving hij nu het visum voor de Sovjet-Unie.

Bij onderzoek waren er dus in korte tijd (*zonder* het machtige informatieapparaat waarover de Sovjet-Unie beschikt) belangrijke, objektieve controleerbare, door waarheidsgetrouwe schriftelijke verklaringen van direkte getuigen, vaststaande feiten te verzamelen. Deze feiten bevestigen: het *enige* objektieve bewijsstuk voor de verbinding van de ongelukkige Olberg met de Gestapo (en voor deze beweerde verbinding zijn bij de andere beklaagden en bij Trotzki in het geheel geen bewijzen aangevoerd) was de Honduras-pas van Olberg.

Over deze pas beweerde het Moskouse Openbaar Ministerie „Het is ondenkbaar, dat Olberg, zonder zeer machtige hulp, zich zo'n waardevol legitimatiestuk zou kunnen aanschaffen.”

Alles is gelogen. Passen van de republiek Honduras worden in Praag en in andere steden van Europa even grif verhandeld als beurspapieren; wie een pas nodig had en geld bezat, kon zich een Honduras-pas aanschaffen. Het geld heeft Olberg zoals te bewijzen is, bij de familie en bij Praagse weldadige burgers tezamen gebedeld, waarvan de namen aan ieder objektief onderzoek ter beschikking staan. (Overigens liegt Wyschinski zelfs nog bij een kleinigheid als het betaalde bedrag voor de Honduras-pas; dit legitimatiepapier heeft geen 13.000, maar precies 7000 Kronen gekost.)

De gehele bewijsvoering van het Openbaar Ministerie, betreffende een relatie van de beklaagden met de Gestapo, steunt voor wat de materiële bewijsgronden betreft, *uitsluitend* op deze Honduras-pas. De bewijsvoering staat of valt met de bewering, dat Olberg zich deze pas slechts met de machtige hulp van een geheime politie kon verschaffen. Het is nu bewezen waarvandaan Olberg de geldmiddelen voor deze pas haalde. Dat Honduras-passen reeds gedurende vele jaren in Europa versjacherd worden als ieder ander handelsartikel, zullen de volgende feiten, na de reeds genoemden, ook nog bevestigen.

De Russische emigrant X.X., die tot de komst van Hitler in Berlijn leefde en nadien (zoals hij, merkwaardig genoeg, zelf heeft beweerd, „wegens kommunistische aktiviteit”) naar Parijs geëmigreerd was, was in Parijs een beroeps-bemiddelaar voor de verkoop van Honduras-passen aan koopkrachtige emigranten, die geen papieren hadden. Hij werkte op provisiebasis voor de tot afgifte van zulke passen bevoegde instanties en zijn bedrijf floreerde dusdanig, dat hij van deze bemiddelingsprovisie behagelijk kon leven. Hij verloor zijn „positie” in 1935, omdat hem inkorrekte verrekeningen der talrijke door hem ontvangen koopsommen verweten werd. Deze X.X. reisde zelf met een Honduras-pas. Met deze pas maakte hij — als „Wit-Russisch emigrant! — in 1934 een reis door de Sovjet-Unie; enige tijd na zijn terugkeer ging V. P. Olberg, door X.X. van eenzelfde zeer opvallende pas voorzien, naar Rusland...

Voor dit en nog veel meer zijn de bewijzen geleverd. De Gepeoe en haar Openbaar Ministerie hebben mateloos slordig gewerkt. Hun *enige* objektief bewijs is, tot hun ongeluk, in landen controleerbaar, waar de Gepeoe geen „wonderen” verrichten kan. Haar onbezonnen, onbenullig gekonstrueerde en totaal gelogen beweringen worden door alle feiten weerlegd. Al deze feiten zijn waarheidsgetrouw en te bewijzen. In dit verband

worden hele protokollen, getuigenverklaringen en de getuigen zelf aangeboden.

Men kan er zeker van zijn, dat het leugennet om deze traditie, maas voor maas verscheurd zal worden. Zolang er in de wereld nog één goed funktionerend stel hersenen is, zal de leugen zich een slechte nachtrust moeten getroosten.

Twee van de drie objektieve bewijzen zijn hiermee weerlegd. Over het derde is niet veel meer te zeggen. Het gaat, zoals bekend, om een brief van Leo Trotzki, waarin de afzender aanslagen tegen Stalin geeist zou hebben. Hier is het Openbaar Ministerie kennelijk door een kwaadwillig duiveltje boosaardig in de luren gelegd — want dat hij in het bewustzijn van zijn falen deze „geheime brief” voorlegt aan de rechtbank en aan de publieke opinie, was zelfs van Wyschinski niet te verwachten. Om kort te gaan: Deze brief heeft Leo Trotzki, toen hij door Stalin tot verlaten van de Sovjet-Unie bedwongen werd, *aan de hoogste organen van de staat en van de partij geschreven en verzonden*. Deze brief werd dus, nadat de inhoud reeds vele jaren in de hele wereld bekend was, aan het Moskouse militaire gerechtshof, als derde objektief bewijs voor het bestaan van een geheime samenzwering tot moord, aangeboden. *Deze* brief, het genoemde visitekaartje en de pas van Olberg zouden de grootste juridische moord mogelijk maken en rechtvaardigen.

„Ik weiger, een rode fascist te worden”, schreef Ignazio Silone na dit proces in zijn indrukwekkende afscheidsbrief naar Moskou. Maar hij dwaalt; men vergt niet van ons, met het aanvaarden van de rechtsgrond van dit proces, *rode* fascist te worden; er is in het geheel geen kleur-nuance meer te onderscheiden. De ongekleurde moord waart rond.

VI

Ondermeer was het een pogrom. *Te* opvallend is de voldaanheid, waarmee de echt-joodsklinkende namen van enige beklagden — „Moises Lurje, Nathan Lurje” — zonder enige positieve noodzakelijkheid, genoemd en gepubliceerd werden, dan dat deze pikante klank, als bewijs voor het innerlijk bederf der Russische verhoudingen, onopgemerkt kon blijven. De joodsche socialisten in Europa moeten zich ook daarover geen illusies maken. In de Russische straten, in de Russische dorpen demonstreert zich nog — of alweer — openlijk anti-semitisme. Josef Stalin kent deze zeer diep gewortelde beweging uitstekend. Zijn grote persoonlijke vijandschap tegen Trotzki was van het begin af antisemitisch getekend — eerst fijntjes en in het duister, later steeds duidelijker en ten slotte geheel openlijk. Het stel bankroete misdadigers, dat daar voor het militaire gerechtshof stond was als door Julius Streicher uitgezocht: het ongelukkige joodse gezicht van Sinovjev, jammerlijk vernield door de „verantwoording” en het noemen van de als provokatie bedoelde joodse namen. Van bovenaf, uit de mond van de gerechtsdienaren en uit de redactie-kamers mocht geen enkel anti-semitisch woordje vallen, en ondanks dat was de uitwerking *onder* zeer positief en gelijkloidend: „Joden!”. Neen, Stalin en de zijnen voerden geen „Jodenhetze”. Het is volkomen duidelijk waarop hun „verhelderingsarbeid” gericht is, zij weten akelig precies welke gevoelige snaar van de Russische volksgeest men moet beroeren, om het gewenschte resultaat te bereiken.

Men bestrijdt de theorie van Trotzki en zijn vrienden over de „permanente revolutie” schijnbaar akademisch, maar de Kolchosboer haalt er vanzelfsprekend bij het zien van figuren, zoals die hem in dit proces werden gepresenteerd, iets heel anders uit n.l. het voor hem veel eenvoudiger: „Die joden — altijd willen zij onrust, eeuwige haast en ongenoegen. Juist weer joden. Wij hebben er eindelijk genoeg van en willen rust hebben. Wij zweven niet met de benen in de lucht, wij

zijn geen mensen, die zich slechts bij eindeloze twist en bij talmudse disputen op hun gemak voelen. Wij zijn Russen en Stalin is één van ons!"

In werkelijkheid is Stalin niet alleen een der suksesvolste bolsjewiki-doders maar ook een der suksesvolste anti-semieten van deze tijd; alleen doet hij het beter dan de Neurenbergse luidspreker, rustiger, ook al omdat zijn programma het niet anders toelaat. Een effectvolle heerserstruc van onze tijd is, juist het tegengestelde van het geprogageerde te volvoeren, en ook Hitler verstaat iets van deze kunst. Hij noemt zich „socialist" en prijst geestdriftig de vrede. In onze tijd kan men blijkbaar niet anders meer en wie de ruwste tyrannie wil vestigen moet het luidst over volksheerschappij zwetsen. Overigens heeft Stalin aan zijn nazistische praktijken ook het onkontroleerbare van zijn handelingen te danken waarmee hij in Rusland het kommunisme vernietigt en het anti-semitisme bevordert. De socialistische publiciteit in Europa is zozeer onder de indruk van Hitler's anti-bolsjewistisch getier, het joodse „intellect" zodanig gefascineerd door Streicher's pornografie, dat zij voor dezelfde, naar verhouding geluidloze, handelingen in Stalin's Rusland alle vermogen tot oordelen en ook bijna ieder gevoel hebben verloren. Zo krijgen we het walgelijk schouwspel van een eenvoudig gek geworden publiek: kommunisten applaudisseren bij een anti-bolsjewistische strafexpeditie, joden bij een pogrom!

Dit proces was zowel pogrom als anti-bolsjewisme — maar vóór alles anti-bolsjewisme. Voorzover men de leidende oorzaken van dit luguber gebeuren kan nagaan, is het beslist wel de bedoeling van Stalin geweest, de „kapitalistische" staten van Europa de definitieve likwidatie van het internationale bolsjewisme te demonstreren.

Wat de naam Sinovjev voor Engeland betekent weet men buiten Engeland slechts in Moskou. Sedert de val van de eerste Engelse arbeiders-regering door de kolossale intrigue met de „Sinovjev-brief", was de ongelukkige Sinovjev voor de City eenvoudig *de* bolsjewistische zot. Zeer zeker hebben de uiterlijke vormen, waaronder Sinovjev vermoord werd, het gevoel van den Engelschen gentlemen geschokt, zoals zij ook de afslachting van de Röhm-opstandelingen op 30 Juni 1934 onsmakelijk vonden, maar in beide gevallen begreep de City-gentleman buitengewoon goed, dat men in de grond der zaak

het burgerdom en in het bijzonder het Engelse burgerdom wilde vleien; zij het dan in het ene geval met Duitse, in het andere met Aziatische lomphheid.

De Stalin-propaganda verbergt niet eens voor haar volgelingen, dat met het Moskouse proces *volkomen bewust* gestreefd is naar een demonstratie voor de Europese staten, dat Stalin absoluut gebroken heeft met de bolsjewistische wereld-revolutie. „Rundschau”, het officiële partijorgaan uit Basel, vond bij het zoeken naar argumenten, waarmee het zijn kommunistische lezers tegen de nietswaardige „Trotzkisten” kon ophitzen, op 20 Augustus 1936, het volgende:

„In de eerste dagen van de fascistische opstand tegen de Spaanse republiek schreef de Trotskist Dauge in de „Action Socialiste révolutionnaire” van 25 Juli: „Wat moet de Spaanse arbeidersklasse doen? Zij beschikt over een beduidende hoeveelheid wapens..... Het is noodzakelijk, dat de arbeidersklasse, nadat zij de opstandelingen overwonnen heeft, de kapitalistische staatsmachine vernietigt, haar eigen diktatuur vestigt en een proletarische staat opbouwt als overgangsstadium naar een klasseloze kommunistische samenleving.” — In welk een val zou de Spaanse arbeidersklasse gelopen zijn, en met haar het hele volk, wanneer zij deze Trotskistische raad had opgevolgd! Volgens Trotski had de Spaanse arbeiders-militie de rol moeten spelen, die Hitler, Mussolini en Franco haar met provokatorische bedoelingen toeschreven..... Het is waar, de Trotskisten hebben in de eerste dagen der revolutie in Spanje een houding aangenomen, die de plannen van de fascisten in de hand werkte..... De hele politiek van het Trotskisme is in overeenstemming met de innerlijke wensen van de reaktionaire bourgeoisie..... Het Trotskisme werd tot een verzamelplaats van agenten der burgerlijke reactie, van het fascisme, de Gestapo, de geheime politie van alle landen, de gemeenste vijanden van de arbeiders..... (Blz. 1516.)

Het gaat hier niet, zoals men bij de eerste indruk geneigd is aan te nemen, om een voorbeeld uit een psychologisch leerboek over verschijningsvormen van hersenverweking, maar om een officiële verklaring van het Centraal Orgaan van de Kommunistische Internationale. De „Trotzkisten”, meent men daar dus, moeten uitgeroeid worden, omdat zij — en zelfs woordelijk! — thans nog hetzelfde propageren, wat de Kommunis-

tische Internationale sedert haar oprichting 15 jaar lang als het A.B.C. van hun aktieplan onder de arbeiders verkondigde, en wel met de stereotype volharding van een steeds weer herhaald gebed: „de kommunistische revolutie”, de „diktatuur van het proletariaat”. En thans hitst men de kommunisten op met het bevel: „Slaat ze dood — want zij willen de diktatuur van het proletariaat”. De feitelijke toedracht der zaak is volkomen begrijpelijk. Verward is slechts de psychische gesteldheid van mensen, die toch uit overtuiging van de noodzakelijkheid der „diktatuur van het proletariaat” lid van de Kommunistische Internationale zijn geworden, thans echter tot doodslag aangespoord kunnen worden, tegen mensen, die nog steeds aan de noodzakelijkheid van deze „diktatuur van het proletariaat” geloven. Wat zijn daarbij vergeleken de rijks-Duitse Naumann-joden, die in extase brullen: „Eruit met ons!” Die houden zichzelf tenminste niet voor joden maar voor Duitsers; de verwarde kliek van Europese partij-kommunisten echter, meent nog steeds kommunist te zijn.

De ouderen onder hen hebben daarbij misschien nog enig gewetensbezwaar; maar het jongere gevolg van het Stalin-kommunisme is zonder pardon. Daar groeit een generatie op, die beklagenswaardig zou zijn, indien zij niet zoveel bedenkingen meebracht, die ieder medegevoel met haar onmogelijk maken. Deze jeugd is op 18-jarige leeftijd vergrijsd: zij bezit geen verzetgeest, maar wil zich integendeel onderwerpen; zij houdt niet van de utopie — zoals toch iedere rechtgeaarde jeugd altijd gedaan heeft — veeleer is zij onderworpen (als waren het reeds pure partij-proveniers) aan de reël-politieke macht. De jeugd, die zich in die beweging openbaart, heeft zich volledig losgemaakt van alles wat altijd de voornaamste en beste eigenschap van jonge mensen was: een fanatiek rechtsgevoel en een volstrekte vijandschap tegenover alle kompromis. Deze jeugd aanbidt alleen nog het materiële succes en is begerig naar „rekord”. Altijd heeft een rechtgeaarde jeugd verachting getoond voor de opportunistische „ouderen” van de idee, die hun de aanpassing aan „vaststaande feiten” predikten; thans heeft echter de meest uitgeslapen ministeriële ambtenaar moeite met het aanpassingsvermogen van de jongere partij-generatie gelijke tred te houden. Het is rondweg een door aanpassingswoede bezielde jeugd; vergeleken met hun aanpassingsvermogen is de kreupelste „staatsman” een ontembare driftkop. Vijftien of twintig jaar geleden werd een jongmens

kommunist, omdat hij geen greintje begrip voor reformistisch staats-gedoe verzamelen kon; de jonge kommunisten van heden zijn daarentegen „über-Litvinovs”, gevangen in een vinkennet en gezalfd met alle neigingen tot diplomatiek kompromis. Vijftien jaar geleden werden jonge mensen kommunist omdat het revolutionaire Rusland vermetel en heldhaftig alleen stond; tegenwoordig worden zij het, omdat Stalin een groot leger, de grootste monster-fabrieken en diplomatieke invloed bezit.

Jonge mensen van een vroegere generatie werden kommunist, omdat toen in Rusland pathetisch werd geprobeerd het geld en alle verschil van levensstandaard en groepsbevoorziening van iedere aard af te schaffen; tegenwoordig worden jonge mensen kommunist omdat in Rusland geen „gelijkberechtigtheid” is, maar de mogelijkheid tot „hogeropklimmen” bestaat, tot vette direkteursposten toe. Om kort te gaan, nog voor 15 jaar werden jonge mensen kommunist omdat zij medeleefden met de poging, in een arme maar fiere staat een ernstig bedoeld kommunisme te verwezenlijken, tegenwoordig worden zij „kommunist” juist op grond van het feit, dat Rusland met kommunisme niets meer te maken heeft! Een merkwaardige toestand en een even merkwaardige verschuiving. Zo zinloos als alles in onze tijd is.

Zonderling genoeg echter gaat desondanks van onze tegenwoordige jeugd de roep uit, zeer „dynamisch” en eerlijk te zijn — blijkbaar omdat de uitvinders daarvan eerlijkheid en dynamiek verwisschen met brutaliteit en onhebbelijkheid. Wat jeugdige elan schijnt, is eenvoudig nog de volstreekte onwetendheid van een generatie die geestelijke veelal niet in staat is ook maar twee goede boeken van een vroegere tijd te lezen. Haar kennis van de geschiedenis, haar wereldbeelden zelfs haar persoonlijk gevoel put deze jeugd uit een inhoudloze boulevard-pers, voorzien van partijstempels, overigens echter niet van elkaar gescheiden. Zo'n jeugd kan men, als zij toevallig nazistisch is, heden tot doodsvijanden van de „Polakken” maken en morgen een ras-overeenkomst met de Poolse broeders aanpraten; is zij toevallig kommunistisch, dan kan men deze jeugd heden tot diepste verachting en morgen reeds tot de grootste eerbied voor het democratisch parlement opkommanderen. Nog een paar jaar en men kan de „kommunistische” jeugd wijsmaken, dat Lenin helemaal niet geleefd heeft of een of andere Romanow-prins was. Deze jeugd weet niets en ge-

looft alles. Zij is in ieder geval zonder eigen inhoud, zonder het geringste instinkt voor waarheid, gespeend van iedere zucht tot kritiek.

Het is eenvoudig niet waar, dat deze kwallige kritiekloosheid voortvloeit uit de veelgeroemde jeugdige „behoefte aan geloof”. Jonge mensen willen kunnen geloven; maar juist daarom waren zij door alle tijden heen werkelijk radikaal, d.i. ongeschikt in hun geloofswereld de remmen van „wanneer” en „maar”, het „heen en weer” van „taktiek” en „manoeuvres” te aanvaarden. Een werkelijk gelovige overtuiging kan uit diepste behoefte naar gerechtigheid tot ongerechtigheid, uit behoefte tot volstrektheid menigmaal tot eenzijdig misverstand, uit echte waarheidsliefde tot *on*waarheid voeren — maar niet tot cynisme! Omdat hij wilde kunnen geloven, heeft de jonge mens van andere generaties zijn ideeën altijd afgewend van staatslieden en diplomaten, want zijn behoefte naar geloof verlangde het *absolute* ja of het *absolute* neen, en van het „enerzijds of „anderzijds” was hij afkerig. Iedere generatie had daardoor de zware taak te vervullen, haar jonge geslacht steeds weer opnieuw met groot geduld en van lieverlede de onvermijdelijkheid ener vergelijking met idee en werkelijkheid bij te brengen; maar dit generatie-konflikt was de stellige garantie tegen de volledige vernietiging van de oorspronkelijke idee, *iedere* oorspronkelijke idee. Hoe hopeloos is dan wel een tijdperk, waarin deze temperamentsspanning tussen jongeren en ouderen niet bestaat. waarin een cynische jeugd den opportunistischen ouderen te verstaan geeft, dat men „de tering naar de nering” moet zetten, wanneer Sovjet-Rusland mangaanerts aan nazi-Duitsland moet leveren of — van de andere kant — aan het joodse kapitaal nazistische rente betalen moet! Neen, *deze* jeugd is afschuwelijk; niet, omdat zij radikaal, integendeel, omdat zij *niet* radikaal is. Maar wellicht zal zij op een goede dag opstaan en in klare overtuigingswoede afrekenen met hen, die haar grootste levenswaarden hebben geroofd: trouw, reinheid en het echte gevoel.

Dat dit Moskouse moordproces — met zoveel haast — gedurende de Spaanse burgeroorlog werd gevoerd, kan wellicht voor wat de rechtbank betreft, maar zeker niet politiek een toeval zijn. De wereld, opgeschrikt door een heldhaftige burgeroorlog, moest op overtuigende, beslissende en bloedige wijze duidelijk gemaakt worden, dat Stalin met „dergelijke zaken” niets te maken heeft. Zonder enige reserve trad Rus-

land toe tot het „non-interventieverdrag”, een verdrag tegen de, door militaire benden aangevallen legale Spaanse regering. (Toen de Volkenbond gedurende het konflikt tussen het aanvallende Italiaanse fascisme en het overvallen Abessinië ook tot een soort „non-interventie” in de vorm van „sankties” besloot, liet Rusland zich zijn handelsvrijheid niet ontnemen, maar verhoogde integendeel beduidend de voordelige export van Russische petroleum naar Italië). Deze, nu juist niet waardige, haast, om zich „neutraal” te verklaren, maakte echter nog geen einde aan de praatjes over Russische invloeden in Spanje; hoe goed trof het toen, dat men met dit moordproces tegen het „Trotzkistische centrum” de Europese staten kon bijbrengen: „Niet ik — maar Trotzki is de aanstichter! Ik ben integendeel thuis vlijtig bezig deze hardnekkige predikers van zotte wereldrevolutie-theorieën uit te roeien.”

Deze aanklacht tegen Trotzki is even openlijk als zijn doelstelling, het verloop is echter niet zo vlot. Juist *omdat* Stalin de Spaanse revolutie verloochend heeft, kan hij zich later — en tussentijds, zoals men nog zal zien — veroorloven, de Spaanse revolutie tot allerlei parades uit te buiten. Rusland's voorzichtige stellingname tegen het ingrijpen van de fascistische staten in de Spaanse kwestie doet menig slechts-georiënteerde Sovjetvriend hopen, dat Stalin toch nog op voordelige voorwaarden wapens zal leveren aan Caballero en niet alleen meer dan genoeg mangaanerts aan Hitler; maar Stalin denkt minder dan wie ook aan *voldoende* hulp voor het socialistisch Spanje. Zijn gelegenheids-aktiviteit in Spanje is onder meer een „diplomatieke aktie” met zeer bijzondere motieven: Hitler oefent een zware en dwingende druk uit op de west-Europese staten; en Stalin laat Londen voelen, dat men ook van Rusland nog wel eens narigheden zou kunnen beleven.

De Asturische en Madrileense milicianos zullen in de diplomatieke geschiedenis van Stalinistisch Rusland anders te gronde gaan, dan zij in hun stervensuur gehoopt hadden; minder als martelaars voor een „verbonden Spaanse Sovjet-republiek” dan als materiaal voor diplomatiek-interessante verhandelingen over de verdragsverhoudingen tussen Oost-, Midden- en West-Europese staten.

VII

Sedert bijna tien jaar wordt van het Russische volk een gigantische inspanning gevergd tot arbeidsprestatie en ontberingsbereidheid — „het plan wil het!” Zeer zeker voltrok zich op deze wijze de opbouw van een bewonderenswaardig technisch apparaat. De productiekrachten van het land hebben zich verveelvoudigd. In nauwelijks tien jaar heeft Rusland het proces doorgemaakt, dat Karel Marx en Friedrich Engels voor het Engeland van het begin der 19e eeuw zo kenschetsend en opzienbarend uiteenzetten: het proces van de „oorspronkelijke accumulatie”. Zonderling genoeg moet men nu aan Marxisten, dit dat toch als orthodoxe aanhangers van de arbeidswaarde-theorie zonder meer en zelfs beter dan wie ook moesten weten, eerst moeizaam (en voorlopig zonder veel hoop op resultaat) uiteenzetten, dat verdere uitbouw van een produktieapparaat niets anders is dan verbruik van arbeidskracht, waarvan de opbrengst niet door de arbeiders gekonsumeerd kan worden.

Indien het geweldige nieuwe productieapparaat in Sovjet-Rusland met behulp van buitenlands kapitaal was opgebouwd, dan zou de konsumptievermindering zich over meerdere arbeidsgeneraties verdeeld hebben; omdat echter dit apparaat zonder buitenlands kapitaal tot stand kwam, concentreerde zich het *hele* konsumptie-offer op de tegenwoordige generatie — en werd dus van buitengewoon grote dimensie. Dat *kan* niet anders. In de werkelijkheid komen geen wonderen voor en zeker niet op het terrein van de ekonomie; wie moet dat beter begrijpen dan een Marxist?

Maar de „Kommunistische Ruslandpropaganda wil haar naif publiek toch wijsmaken, dat het mogelijk is, zonder hulp van ander kapitaal in *een* generatie een gigantisch produktieapparaat te voltooien en gelijktijdig de levensstandaard van *dezelfde* generatie te verhogen. Men kan nu eenmaal van het eenvoudige, ongekompliseerd logische „tweemaal twee” geen

„dialektiek” maken, en een wandelstok wordt van boven precies zoveel korter als men er van onder afsnijdt.

De vermindering van tijdelijke konsumptiemogelijkheid zal des te groter zijn en des te langer duren, naarmate er meer arbeidskracht en arbeidsprodukt in machine- en fabrieksbouw wordt opgehoopt, die op hun beurt *weer* produktiemiddelen en *geen* konsumptieartikelen produceren. Nu is — in eerste instantie op grond van de militaire verdedigingskracht — in Rusland de akkumulatie in de produktiemiddelen-industrie vele malen groter dan die in de konsumptieartikelen-industrie, hetgeen zich ook bij het tweede „vijfjarenplan” niet noemenswaardig veranderd heeft. Wanneer men — wat Rusland wel *moet* doen — het oorlogsbudget jaarlijks met ontzettende bedragen verhoogd, dan kan dat (in een land, dat zich *zonder* hulp van buitenlands kapitaal opbouwt) slechts voortkomen uit de *physieke gesteldheid van de mensen, uit hun spierstelsel en levenskracht*. Het valt niemand in *daarover* den Sovjet-autoriteiten een verwijt te maken; want in de ekonomie kan men nog bezwaarlijker wonderen verrichten dan in de politiek en bij de Gepeoe.

De grote onvergeeflijke schuld van de op Amerikaanse rekords-jagende Stalinklik is slechts, dat zij de waarheid der feiten door een leugenachtige propaganda verdoezelen en de socialistische wereld willen wijsmaken, dat vier min twee zes is. Deze leugenachtige propaganda — zij het dan dat zij bij domme Europese „intellektuelen” en bij diverse „Intourist”-reizigers een tijd lang enorm succes heeft — moet noodzakelijk tot een steeds groter débacle uitgroeien, want er is een steeds groter dosis narrengift nodig, wil het resultaat slechts stabiel blijven.

Bovendien werkt dit narrengift alleen op het denkvermogen — niet op de ekonomie. Daar is alles aan vaste wetten gebonden, hetgeen zeggen wil, dat de tijd van ontberingen voor het Russische volk nog lang niet voorbij is; dat de ontzettende industriële en militaire opbouw in de Sovjet-Unie niets anders is dan arbeidersprestatie waarvan de opbrengst niet gekonsumeerd kan worden; dat het Russische volk de gigantische industriële opbouw met levenskracht en levensstandaard betalen moet.

Volgens de officiële cijfers van de Sovjetstatistiek verkrijgen we het volgend beeld over de levensstandaard in de Sovjet-Unie (de cijfers zijn ontleend aan de „Prawda”).

De officiële Sovjetstatistiek noemt 190 Roebel als gemiddeld maandloon van den Russischen arbeider. Volgens dezelfde statistiek ontvangen ruim 12 miljoen mensen een maandloon „ tot 190 Roebel”, dus ook minder. (Volgens een statistiek van het Volkskommissariaat voor Arbeid „leefden” op 1 Oktober 1935 meer dan 500.000 invaliden en gepensioneerden zelfs van een maandinkomen van *minder* dan 40 Roebel.) Onder de beter betaalde arbeiders zijn vele duizenden „Stachanows”, (rond deze beweging is het de laatste tijd opmerkelijk stil geworden) met een maandelijks inkomen tot 2000 Roebel. Het *maand*-salaris van industriële staatsfunktionarissen en ingenieurs kan zelfs 20.000 Roebel bedragen. En tot slot verheugen een paar gevierde, het regiem naar de mond sprekende, schrijvers, journalisten en filmsterren zich in een jaarlijks inkomen van enige honderdduizenden Roebels. In de Sovjet-Unie bestaat dus een inkomenonderscheid van 1 : 1000; onder de fabrieksarbeiders bestaan loonverschillen tussen „minder dan 190 Roebel en 2000 Roebel, derhalve een loondifferentie in de verhouding van 1 : 12, een verhouding, die in géén fabriek ter wereld gaarne door de arbeiders geduld zou worden.

De Roebel is in geldswaarde gelijk aan drie Franse Francs; een gemiddeld maandloon van 190 Roebel is dus, in formele geldswaarde, gelijk aan 570 Franse francs of (berekend naar de laatste devaluatie) aan 910 Tsch. Slowaakse Kronen. Van enige betekenis is echter uitsluitend de *koopkracht* van het ontvangen loon — het werkelijke loon dus. En dus moet men, om een zuiver beeld van de koopkracht te verkrijgen, het inkomen met de prijzen van de voornaamste levensmiddelen in twee landen met elkaar vergelijken, natuurlijk op hetzelfde tijdstip. Dit is, sedert de invoering van algemene eenheidsprijzen in de Sovjet-Unie zonder fouten mogelijk, omdat daarmee de verwarrende verschillen der levensmiddelenprijzen, waarmee de Sovjetpropaganda vroeger veel misbruik kon plegen, opgeheven zijn; sedert 1935 betaalt een Russische invalide rentetrekker voor ieder artikel *priecies evenveel* als de bestbetaalde fabrieksdirekteur.

De volgende tabel vergelijkt de officiële Russische eenheidsprijzen (van 1 Oktober 1935) van dezelfde artikelen met de prijzen in Tschecho-Slowakije (eveneens van 1 Oktober 1935).

per K.G.	in USSR Roebels	volg. off. gelds- waarde in Kr. omgerekend	InTsch. Sl. (Kronen)
Roggebrood	— .95	4.56	2.40
Witbrood	1.10	5.28	2.60
Rogge-meel	1.80	8.64	2.60
Bloem	2.20	10.56	3.20
Rijst, kwaliteit B	5.50	26.40	2.20
Vlees „ A	7.60	36.48	14.—
Vlees „ C	5.—	24.—	7.—
Worst	12.—	57.60	15.—
Suikerklontjes	4.90	23.52	6.30
Boter	15.—	72.—	20.—

Het officieel aangegeven gemiddelde maandloon van den Sovjetarbeider (190 Roebel) kan vervolgens naar zijn werkelijke koopkracht getaxeerd worden, indien men dit inkomen vergelijkt met de koopkracht van het gemiddelde maandinkomen in Tschecho-Slowakije. (Volgens de belastingstatistiek is dit 600 Kr.) Daaruit ontstaat de volgende tabel:

	voor 190 Roebel kon men op 1 October	voor 600 Kr. 1935 kopen:
	in Moskou	in Praag
Roggebrood	200 K.G.	250 K.G.
Witbrood	173 „	230 „
Rogge-meel	105 „	230 „
Bloem	86 „	170 „
Rijst, kwaliteit B	34.5 „	280 „
Vlees „ A	25 „	43 „
Vlees „ C	38 „	86 „
Worst	16 „	40 „
Suikerklontjes	40 „	95 „
Boter	12.7 „	30 „

Anders uitgedrukt: De Tschecho-Slowaakse arbeider verdient maandelijks aan koowaarde 600 Kronen, de Sovjetarbeider verdient maandelijks naar de waarde van roggebrood 480 Kronen, naar de waarde witbrood 459 Kronen, van rogge-meel 273, van bloem 266 Kronen; van vlees (naar kwaliteit) tussen 266 en 350 Kronen, naar de waarde van rijst 76, van

worst 240, van suiker 235 en van boter 254 Kronen. Neemt men het bij internationale berekening der loonstatistieken gebruikelijke gemiddelde der als voorbeeld gestelde levensmiddelen in aanmerking, dan volgt daaruit voor de Sovjetarbeider een gemiddeld werkelijkloon van ongeveer 350 à 400 Kronen per maand. Dat is, *maandelijks*, 54 à 60 Zwitserse francs of 270 à 300 Franse francs of 2,5 à 3 pond sterling of 12,5 à 14 dollar.

Het werkelijke loon van den Sovjetarbeider plaatst hem dus waarachtig niet boven het levenspeil van den Europeanen arbeider. Men moet echter, zegt de officiële Russische propaganda, de tegenwoordige levensstandaard van den Sovjetarbeider niet vergelijken met die van zijn Europese klassekameraden; men moet veeleer bedenken hoe onzegbaar slecht het materiële peil van den Russischen arbeider onder het Tsarisme was; *dat* peil heeft men met de huidige Russische levensstandaard te vergelijken.

Op het gebied van het voormalige Tsarenrijk liggen thans, behalve de Sovjet-Unie, nog een paar Oost-Europese „randstaten”, waarvan de arbeidersbevolking onder het Tsarisme zeker niet op een hoger levenspeil stonden dan de toenmalige arbeiders in het huidige Sovjet-Rusland. Het is dus ook in het oog van de orthodoxe Sovjetpropaganda gerechtvaardigd, het konsumptieniveau van den tegenwoordigen Sovjetarbeider met dat der arbeiders in deze voormalige, thans staatkundig zelfstandige provincies van het Tsarenrijk te vergelijken; te meer omdat deze „Randstaten” toch allerm minst bloeiende kapitalistische landen zijn geworden.

Uit de officiële opgaven van de Sovjet-Russische en Estlandse regeringen (samengesteld door Nikolaus Basseches, die in Moskou als geakkrediteerd officiële journalist is aangesteld, en er zeker voor waken zal onder het direkte bereik van de Gepeoe *kontroleerbare* leugens te verkondigen) verkrijgen wij de volgende tabel:

In Estland verdient een ongeschoolde arbeider maandelijks gemiddeld 60 à 70 Estlandse Kronen, dat is dus 19 à 20 Dollar; het gemiddelde loon van een ongeschoolden arbeider in de Sovjet-Unie bedraagt gemiddeld 150 Roebel per maand, dus — omgerekend naar de papierwaarde van de Roebel — 20 à 22 Dollar. Van betekenis is echter wat de arbeider voor zijn ontvangen loon kan kopen, de *koopwaarde* dus:

	in dollars omgerekend in de USSR.	in Estland
1 K.G. Roggebrood	— .19	— .05
1 „ Vlees 1.20 tot 1.70		— .20
1 „ Boter	3.—	— .45
1 Herenkostuum	100.—	17.—
1 Paar schoenen (met lederen zolen)	35.—	3.—

De ongeschoolde arbeider in de Sovjet-Unie kan dus voor zijn hele maandloon ongeveer 20 K.G. vlees kopen — de ongeschoolde arbeider in Estland ongeveer 100 K.G.; brood: de Russische arbeider 150 K.G., de Estlandse 400 K.G. boter; de Russische arbeider 10 K.G. — de Estlandse 44 K.G.; de Russische ongeschoolde arbeider verdient per maand hoogstens een derde deel van de koop prijs van een nieuw herenkostuum — de Estlandse een heel herenkostuum; de Russische arbeider verdient minder dan de prijs van een paar schoenen met lederen zolen — de Estlandse daarentegen bijna 7 paar. Het *werkelijke loon* van de ongeschoolde arbeider in Estland is, vergeleken met de prijs van vlees, boter en brood ongeveer *viermaal*, en, vergeleken met kledingstukken ongeveer *zesmaal* zo hoog als het werkelijke loon van de ongeschoolde arbeider in de Sovjet-Unie.

Dit zijn treurige feiten, en het zal slechts een vooringenomen verdediger van het kapitalisme invallen, met deze feiten het *principiële* overwicht van de kapitalistische structuur in vergelijking met een niet-kapitalistische bewezen te achten. De Estlandse arbeider heeft geen betere levensstandaard (wat konsumptieartikelen betreft) dan de Sovjet-Russische, omdat Estland kapitalistisch is, maar omdat in Sovjet-Rusland — in tegenstelling met de „randstaten” — *een gigantisch, geheel nieuw produktie-apparaat wordt opgebouwd*, hetgeen slechts ten koste van het huidige levenspeil mogelijk is. (Onverschillig of zich deze „oorspronkelijke akumulatie” in het kapitalisme of in het Staats-„socialisme” voltrekt.

Op grond nu van de opbouw van dit geweldige produktie-apparaat beloven de Sovjetmachthebbers een gelukkiger toekomst aan het volk, die de zware offers der tegenwoordige generatie zal belonen. Het is mogelijk, dat deze wissel eens gehonoreerd zal worden. (Zeker is het geenszins, omdat in een bureaukratisch en diktatorieel geregeerde staat steeds weer — zoals het geval was bij de beruchte dwang-kollektivisatie — ongehoorde foutieve beleggingen voorkomen, die het

konsumptiepeil steeds weer opnieuw verstoren of minstens verminderen.) In ieder geval is voor de tegenwoordige generatie nog voor lange tijd geen betere toekomst weggelegd. Zo ziet men, dat ook bij een geheel en al „materialistisch” experiment ter voorbereiding van het socialisme het *on*-materiële, *zedelijke* element niet verloochend kan worden, *dit* en *dit alleen* is de wezenlijke motor voor de verwerkelijking van het socialisme. Ware dit zedelijk element in het tegenwoordige Rusland, zoals in de eerste revolutiejaren aanwezig, dan behoeften deze grote volksoffers niet met het middel van bureaucratische dwang en met leugenachtige verdraaiingen der feiten bereikt te worden. Maar het Rusland van Stalin vertrapt de ideologie door de technologie.

Omdat het in het bezit van de grond en produktiemiddelen is, meende het overtuiging en socialistisch zedelijkheidsbesef te kunnen ontberen. Het huidige Rusland van Stalin heeft het even strafbare als beuzelachtig en belachelijk beroep op socialistisch voelen en op de socialistische solidariteit vervangen door een machtsdronken bureaucratisch dwangstelsel.

Het middel heeft het doel vernietigd. Zo groot en drukkend kan echter geen geweldsregime zijn, dan dat niet bij de beste delen van het volk steeds weer opnieuw verzet, innerlijk protest en schaamte over het verval van de oorspronkelijke doelstelling ontstaan. Daaruit groeien in Stalin's Rusland verdragende consequenties — voornamelijk in verband met de „nieuwe democratische „grondwet”.

Deze „nieuwe democratische grondwet’ (Rekord!), de meest democratische konstitutie ter wereld!” moet, naar de opzet van Stalin, de mogelijkheden voor een samenwerking met de democratische staten van kapitalistisch Europa bevorderen. Dat de drie zonderlinge vormen van „geheim-, algemeen- en direkt stemrecht, die hij het Russische volk in de toekomst verlenen wil, nu juist niet democratisch zijn, staat buiten iedere discussie, temeer omdat slechts diè volksvertegenwoordigers kandidaat gesteld mogen worden, die door Stalin's bureaucratische partijkliek vooraf getoetst en goedgevonden zijn. Ondanks dat is, in verband met de geweldige sociale spanningen en het slechte levenspeil in de Sovjet-

Unie, zelfs *deze* democratisering voor het Stalinregime een stap in de bange onzekerheid. Want wèl schreef Stalin het Russische volk voor zijn tegenwoordige ontberingen een wissel

op gelukkiger toekomst uit, maar niemand weet, of de volksmassa's van Rusland, na de drukkende en vernederende ervaringen van de laatste jaren deze betalingsbeloften ook dan nog zullen aanvaarden, wanneer zij zich daarover niet meer *openlijk* (dus onder direkte staatskontrôle) maar *geheim* uitspreken mogen.

Zeër zeker is de draagwijdte der komende verkiezingen niet groot, maar zelfs *die* kunnen ruimte geven voor een ernstig votum van wantrouwen — *wanneer* de volksmassa's mogen aannemen, dat zij zich daarbij ongestraft kunnen uitspreken.

En dat pas goed, wanneer zich bij de materiële nood ook nog het brandende gevoel der beschaming over de Europese rol van het eens revolutionaire maar thans Stalinistische bolsjewisme voegt!

Om kort te gaan, in de nieuwe staatsmachinerie, die buitendien als val bedoeld zou zijn, moest — voor zij in werking gezet kon worden — nog een machtig remeffect gebouwd worden; zo groot is de angst voor een bedrijfsongeval. Dit remeffect moest het moordproces leveren.

Daardoor werd het Russische volk duidelijk gemaakt: „Jullie zult dus geheim mogen stemmen. Maar ieder dwaalt, die meent daarbij een mening te kunnen uiten, zij het dan geheim, welke die van Stalin weerspreekt. Ons kan men niets verbergen — ge ziet dat aan dit proces. En hoe het de mensen vergaat, die thans — neen, ook zelfs *vroeger* een andere mening waagden te hebben, dat hebt ge ook aan dit proces kunnen zien. Zo, en ga *nu* maar geheim stemmen.”

Dit proces had, ondermeer, een paedagogische funktie te verrichten. Aan een volk van 170 millioen mensen werd op aanschouwelijke wijze, en met populair-nationale dwang, dus bloedig bijgebracht, wat de dirigent van de staat onder „geheime stemming” verstaat. Diktators van zijn kwaliteit kunnen op geen andere wijze „opvoeden” dan met schokkende indrukken. Men treft de mensen met snelle, angstaanjagende en overrompelende slagen op de maag, de zenuwen en de hersenen. Lenin heeft met het volk gediskusieerd, heeft gepoogd het tot eigen vrijwillig oordeel en solidariteit op te voeden. Wie *dat* proberen wil, moet geduldig, zonder ijdelheid en werkelijk een mens van betekenis zijn. En *dus* verlaat Stalin zich op de overtuigingskracht van schokkende indrukken. Voorlopig zal hij nog wel sukses hebben, want angst is langer tijd een dwingender motief tot zwijgen dan zelfs de honger. Tenslotte beslissen in de geschiedenis echter andere factoren.

VIII

Wie doordenkt, wordt doodgeschoten. Dat is de levensleer van de moderne diktatuur en hier achter schuilt meer dan de vroegere tyrannen-angst voor het verstand en de gedachten.

Tyrannieke heersers van een vroegere en gelukkiger periode vreesden het denken ongeveer zoals men een hindernis vreest; het denken hinderde als voorwaarde tot bezinning, was daarom verboden en werd bestraft. Voor de heersers der 20e eeuw is het denken echter niet alleen een gevaarlijke vijand, maar eenvoudig het „wezenlijke, enige objekt van hun ziekelijke haat. Het werkzame verstand wordt tegenwoordig niet meer gehaat als weerstandskracht tegen het doel der diktatuur — het wordt *om zichzelf* gehaat, en dit uit te roeien is *het eerste* doel van de moderne tyrannie.

Voor wat de fascistische diktatuur betreft, deelt men deze stelling vrij algemeen; ook de stompzinnigste vertegenwoordiger van een geestesrichting, die anders niets dan ironie voor het begrip en het woord „geest” over had wordt tegenwoordig niet moe de wereld te wijzen op de organische vijandschap van het fascisme met iedere geestesrichting als zijnde zijn wezenlijkste vijand. Men mag hun beweringen geloven, en toch ook weer *niet* geloven. Dit zijn de mensen met de „tegengestelde voor-tekenen”, en men zal nog wel eens inzien, dat deze soort ont-aarding van den Europeaan de weerzinwekkendste is. In de grond van hun kleinhartige ziel haten *dit* soort „anti-fascisten” het fascisme helemaal niet — zij *benijden* het eerder: „Ach, hoe goed die het toch hebben, omdat zij *durven!* Durfden wij ook maar!

Wie dom is, laat zich veelal nog dommer maken, en, b.v. wijsmaken, dat zulke „revolutionaire schrijvers” ernst maken met de verdediging van de vrijheid, het mensenrecht en de zelfhandhaving van de menselijke geest, zij zijn integendeel bereid alles te belasteren wat niet in hun kraam te pas komt. Deze „revolutionaire publicisten” zijn de domme August in het spooksirkus van onze tijd — zij spelen slechts een pijn-

lijker rol, omdat de oorvijgen, die zij krijgen geenszins schijnbare oorvijgen zijn. En al gaan zij op hun hoofd staan — tussen schrijvers, die bij het woord kultuur een revolver trekken, en schrijvers, die voor de „Staalharde leider” van een andere kleur soortgelijke woedende stuiptrekkingen krijgen, bestaat *toch* geen onderscheid. Zwakzinnige mensen zijn altijd bereid, de eenvoudigste zaken ter wereld op de meest pretentieuze wijze te kompliceren. Met een woordenschat, waarachter zich een minimum aan denkvermogen verbergt, pogen zij b.v. „dialektisch” te bewijzen, dat het zelfbeschikkingsrecht der vrouw bij de biologische konsekwenties van haar liefdeleven in het „kapitalisme” een humanistische eis en in het „socialisme” een strafbare misdaad is. Verdraagzame mensen, die voor vreemde woorden zoals „dialektiek” angst hebben, zijn geneigd zulke beweringen te geloven, en tevens dat de „dragers” van deze beweringen daarbij ook nog denken. Zij denken daarbij echter helemaal niet. Zij kletsen. Zij willen een paar elementaire, hoogsteenvoudige grondstellingen, waaruit alle leven en zedelijkheidsbesef is opgebouwd, omverpraten, opdat de puinhopen van hun denken nog enigszins passen in hun totaal verward wereldbeeld. Het zal hun natuurlijk niet helpen.

„Dialektiek zus of „dialektiek” zo — een proces zonder verdediging *is* een proces zonder verdediging, onverschillig of het zich in Rome of in Moskou afspeelt. Terechtstellingen zonder allesomvattende, verantwoorde en openbare bewijsvoering waaruit de eis tot wettelijke doodstraf zich rechtvaardigt zijn *moorden* — waar ook ter wereld gepleegd.

Tweemaal twee *is* vier. In Berlijn zo goed als in Moskou. Wie uit zedelijke en morele motieven socialist is geworden, make zich eindelijk vrij van de liederlijke hersenterreur, die hem wil dwingen, moreel en intellektueel een akrobatiek te volvoeren, waarbij zelfs een spin tegennatuurlijk verklaard zou worden. De wezenlijke grondslagen van het leven en van de gezindheid zijn van kristalheldere, harmonische eenvoud. Onvrijheid *is* onvrijheid, kameradenmoord *is* kameradenmoord, uitbuiting *is* uitbuiting, omkoopbaarheid *is* omkoopbaarheid, leugens *zijn* leugens.

Daaraan valt niets te veranderen. Komt er, bij het besef van deze *grondfeiten*, iemand met „dialektiek” aandragen, heb dan geen angst, maar vraag hem ronduit: „Wat verdient je daar-

mee?" Want voor een zeker soort „linkse” schrijvers betekent „dialektiek” in werkelijkheid niets anders dan honorarium, welk zelfstandig naamwoord in dit geval dan niet van honor (eer) is afgeleid, maar omkoopgeld betekent.

De ontwikkelingsgeschiedenis van het woord „dialektiek” toont ons met de grootst mogelijke juistheid het verval van dit verfoeilijk soort „socialisme” en „socialisten”. Het toont ons, hoe uit een min of meer bruikbaar methodisch hulpmiddel ener wetenschap (de filosofie) een magisch bezweringswoord groeit: hoe onbeduidende mensen wier filosofische weetgierigheid door twee regels uit een politieke brochure bevredigd kan worden, dit woord bemachtigen en het driemaal per dag innemen tegen de konstipatie van hun denkstofwisseling; hoe zich op deze wijze een bedorven filosofenjargon tot een bargoens ontwikkelt, waarmee de reizigers van de „rechte lijn” intellektuele- en andere gewetensbezwaren bestrijden; hoe de dommen met dit magisch woord de steen der wijzen menen te bezitten en hoe zich aldus bij de „linksen” een denkmethode ontwikkelt, waarvan het dogmatisme en de kontradikties bij ons dezelfde aandoeningen wekken als de denkmethode van een orthodoxen katholiek, die de onbevleete ontvangenis als onomstotelijk aanvaardt, bij een kritischen vrijdenker.

En tenslotte krimpt dit alles ineen tot een minderwaardig trucje van een advocaat van kwade zaakjes, die tegen een kleine vergoeding zowel de schuld als de onschuld van zijn cliënt wil „bewijzen” — onwaardige navolgingen van die rondreizende studenten uit de middeleeuwen, die met soortgelijke streken, maar toch altijd nog met enige humor, ten koste van het gapende boerenfolk hun levensonderhoud bijeen bedelden.

„Dialektiek” van de laagste soort is b.v. de brutaliteit waarmee de Franse kommunistenleiders de openlijke wapenexport naar Spanje eisen. Deze lieden verdedigen n.m. in één ademtocht het besluit van de Sovjetregering, om zich „niet te mengen” in de Spaanse burgeroorlog. Zij verdedigen dat met de volgende argumenten: „Wanneer de Sovjetregering zich niet direkt bij het non-interventiepakt had aangesloten, dan had zij zich van de andere mogendheden geïsoleerd en zich daardoor aan oorlogsmogelijkheden van de zijde der fascistische machten blootgesteld.” (Maurice Thorez, secretaris der Franse

kommunistische partij in de „Humanité.) Dat zijn, en zelfs woordelijk, Léon Blum's argumenten voor de houding van zijn eigen regering ten opzichte van de Spaanse burgeroorlog; Thorez, die deze woorden ter rechtvaardiging van de Sovjet-Unie bezigde, en zelfs *woordelijk* bezigde, vergde in dezelfde ademtocht van de Franse arbeiders, om de regering Blum tot het tegendeel van deze Sovjet-houding te dwingen. Dat noemt men „dialektiek”.

„Dialektiek” van deze soort is ook de schaamteloosheid van de „linkse” libertijnen van het burgerlijke Europa, die hun vriendinnen laten kureren in elegante sanatoria, maar het goedpraten, dat dit den Russischen arbeidsters in 1936 wettelijk verboden werd. Deze heren zijn n.l. van mening (en verkondigen deze ook) dat — in tegenstelling tot *henzelf!* — de Russische arbeiders door de hulp van Stalin in de materiële mogelijkheid verkeren de gevolgen van hun liefdesbetrokkeningen volkomen natuurlijk te aanvaarden. De Sovjet arbeider verdient echter (volgens officiële opgaven van zijn eigen regering) een gemiddeld maandloon van 190 Roebel, dat is — naar de papierwaarde van de Roebel omgerekend — 120 Zwitserse Francs, naar hun *werkelijke koopkracht* echter (volgens de onbestreden vergelijkende berekeningen van het „Internationaal Bureau voor de Arbeid”) hoogstens 60 Zw. Fr. (Het officiëel aangegeven gemiddelde maandloon van de Sovjet-Russische arbeider — 190 Roebel — is in zijn koopkracht derhalve gelijk aan ongeveer 290 Franse Francs of 380 Tsch. Kronen of $2\frac{1}{2}$ à 3 pond sterling of ongeveer 13 Amerikaanse Dollars — dit alles als maandloon).

Er zijn kinderloze West-Europese vrouwelijke „kommunisten” die maandelijks meer voor hun toilet uitgeven en zo nu en dan het veelvoudige voor een badkuur, het echter geheel billijken, dat „in het socialistische land van Stalin” sedert de zomer van 1936 de medikus niet meer mag ingrijpen, wanneer een loontrekker van 190 Roebel (en dat is slechts het gemiddelde, miljoenen lagere lonen komen *ook* voor) het zesde of achtste kind verwekt heeft. Dat heet dan „dialektiek”.

Zulke „dialektiek” is de vuilspuiterij, waarmee ten tijde van de mislukte „sankties” tegen Italië, de kommunisten in de West-Europese parlementen eisten, dat hun burgerlijke regeringen de uitvoer naar Italië geheel en al zouden stopzetten. Deze zelfde heren praten het goed, dat Sovjet-Rusland.....

neen, dit geval moet uitvoeringer beschreven worden en voor altijd vastgelegd.

Op 2 Mei 1936 publiceerde het Volkenbondsssekretariaat, in opdracht van de „sanktie-kommissie” en op grond van gegevens, officieel verstrekt door de aan de sankties deelnemende regeringen, de volgende tabel over de export naar Italië (in millioenen Dollars):

	Februari 1935	Februari 1936
Duitsland	348.85	330.44
Oostenrijk	86.85	104.97
België-Luxemburg	172.55	83.10
Engeland	274.24	22.58
Frankrijk	196.82	60.32
Nederland	55.72	8.05
Roemennië	43.62	17.32
Zwitserland	124.51	101.66
Joego-Slavië	72.96	9.92

Deze tabel bevat echter ook nog een mededeling, die speciaal voor de „dialektici” is: De *Sovjet-Unie* exporteerde in Februari 1935 slechts voor 45.75 millioen Dollar naar Italië, echter in *Februari 1936*, dus tijdens de belangrijkste periode der „sankties”, voor 53.98 millioen Dollar!

Hier wordt niet alleen het cynische prijsgeven van de socialistische, maar zelfs van *iedere* moraal duidelijk.

Men bedenke slechts: De Sovjet-Unie heeft te Genève bij de voorbereiding der sankties een leidende rol gespeeld; zijn pers heeft in alle landen de strengste doorvoering van deze sankties bizonder gekontroleerd en voortdurend nog verscherping geëist. In de diverse parlementen hebben de kommunisten de „kapitalistische regeringen” voortdurend heftig aangevallen, omdat zij hun handelsverbindingen met Italië niet radikaal genoeg verbroken hadden. En tenslotte bleek:

Alle staten, die aan de „sankties” deelnamen hebben offers gebracht voor de verzwakking van een imperialistische aanval op een weerloos volk. Roemenië b.v., een arme en toch zeker niet socialistische staat, wiens petroleum-export naar Italië de hoofdbasis is van zijn exporthandel, heeft de uitvoer naar Italië met bijna tweederde verminderd; Joego-Slavië heeft zijn export naar Italië verminderd met achtnegende,

Engeland met elftwaalfde en zelfs het Frankrijk van Laval met meer dan tweederde deel.

De Sovjet-Unie daarentegen is (behalve Oostenrijk, dat nadrukkelijk *niet* aan de „Sankties” heeft deelgenomen) de enige Europese natie, die zijn export naar Italië gedurende de „sancties” zelfs nog *verhoogd* heeft! Men heeft aan de kommunisten gevraagd of zij ook *deze* houding van het „Socialistische Vaderland aller Arbeiders”, het „bolwerk tegen het imperialisme” nog konden verdedigen. Zij gaven een antwoord, dat zo plat en immoreel was, dat het slechts uit de hersenen van een beurshyena kon voortkomen: „Wanneer *ik* deze zaken niet doe, doet een ander het.” Afgezien van het feit, dat dit „argument” door alle burgerlijke regeringen met meer recht gebruikt had kunnen worden dan door een „socialistische” (en hoe hebben daarnaast, in alle andere gevallen van leveringen aan Italië, de redacteuren van kommunistische tijdschriften, met recht, van morele toorn gebeefd!) — wil iemand, die zich van *zulke* argumenten bedient, nog als socialist voor het forum der arbeidersbeweging treden? Voor arbeiders, van wie de kommunisten in de strijd tegen imperialisme en fascisme nog heel andere dingen verlangen, dan het, voor de enorme Sovjetstaat, versmiden van een paar miljoen dollar gelegenheidswinst? Hoe moet men zich gedragen, wanneer men rechtvaardigen wil, dat Abessinië door Mussolini met Sovjet-Russische petroleum veroverd werd, welke hem, ondanks de door Litwinow officieel voorgestelde „sankties”, overvloediger geleverd is dan ooit daarvoor? Zo beoefent men „dialektiek”:

„Dialektiek” van deze liederlijkste soort is de propaganda van kommunistische journalisten in de kapitalistische landen tegen de levering van oorlogsmateriaal aan het zich tot het dolle toe bewapenende Derde Rijk. Deze eis is vanzelfsprekend moreel in overeenstemming met de eis van ieder weldenkend mens: dat n.l. den vijand van Europa en van de vrede tenminste geen grondstoffen voor zijn oorlogstoerusting worden geleverd. Waar halen echter de kommunisten de moed vandaan, zulke eisen te stellen, omdat toch de Sovjet-Unie — maar ookdit geval moet uitvoeriger behandeld en voor latere geschiedschrijvers bewaard worden:

Gedurende het jaar 1935 heeft de Sovjet-Unie aan het Derde Rijk 226.000 ton mangaanerts geleverd. Mangaanerts is niet

een of andere willekeurige balanspost van een normaal handelsverkeer tussen twee staten; mangaanerts is de *voornaamste*, de meest nodige grondstof voor een moderne bewapening: voor de grote moderne moordmachines is uitsluitend dat staal bruikbaar, dat met toevoeging van mangaan bereid wordt. En wat nu mangaanerts betreft — in dit geval kan men niet het voorgaande „koopmans-argument” aanvoeren. Want de Sovjet-Unie heeft het Europese monopolie van mangaanerts: behalve in Rusland vindt men deze delfstof in voldoende hoeveelheden alleen nog in Brits-Indië, Zuid-Afrika en Brazilië. Wanneer Sovjet-Rusland aan Hitler geen mangaanerts zou leveren, dan zou dat een ongeveer tweemiljoen maal sterkere tegenwerking zijn tegen de nazistische oorlogsvoorbereiding dan het gezamenlijke propaganda-werk van de Kommunistische Internationale vermeerderd nog met twee of drie „wereldvredekonferenties”.

Maar de Sovjet-Unie *levert* mangaanerts aan Hitler-Duitsland. En in 1935 alleen reeds niet minder dan 226 000 ton. Dat is 52 % van de gehele Duitse invoer van dit voornaamste oorlogsmateriaal, 52 % der koortsachtig verzamelde en ingevoerde voorraad van het jaar 1935. Omdat mangaanerts echter, behalve in Rusland, bijna nergens in voldoende mate gewonnen wordt, moet het grootste deel der overige 48 %, door tussenkomst van andere staten, ook uit Rusland afkomstig zijn.

Hoe rechtvaardigt men tegenover de arbeiders deze ontzettende handelspolitiek? Tegenover arbeiders, die men dagelijks oproept, de Sovjet-Unie („Ons Aller Proletarisch Vaderland”) tegen het Derde Rijk met lijf en leven te verdedigen; tegenover arbeiders, die men thans reeds „ter verdediging van de Sovjet-Unie” hun plaats in de produktie, hun pover persoonlijk geluk en hun grote konflikten met de burgerlijke staat laat riskeren? Deze Sovjet-Unie verkoopt dan „uit handelsbelangen” aan Hitler het belangrijkste oorlogsmateriaal? De gevaarlijkste moderne wapens, waarmee Hitler (hiervan zijn toch minstens de kommunisten overtuigd) eens het arbeiders- en boerenfolk van Sovjet-Rusland zal pogen te verdelen, zijn vervaardigd uit materiaal, dat de Sovjet-Unie zelf geleverd heeft!

Zonder deze leveranties door Sovjet-Rusland had dit oorlogstuig van Hitler niet gemaakt kunnen worden. Niets heeft gedurende de laatste wereldoorlog de volksmassa's zo tot verwetende verbittering gedreven als de wetenschap, dat de in-

dustrie van het eigen land wapens en munitie aan den vijand heeft geleverd: dat Duitse soldaten door wapens van Krupp, Fransen door producten van Schneider-Creusot verscheurd zijn. En thans wordt voor onze ogen hetzelfde voorbereid; maar — o gruwelijke „vooruitgang” — bij deze gemeenste van alle handel is nu een staat betrokken, waarop miljoenen verlangende mensen hun hele socialistische hoop gebouwd hebben!

Hoe rechtvaardigen kommunistische „skribenten” het, dat Sovjet-Rusland in het koortsachtige bewapeningsjaar 1935 aan Hitler-Duitsland 226 000 ton mangaanerts, 52 % van dit gewichtigste oorlogsmateriaal rechtstreeks (en een deel der overige 48 % ook nog indirekt) heeft geleverd? Dat letterlijk *DRIE DAGEN* na het laatste Neurenbergse geblaf tegen het bolsjewisme, uit Berlijn *officiëel* kon worden bericht, dat daar handels-onderhandelingen met goede vooruitzichten met Rusland zijn begonnen over *nieuwe* leveranties van mangaanerts? Hoe rechtvaardigt men dat? Met de ophitsende aantijging, dat socialisten, die *deze* handelwijze van Stalin veroordelen, „Gestapo-agenten” zijn! En met „dialektiek!”

„Dialektiek” is de onbeschaamdheid, van *kapitalistische* staten het asylrecht voor politieke vluchtelingen te eisen en in *hetzelfde* nummer van hun partijorgaan van *dezelfde* regeringen de uitwijzing van „Trotzkistische” politieke vluchtelingen te verlangen:

„Deze heer Pfemfert geeft zich in Karlsbad uit voor een onschuldige, zich niet met politiek bemoeiende emigrant, drijft daar een zaak in fotoartikelen en speelt het arme lammetje, dat geen vlieg kwaad doet.....

Thans echter voert hij een actie voor de Trotzki-bandieten, als „vriend van Trotzki”. Voor actieve vrienden van de Gestapo-agent Trotzki kan in Tschecho-Slowakije geen asylrecht zijn. Voor mensen, die tot een organisatie behoren, die moorden op staatslieden organiseert, mag geen plaats in Tschecho-slowakije zijn. Eruit met de Trotzki-agent Pfemfert!”

Deze smerige denunciatie, voor welks grofheid de middelmatigste aanbrengrer zich zou schamen, verscheen op Donderdag 3 September 1936 in Nr. 205 van de „Rote Fahne”, het Duitsch-schrijvende centraalorgaan der kommunistische partij van Tschecho-Slowakije. Zij werd gevolgd door enige dozijnen

niet minder lage denunciaties. Terzelfder tijd werd — in *hetzelfde* blad! — door de kommunisten een pathetische „campagne” voor de eisen van een door hen georganiseerde „asylrecht-konferentie” gevoerd, die op 20 en 21 Juni 1936 te Parijs plaats vond en het besluit nam de regeringen een statuut te overhandigen, waarin de volgende twee hoofdparagrafen voorkomen:

„Art. 4. Den politieken vluchteling mag grensoverschrijding niet geweigerd worden, *hij mag het land waar hij asyl gezocht heeft, niet uitgewezen worden.*

„Art. 5. Verlangen de autoriteiten van het land, waartoe de politieke vluchteling behoort, zijn uitlevering, dan kan dat verlangen, onverschillig hoe ook het uitleveringsverzoek gesteld of geargumenteed is, slechts ingewilligd worden, wanneer door een rechtbank onweerlegbaar bewezen is, dat de uitlevering *niet op grond van politieke aktiviteit van den vluchteling of wegens daarmee verbonden gebeurtenissen plaats vindt.*”

Deze eisen werden gesteld door een door de kommunisten georganiseerde „asylrecht-konferentie” op 21 Juni 1936 aan de burgerlijke regeringen van Europa. Op 30 September 1936 liet Stalin aan de regering van Noorwegen, op welks grondgebied Trotzki een asyl gevonden had, een nota richten, waarin de uitwijzing van Trotzki direkt en officiëel geëist werd:

„De Sovjetregering stelt vast, dat een langere verblijfsvergunning aan Trotzki, de organisator van terroristische aanslagen, de vriendschappelijke betrekkingen tussen de Sovjet-Unie en Noorwegen kan schaden en tegen de moderne opvattingen van normale internationale betrekkingen indruist.....

In het verloop van deze zitting (de Volkenbondsraad van 10 December 1934) werd aangenomen, dat de leden van de Volkenbond tot wederzijdse hulp in de strijd tegen het terrorisme verplicht zijn, en de leden van deze raad verklaarden het voor wenselijk, dat tot dit doel een internationale konventie zou worden gesloten. De Sovjetregering hoopt, dat de regering van Noorwegen niet zal nalaten, de uitgebreidste maatregelen te treffen, OM TROTZKI HET RECHT TE ONTNEMEN, VOORTAAN OP NOORWEGENS GRONDGEBIED TE VERBLIJVEN.”

Een stijlvorser en taal-psycholoog, die zich met de uitdrukkingswijzen van parvenu's zou willen bezighouden, staat hier prachtig materiaal ter beschikking. Gisteren nog woeste zonen van een wereldrevolutie en thans met hoge borst bezig met „diplomatieke verwijzingen naar nota's, staatsliedenkonferenties en konventie-ontwerpen” tot strijd tegen het internationale terrorisme"! Wie meent het te mogen betwijfelen, dat een in politiedienst vergrijsde beroeps-agent-provocateur in zo'n geval terughoudender en voornamer gesproken zou hebben? De zorgen over de „vriendschappelijke betrekkingen” tussen de Sovjet-Unie en Noorwegen waren natuurlijk volstrekt gemotiveerd: wanneer de sociaal-demokratische regering van het kleine Noorwegen (geheel in de geest van de Parijse „asylrechtkonferentie”) haar asylrecht trouw wilde blijven, trof men dit kleine landje op de gevoeligste plek en verbood de arme Noorweegse vissers en houthakkers alle export naar Rusland. O, men is dapper en nobel! Met het Hitler-Rijk, dat de Sovjet-Russische ere-generaal Thälmann en duizenden andere kommunisten mishandelt, leeft men in de beste mangaanertsverstandhouding; maar Noorwegen is toch maar een klein en ongevaarlijk landje? Dat is juist een goede gelegenheid om eens flink op te treden en moed te tonen! Een goede gelegenheid om de wereld grondig bij te brengen, hoe de kommunisten zich de veiligheid van het asylrecht indenken!

Het besluit van de Parijse „asylrechtkonferentie” levert bij het reeds geciteerde Art. 4 een motivering van de volgende inhoud:

„Artikel 4 behandelt het kernprobleem der asylrechtvergunning. Het voorziet in de verplichte toelating van politieke vluchtelingen en bevat tevens een VERBOD VAN UITWIJZING. De verbintenis van een asylvergunning zou een LEEG BEGRIP zijn, wanneer deze, voor de betrokken staat, niet de PLICHT inhield de verblijfzoekende vluchteling in het land op te nemen. Tot heden heeft SLECHTS DE SOVJET-UNIE HET PRINCIPE VAN HET ASYLRECHT VOOR HAAR GEBIED AANVAARD EN VASTGELEGD. (Artikel 12 van de Sovjet-Russische grondwet. Artikel 129 van het ontwerp voor een nieuwe grondwet.)”

Maar dan toch alleen voor het gebied der Sovjet-Unie, en niet voor Noorwegen, waarvan men dus rustig en met alle pressie-middelen eisen mag, dat het zijn woord breekt! Wie deze draaierij niet begrijpt is blijkbaar geen „dialektikus”. De

„dialektikus” eist van alle staten het onbeperkte asylrecht, met uitzondering van die staten waarvan hij het tegendeel vergt. Hij praat het goed, dat zijn heer Stalin van de regering van Noorwegen de uitwijzing van een man verlangt, die niet eens Russisch staatsburger is, omdat hem — lang voordat Hitler met deze barbaarse gewoonte begon — het staatsburgerschap is ontnomen. De „dialektikus” vindt het in orde, dat Stalin dingen doet, die in de geschiedenis van de publieke diplomatieke interventie *nog nooit* zijn voorgekomen: dat hij n.m. de *uitwijzing* van een politieke vluchteling eist! Want noch in vroegere tijden de Tsaar, noch de nieuwere heerser Hitler hebben ooit de uitwijzing van vluchtelingen van andere staten geëist; men heeft wel — volgens de internationale bepalingen — *uitleveringsverzoeken* gedaan, voorzover men meende de gevluchte staatsburger (maar dan natuurlijk alleen de *eigen* staatsburger!) van een politieke misdaad te kunnen beschuldigen. *Zonder* verzoek om uitlevering *openlijk* de *uitwijzing* van een man te verlangen, die niet eens onderdaan van de eisende staat is (en dat niet is door een besluit van de *eigen* regering van die staat!) — dat bleef aan de opperste „dialektikus” voorbehouden, die daarmee verreweg het rekord hoogspringen bezit over alle hindernissen der rechtsmoraal.

Tegenover dit alles geef ik toe, dat de „dialektikus” een zeer eenvoudige en *logische* tegenwerping tegen de hier aangehaalde tegenstrijdigheid kan aanvoeren, welke tegenstrijdigheid dus daarin bestaat, dat de Sovjet-Unie van andere („kapitalistische”) staten de uitwijzing van politieke vluchtelingen eist, terwijl de Sovjet-Unie zelf „als enige staat ter wereld” het asylrecht als fundamenteel principe in haar staatsregeling heeft opgenomen. De „dialektikus” kan n.l. — en met logische bewijskracht der feiten — er naar verwijzen, dat deze paragraaf der staatsregeling ongeveer even waar is als de meeste andere paragrafen; dat de „socialistische” Sovjet-Unie kommunistische emigranten uit Duitsland, die zich niet met verdstrekende partijprotektie kunnen legimiteren, het betreden van het Sovjet-grondgebied verbiedt — *nadrukkelijk* verbiedt, met behulp van de grenspolitie en de Gepeoe. Zo nu en dan vindt er handgemeen plaats tussen vertwijfelde vluchtelingen en roodgardisten in de nabijheid van de beroemde grenspoort, waarop — nog steeds?! — te lezen staat: „Proletariërs aller landen, verenigt U!” Brave, maar wat eenvoudige socialisten, die op hun eerste reis naar Rusland de grenspoort met dit opschrift zien, wenen van aandoening. Ik echter ween, wanneer ik er

aan denk, dat deze uitspraak — eerwaardig geworden door het warme hartebloed, dat vele mensen in heldhaftige vrijwilligheid voor de socialistische betekenis van deze woorden hebben geofferd — ik ween, wanneer ik er aan denk, dat deze woorden immer nog op de poort staan, waardoor men Stalin's land betreedt. Ik ween echter *niet* van aandoening. Ik ween over de hulpeloosheid, waarmee onze generatie alle ontferming van het dierbaarste ideaal moet verdragen.

Een politiek, intellectueel en moreel verantwoorde handelwijze spreekt voor zichzelf, en de meest eenvoudige logika kan haar rechtvaardigen. De smerige „dialektiek” gebruikt men alleen, wanneer men ongelijk heeft.

Het socialisme van heden ziet er vooral daarom zo hopeloos uit, omdat het heeft toegestaan, dat de allerslechtste typen van het intellect — de libertijnen — het kunnen en mogen vertegenwoordigen. Deze libertijnen, die in werkelijkheid met socialisme evenveel te maken hebben als een zakkenroller met socialisering, zijn volkomen vertrouwd met de kunstgrepen van deze smerige „dialektiek”.

De libertijnen, die van gebrek aan bewijzen leven, hebben deze trucs altijd bij de hand. Zij gebruiken hun hele voorraad hersenvet, om er zich zonder hersens uit te redden. Eén van hen — die zonder avontuurlijke aanraking met het „revolutionair socialisme” datgene gebleven zou zijn, wat hij in werkelijkheid is: een grappenmaker van de burgerlijke pers — heeft zichzelf eens met zeer juiste woorden gekarakteriseerd: „Voor mij denkt Stalin.” Deze uitspraak getuigt enerzijds van een betrekkelijk bescheiden aanspraak van deze libertijn en anderzijds van zijn zucht tot goedkoop cynisme.

Het socialisme is niet anders te determineren dan met *zedelijkheid* en met al zijn noodzakelijke bemoeiingen met de wetenschap kan het zich toch slechts een paar technische voorwaarden ter verwezenlijking van zijn, uit zedelijke aandrift gegroeide idee verschaffen. Het hier besproken soort libertijnen nu is er aansprakelijk voor, dat het tegenwoordige socialisme zich ironisch uit, wanneer er van zedelijkheid sprake is. Marx, Engels en hun eerste volgelingen hebben het „idealisme” verbitterd bestreden, en zij bedoelden daarmee een zeer bepaalde, feitelijk toevallig en geenzins rechtmatig zo genoemde filosofie; de „socialistische” libertijn bestrijdt het idealisme en bedoelt *werkelijk* het idealisme. (Natuurlijk is hij, ondanks dat,

bij voorkomende gelegenheden bereid, tegen honorarium lofzangen te schrijven over idealisme, humanisme en alle andere gewoonlijk bespotten denk- en moraal-kategorieën, zodra Stalin dat nodig oordeelt of slechts schertsend beveelt.) Dit soort libertijnen is bereid, heden te veroordelen, wat hij gisteren heeft vereerd, maar hij is feitelijk nooit inkonsekwent, omdat hij nooit ernstig bedoelt wat hij meent. Het zou onrecht zijn, dezen libertijnen te verwijten, dat zij hun mening karakterloos snel veranderen, omdat zij geen mening hebben, maar er alleen maar een artikel over schrijven.

De libertijnse intellektueel is een parasiet in het gewonde vlees van de Europese arbeidersbeweging. Omdat hij een intellectuele pogrom uitvoert. Omdat hij de handarbeiders in de grond van zijn hart niet als zijns gelijken ziet, maar als gedweeë bedrogsobjecten beschouwt, vleit hij ze. Omdat hij in stilte de massa reeds daarom veracht, omdat deze massa hem duldt en omdat hij zich, blijkens ervaring, tegenover haar iedere draai kan veroorloven, verafgoodt hij haar met de mond. (Dat de „socialistische libertijnen voor het merendeel joden zijn, bepaalt zich slechts tot het Duitse taalgebied en vindt zijn oorzaak daarin, dat het overwinnende Duitse fascisme onvoorwaardelijk anti-semitisch bleef. Indien de draaiende joodse libertijnen hadden mogen meedoen, dan waren zij natuurlijk bij Hitler evenzeer naar de macht overgelopen als dit bij Mussolini het geval is geweest. Bij Hitler was dit ook het geval bij hun niet-joodse collega's. In andere niet Duitsprekende landen zijn deze minderwaardige intellectuelen, die het socialisme met hun vermolmde standvastigheid en een zeer karakteristieke vorm van moral insanity ruïneren, voor het merendeel echter geen joden; voorzover zij het *wel* zijn, kan men hen beslist daaraan herkennen, dat zij deze tegenvaller door een bijzonder koket gedemonstreerde anti-semitische houding pogen te verbergen.)

Omdat verder deze „libertijnen” een diepe angst voelen voor de geestelijke daadkracht van de bewuste en ontwikkelde mens, pogen zij onder de arbeiders een antipathie te wekken tegen „theoretici” en „letterkundigen”, zij verzekeren hun toehoorders onvermoeid, dat een „gezond instinkt” des te beter een zaakkundig oordeel over gekompliceerde vraagstukken kan geven, des te minder het er van afweet, en het feit, dat men geen drie boeken gelezen heeft, is voor het bekleden van een leidende functie reeds een voldoende certificaat van bekwaam-

heid. Omdat deze libertijnen een hartgrondige afkeer van organisch gegroeide zaken hebben, belasteren en bespotten zij alles wat traditie is (behalve wanneer hun het tegendeel wordt bevolen). Direkt echter verdwijnen zij in het absolute niets, zodra hun publiek weet, dat de kunst niet is geboren uit de „kultuur van het proletariaat” en dat er ook reeds *voor* Johannes R. Becher zeer respectabele dokumenten van revolutionaire vrijheidsdrang verschenen zijn. Omdat deze libertijnen absoluut a-sociale, orde-vijandige wezens zijn, bespotten zij de natuurlijke drang tot zelfbehoud van de gezonde persoonlijkheid en kletsen van „kollektivisme”, waaronder zij dan een toestand verstaan, waarbij allen moeten doen wat één wil; en in ’t geheim hoopt iedere libertijn deze éne te worden. Een politieke, of iedere andere werkzaamheid kunnen deze libertijnen zich slechts indenken bij een systeem van „taktiek”, trucs, manoeuvres, bedrogspogingen, listen en koopmanschap; zij knippen met de ogen bij ieder woord dat zij spreken of schrijven. Is de „socialistische” libertijn journalist, dan kan hij „links” en „rechts” schrijven, *voor* democratie en *tegen* democratie, *tegen* het burgerlijk parlement en *voor* het burgerlijk parlement, *voor* en *tegen* landsverdediging; is hij „dichter”, dan kan hij schrijven „als” Kleist en „als” Shakespeare, kan echter ook schrijven als Michael Kolzow of Tretjakow — hij kan „nationalistisch”, „realistisch”, „optimistisch”, „positivistisch”, „naturalistisch”, „internationalistisch” en „kollektivistisch” schrijven, al naar er besloten is. (Alleen schrijven kan hij *niet*.)

Deze libertijn vergenoegt zich niet met een bevestiging van de harde waarheid, dat tegen een wereldbedreiging, ook in een socialistische staat een leger moet worden uitgerust; deze libertijn maakt daarover lyrische gedichten en psalmen, hoe op het Rode Plein de bajonetten schitteren.

Deze „socialistische” libertijn — oogknippend als altijd — arrangeert met bedrijvige bezigheid „enquêtes”, „tegenprocessen”, „wereldkongressen” en allerlei andere soortgelijke komedies, om burgerlijke, echter in rechtsaangelegenheden weldenkende mensen, met indrukwekkende middelen voor zijn partijdoel te gebruiken. Hij windt zich met veel bombarie op over de fascistische rechtspraak, en gedraagt zich daarbij niet als de partijman, voor wie het begrijpelijk is, dat de ene vijand de andere geen genade schenkt; veeleer gedraagt zich de „socialistische” libertijn als de onomkoopbare beschermer van

de eeuwige grondslagen der gerechtigheid en zuivere rechtspleging. B.v. verscheen bij Munzenberg te Parijs het, wat betreft de dokumentatie, uitstekende boek „Het Duitse volk klaagt aan”, waarin (Blz. 150 e.v.) de wezenlijke kenmerken van de fascistische procesvoering — als *aanklacht* tegen de rechtsgronden van het nazistisch „Volksgerichtshof” — worden besproken: geen rechtsmiddelen, beperkte keus van verdediger, geen vooronderzoek, geen mededeling over de aanvang van het proces, alle voorschriften van procesvoering kunnen in ieder afzonderlijk geval veranderd worden.

Men zou menen, dat de auteurs van zulke klinkende predikaties over het onvervreembaar recht van de individu — wil men hun beweringen, hun woorden en hun journalistieke gedragslijn geloven — dit recht ook als onvervreembaar voor *zichzelf* aanvaarden. Maar deze heren verdedigen terzelfdertijd de karakteristieke kenmerken van het strafrecht der politieke rechtbanken in de Sovjet-Unie. En deze kenmerken zijn: voor het militaire gerechtshof van de Sovjet-Unie, waarvoor sedert Januari 1935 alle gewichtige politieke processen gevoerd worden, heeft de beklaagde absoluut geen recht op een verdediger. Ten tweede: het politieke proces voor het militaire gerechtshof en de andere uitzonderingsrechtbanken van de Sovjet-Unie kent evenmin rechtsmiddelen toe als het nazistisch „Volksgericht”. Ook deze rechtbanken kennen geen vooronderzoek, hetgeen dus betekent: de beklaagde en zijn verdediger (waarover de beklaagde bij een politiek proces niet eens kan beschikken) hebben absoluut geen mogelijkheid enig ontlastend bewijsmateriaal, waardoor de gang van zaken zou kunnen worden beïnvloed, te verzamelen of aan te voeren. En tenslotte: heeft de nazistische minister van Justitie het recht alle voorschriften van procesvoering te veranderen of te negeren, dan is deze schaamteloze verkrachting van alle rechtsbegrip toch altijd nog minder misdadig dan de omstandigheid, dat voor het voeren van processen voor de Stalinistische uitzonderingsrechtbanken *in het geheel geen voorschriften bestaan*.

Wat zijn het wel voor mensen, die het burgerlijk wereldgeweten tegen de nazistische rechtsverkrachting, onder het masker van eigen diepe verbondenheid met alle oorspronkelijk elementaire rechtsbegrippen, mobiliseren en gelijktijdig de totale rechteloosheid in Stalin's Rusland als *doel* van de socialistische vrijheidsontwikkeling huldigen? Het zijn „liber-

tijnen". Maar zij zullen zelf niet geloven, dat men zo'n driest en dom spel lang kan spelen; zij zullen spoediger dan men verwacht aan het eind van hun Latijn zijn.

Er zijn ook socialistische en democratische intellektuëlen die noch door gebrek aan hersenen, noch door moral insanity of omkoopbaarheid zich voegen naar de wil van Stalin. Zij voegen zich eenvoudig naar een reusachtig psychisch dreigement. Men moet zich, zeggen zij, van het openlijke protest, ja zelfs het innerlijke, onthouden, omdat de spanning in de wereld zo onheilspellend gegroeid, zo definitief tot een beslissing tussen het bolsjewistisch en anti-bolsjewistisch front is gereduceerd, dat voor de trouwe handhaving van onwrikbare overtuigings-grondslagen geen plaats meer is. „Wie kan men nog helpen met een nog zo goed gemeend protest? De veroordeelden zijn dood, maar op ieder protest tegen het Sovjet-regime loert begerig de zeer waakzame anti-bolsjewistische vijand van de vrede." Het gaat hier om een psychische hallucinatie en deze is hoogstsuggestief. Er zijn van die gevallen, die om de historische noodzakelijkheid zelve, opgelost dienen te worden.

Een lange periode heeft b.v. een samenvallen van finantiële en militaire klassebelangen Frankrijk geregeerd, hetgeen door het volk met trage domheid en stompzinnige leidzaamheid verdragen werd; toen werd een kleine joodse officier op grond van onbetrouwbare bewijzen zwaar gestraft — vergeleken met al het andere onrecht toch waarlijk geen zaak van buitengewone betekenis. Maar het werd *de* zaak. Aan dit onbetekenende „geval Dreyfus" werd Frankrijk doodziek. De Franse republiek vond echter in deze crisis haar levenskracht terug, omdat het geestelijk zuivere deel der natie van zijn zedelijke verplichtingen doordrongen was; omdat de generatie van Zola, Clemenceau en Jaurès ontoegankelijk was voor die huichelachtige „werkelijkheidspolitiek", die ook toen reeds tegenover deze door innerlijke drang tot de strijd voor de waarheid gedreven mensen wilde goedpraten, dat men toch — om godswil! — wegens een op zichzelf betreurenswaardige maar toch onbetekenende affaire de eensgezindheid van de, door de „Boches" bedreigde natie niet op het spel mocht zetten. De Zola's, Clemenceaus en Jaurès' echter liepen niet in deze val; geschonden recht opkomend — met toenemende zekerheid, dat de redding van „eigen gelederen" tegen de dreigende barbarenaanval, de *zuivering* van deze gelederen, van de poelen

der leugens, het onrecht en de laaghartigheid, tot voorwaarde en zelfs tot eerste voorwaarde had.

Vergane en in gewetenstraagheid verstarde tijdperken behoeven menigmaal slechts een klein stootje, om de ware grootte van het gevaar, de weg tot overwinning van deze zelfversterking te openbaren. En het is zeker geen toeval, dat deze stoot, dat zo'n katastrophale uitwerking altijd, *zonder uitzondering altijd* een boosaardige aanslag op de elementaire menselijke behoefte naar gerechtigheid tot oorzaak heeft. De geschiedenissen van alle revoluties, de geschiedenis van de eeuwige strijd tussen humanisme en bestialiteit, de geschiedenis van het standhouden van de menselijke geest tegen de infamie — dat alles is ook de geschiedenis der eigen konkrete strijd tegen de justitionele moord. Het „geval Calas” was de kiem van de grote Franse revolutie, het „geval Hilsner” die van de zelfstandigheid van Tschecho-Slowakije, in het „geval Mateotti” doorleefde het Italiaanse fascisme zijn enige ernstige crisis en het „geval Van der Lubbe” bezorgde het nationaal-socialisme de antipathie van de wereld.

Een zich wetenschappelijk voordoende ontaarding van de socialistische vrijheidsstrijd mag nog zo ironisch glimlachen — de *voornaamste*, de *wezenlijke* motor der menselijke ontwikkeling is het elementaire, onblusbare en trotse *verlangen naar gerechtigheid* en dit verlangen alleen is de garantie, dat er, ook in onze verrotte tijd, een kans tot verdere vooruitgang bestaat. En juist dat zien zij over het hoofd, die bereid zijn, zich naar deze knevelarij te voegen.

Waaruit anders, vraag ik, willen zij en de gemartelde volkeren het uithoudingsvermogen putten, dan uit de onwrikbare trouw tot de alleen geldende idee van een menselijke, van een humanistische overtuiging? Wat zal er van hen, wat zal er van ons allen terechtkomen, wanneer men terwille van de „reëel-zij begrepen — aanvankelijk slechts instinktmatig voor het politieke” overwegingen, *juist dat* verloochent, wat het meest essentiële is — n.l. de eis tot gerechtigheid en zedelijke orde in onze menselijke samenleving? Wat mogen anti-fascistische strijders „voor recht en waarheid” in de toekomst voor hun zaak nog verwachten, wanneer zij zelf — naar zij menen *terwille* van die strijd — *juist hun zaak*, n.l. *recht en vrijheid verloochenen*? Wat is het resultaat, wanneer (uit „reëelpolitieke” bereidheid tot verloochening van de eerste en enige waarde waarom het gaat) zich de *ene* zijde plotseling niet meer van de *andere* laat onderscheiden? Ziet men dan niet, dat daarmee

alles reeds *beslist* is? Dat, wanneer in de nacht van de totale ondergang van alle humanistisch en dus socialistisch begrip alle katjes grauw geworden zijn, diè bestialiteit *moet* overwinnen, die juist zonder protest (en dus zonder handicap van een slecht geweten) bestiaal *mag* zijn?

Het is — afgezien van al het andere — een *reëelpolitieke* domheid, met het oog op de „Europese konstellatie” het enige wapen te negeren, dat niet door Krupp gemaakt kan worden: het zedelijk en intellektueel overwicht van onze zaak. Deze domheid begaat ieder, die de verkrachting van elementair socialistische begrippen verdraagt en zelfs goedkeurt — „opdat het afweerfront tegen Hitler niet verzwakt worde”. Maar hebben wij eenmaal zelf prijsgegeven, wat Hitler wil uitroeien, dan *is* er toch geen afweerfront meer! Is het dan werkelijk zo moeilijk, deze toedracht te begrijpen, die toch natuurlijk en eenvoudig is als iedere waarheid?

Waarvoor *vecht* een socialist dan eigenlijk nog, die het verdraagt en zelfs billijkt, dat in „socialistisch” Rusland verwaarloosde kinderen vanaf hun 12e jaar ter dood veroordeeld, jonge meisjes tot een ongewilde moederschap gedwongen en tegen oude bolsjewiki moordprocessen zonder verdediger en zonder enige schim van objektieve bewijslevering gevoerd kunnen worden? (En dit alles niet in de hachelijke situatie van een revolutionaire botsing, maar in het negentiende jaar na de verovering van de macht, twee jaar vóór de vastgestelde verwezenlijking van de klasseloze maatschappij!). Wat heeft een socialist dan nog tegen Hitler aan te voeren, wanneer hij bereid is te erkennen, dat de bouw van waterkrachtwerken en straatwegen de vernietiging der menselijke waardigheid en de fundamentele waarde der menselijke vrijheid rechtvaardigt?

Een soldaat, die midden in de strijd zijn beste wapen wegwerpt, „opdat dit wapen niet in handen van de vijand zal vallen” — mag men, zoal geen verrader, toch zeker wel een idioot noemen. En wat zijn dan wel de socialistische intellektuëlen die in onze dagen, temidden van de heetste strijd tussen vrijheid en tyrannie, op grond van deze „overwegingen” bereid zijn de vrijheid te verloochenen?

Zijn wij werkelijk voor de keus tussen Hitler en Stalin geplaatst?

De schuchtere, de zwakkeling en de innerlijk onzekere mag zich van dit opgedwongen alternatief iets aantrekken. De beteren echter, voor de keus tussen Hitler of Stalin gesteld, beslissen voor de idee der vrijheid!

IX.

Een man stond voor het gerecht, omdat hij zijn vader en moeder vermoord had; zijn advocaat pleitte echter klementie: „Bedenkt u toch, mijne heren — deze arme man is een hele wees.” Als lid van de Komintern zou deze advocaat tegenwoordig tot opper-dialektikus gezalfd worden. De tegen-aktie, waarmee men het onbarmhartig ontmoedigende effect van het Moskouse moordproces wil verlammen, is de vrucht van dezelfde gedachtengang: „Hoe? Thans nu het in Spanje en in heel Europa brandt, wil men nog spreken over het proces te Moskou?

Door het bepleiten van de omstandigheid, dat de arme man een hele wees is, konden de rechters niet nalaten tussen deze treurige situatie van de beklaagde en zijn misdaad, die hem voor de rechtbank bracht, een oorzakelijk verband te zien.

De impertinentie van het Moskouse proces wordt, voor zover dat mogelijk is, overtroffen door de impertinentie van dit „dialektisch dompertje”. Wat ieder weldenkend mens juist tot een gevoel van brandende afschuw voor dit proces dreef — juist *dat* Stalin tijdens andere belangrijke wereldgebeurtenissen tot zo'n eruptie in staat was! — juist *daarmee* dus willen de verdedigers der laaghartigheid de toorn der wereld verstikken? *Wie* heeft deze gruwelijke terechtstelling op 25 Augustus 1936 laten voltrekken — op een Augustusdag, waarop in Spanje een heldhaftig volk voor de vrijheid vocht en stierf? *Wie* heeft de berichten over het onzedelijke proces in de Moskouse rechtzaal in de *Spaanse* taal uitgezonden, opdat de mannen en vrouwen van Irun slechts met *deze* laatste indruk zouden sterven? *Wie* heeft — van „Linkse” richting — de idee der vrijheid juist toen met bloed bezoedeld, toen deze idee in de meest vertwijfelde benauwenis verkeerde?

Men heeft allerlei dingen beleefd. Men heeft beleefd, dat de strijd voor het zelfbeschikkingsrecht van het Abessijnse volk een „socialistische” trust de gelegenheid bood, de petroleum-export naar Italië met winst te vergroten. Men heeft beleefd,

dat de bewapening, waarmee het Rijk van Hitler de hele wereld dreigt en verontrust, dezelfde „socialistische” trust de gelegenheid gaf met de export van mangaanerts naar Duitsland goede zaken te maken. Dit alles hebben wij beleefd en nog veel meer! Maar wat we doen kunnen, zullen we doen om niet ook deze *laatste* schaamteloosheid te moeten beleven, dat de wonden en de smart van het Spaanse volk de mogelijkheden meebrengen, dat ook in Rusland ongehinderd en onopgemerkt met de socialistische idee afgerekend kan worden.

Toen vóór de oorlog in Frankrijk heftig voor de afschaffing van de doodstraf gestreden werd, antwoordde een schrandere Franse journalist den voorstander daarvan: „Buitengewoon! Maar de heren moordenaars moeten daarmee beginnen.”

De aan de idee der vrijheid en socialisme trouwgebleven mens is uit diepste overtuiging bereid aan niets anders dan aan het Spaanse volk te denken, dat zo heldhaftig bereid is voor deze idee te sterven; maar de heren van het andere einde van Europa moeten „daarmee beginnen”. Neen, nog meer: de trouw gebleven mens denkt *buitendien* aan niets anders dan aan de verdediging der vrijheid, en juist daarom is hij onbuigzaam besloten het Moskouse proces te ontmaskeren.

De advocaat van de hele wees pleit vanzelfsprekend verder, zonder het geringste besef van zijn belachelijkheid. Dat is zijn zaak; hij wordt ervoor betaald! Maar menigmaal toch schijnen de omstandigheden hem te willen helpen.

Zijn Moskouse cliënt is n.l. een groot geluk overkomen. Nauwelijks nadat Stalin met zijn specifieke robustheid, die de door hem aangestelde dichters stof tot poëzie levert, het bolsjewisme in Rusland had uitgeroeid, riep Hitler de wereld op tot een grote anti-bolsjewistische kruistocht. De eene „leider” wast de handen van den anderen. De één is zonder den ander niet denkbaar. Zij leven van en door elkander: de een van de gefixeerde inbeelding van argeloze Engelsen, dat er in Rusland nog altijd bolsjewisme is; de ander van de schuwheid van fatsoenlijke maar achterlijke lieden in Europa, dat men door een „op zichzelf noodzakelijke” afkeer van de handelwijze van Stalin, Hitler’s kruistocht-propaganda zou kunnen steunen.

Niet te loochenen is, dat deze overweging — zij zal noodlottig vals blijken — Stalin’s regime nog voor lange tijd voor een meer ingrijpende afschuw van alle weldenkende mensen

zal bewaren, en alleen op de basis van deze overweging berust het laatste beetje moreel krediet van Stalin. Het zal, zoals gezegd, waarschijnlijk nog lang duren. Wij maken ons daarover geen illusie. Onze fantasieloze tijdgenoten moeten de klucht tot de laatste akte zien, alvorens zij de banale clou begrijpen: de pointe, dat deze heren elkaar uitstekend verstaan, gebruiken en aanvullen. Hitler's kruistocht tegen Stalin. O ja, Hitler is zonder twijfel oprecht tot de vernietiging van het kommunisme besloten, voorzover daaronder een tijdelijke verschijningsvorm der eeuwige ideeën van vrijheid, menselijke waardigheid en algemene opheffing van de heersende kapitalistische minderheid te verstaan is. De vraag is slechts: Wat heeft dit alles nog met Stalin te maken? Hitler doet Stalin voorlopig nog menig onrecht; zoals echter in de laatste tijd wel gebleken is, is hij op te voeden en spoedig zal hij, die reeds zoveel van Mussolini heeft geleerd, dit schrandere Italiaanse oordeel delen:

Stalin staat op de bodem der werkelijkheid, en dat wat zijn vijanden verraad aan het ideaal noemen, is niets anders dan een noodzakelijk kompromis met de geschiedenis, de logica en het leven. Tegen het programma van het zuivere kommunisme stelt hij een sterk leger ... een klein privaatbezit, een buitenlandse politiek, die in Europa en Azië aansluit aan de nationale tradities en eindelijk een voor de natie voordelige binnenlandse politiek."

(„Il Messaggero", Rome 26 Aug. 1936.)

Wanneer men de heren een raad mag geven — moeten zij elkander eens bezoeken. Zij zouden daardoor elkander beter leren kennen en begrijpen, de wereld bleef dan van misverstanden en in het bijzonder van het geklets over „Hitler of Stalin" verschoond. Dat, wat de heren van elkander scheidt, is waarachtig van minder betekenis dan dat, wat zij beide gemeen hebben.

Overigens verkeren zij in betere verstandhouding, dan de wat achtergebleven meelopers aan beide zijden wel willen geloven. Zeker, er zijn altijd, voornamelijk van de kant van Hitler, nog vooroordelen, maar de contouren van een definitieve overeenkomst zijn — voorzover men zich niet laat blinddoeken of zichzelf geblinddoekt heeft — thans reeds zichtbaar. Hitler's anti-bolsjewistische kruistocht heeft niets met Stalin's Rusland

te maken; de Duitse „Führer” is veeleer bereid, bij alle ernstig gemeente besluiten om de Duitse kommunisten uit te roeien, de Russische „leider” naar waarde te schatten en hem hetzelfde werk in Rusland te laten verrichten — wanneer Rusland slechts de Westeuropese democratieën aan hun noodlot, d.w.z. aan Hitler overlaat.

Dit is geen fantastische hypothese. Wanneer men er nu eens eindelijk toe besluit, politiek niet als „dialektische” magie uit te oefenen, maar redelijk de feiten te controleren, dan kan men aan de waarschijnlijkheid van een „vergelijk” tussen Hitler en Stalin nauwelijks meer twijfelen. Er zijn symptomen, die maar voor één uitlegging vatbaar zijn. Zij tonen aan, dat Hitler's „anti-bolsjewistische” woede praktisch niet tegen Stalin, maar tegen *Frankrijk* gericht is.

De „anti-bolsjewistische” kruistocht begon n.l. precies op het tijdstip, waarop het Russisch-Franse verdrag *Frankrijk's Europese positie* scheen te versterken. Vóór dat tijdstip betuigde en bewees Hitler zijn bereidwilligheid, ongeacht de uitroeiing van het Duitse socialisme, met Rusland in korrekte betrekkingen te willen leven — en vóór de afsluiting van de Frans-Russische alliantie zou het het nationaal-socialisme toch zeker lichter gevallen zijn, de tot die tijd eenzame Sovjet-Unie aan te vallen! Hitler deed het echter niet. Zolang Rusland verstocken was van Europese bondgenoten (en dus geschikter was om als doelwit te dienen!) verheugde het zich in een vriendschappelijke behandeling van het Derde Rijk. Toen echter West- en Midden-Europa Russische verdragsgaranties kregen, brak de nazistische Russen-haat uit. Want Hitler's expansiemogelijkheid is en blijft West- en Midden-Europa. Daar wil hij de hegemonie! Het Stalinistisch Rusland van heden zou ook *nu* genade vinden in de ogen der nazi's, indien het Europa aan hen overliet; omgekeerd zou ook een tsaristisch Rusland de ergste vijand van Duitsland worden, wanneer het de Duitse bedoelingen tegenwerkte. Dit alles heeft niets met een al of niet geldende Russische staatsreligie te maken, maar zeker buit de nazistische propaganda — instinktief als altijd — de gelukkige omstandigheid uit, dat zij de tweedracht tussen de Europese bondgenoten niet de laagheid van een ideologische hetze kan zaaien. Slechts kinderen moest men daarmee kunnen bedotten, maar die kinderen dragen tegenwoordig reeds lange broeken en vormen de „openbare mening”. Het ware te wensen, dat zij dan tenminste nog maar konden lezen en geen

defekt geheugen hadden! Want er zijn, zoals gezegd, feiten, geregistreerde diplomatieke overeenkomsten aanwezig!

Het op 30 Januari 1933 gepubliceerde regeringsprogram van Hitler bevatte niet de minste aanduiding tegen Sovjet-Rusland. Integendeel verklaarde Hitler op 7 Februari 1933 uitdrukkelijk, dat zijn vijandschap tegen het Duitse kommunisme een „binnenlands politiek probleem is en niets met een andere staat heeft te maken”. Op 21 Maart 1933, bij de opening van de laatst gekozen Rijksdag, verklaarde Hitler: „Met de Sovjet-Unie wil de rijksregering *vriendschappelijke*, voor beide partijen voordelige betrekkingen onderhouden. Juist de regering van de nationale revolutie is in staat deze *positieve* politiek ten opzichte van Sovjet-Rusland te voeren.”

Op 5 Mei 1933 verlengt Hitler het Duits-Russische verdrag van 1926, het voornaamste resultaat van de Rusland vriendschappelijk gezinde politiek van Rapallo. Dit was niet de automatische verlenging van een verdrag, maar een vrijwillig besluit van Hitler, dat van doorslaggevende betekenis was. Dit verdrag had n.l. reeds in 1931 verlengd moeten worden, maar de regeringen van Brüning, Papen en Schleicher durfden destijds geen vriendschappelijke betrekkingen met Rusland te vernieuwen. Pas Adolf Hitler maakte aan dit twijfelen een eind en onderschreef een verdrag, waarin Duitsland en Rusland o.m. het volgende overeenkwamen: „Een voortdurende en vertrouwelijke samenwerking tussen de Duitse regering en de regering van de USSR.”, „vriendschappelijke onderlinge voeling”, „politieke en economische verstandhouding”, „neutraliteit bij oorlog met een derde mogendheid”, „generlei deelname aan een economische of finantiële boycot van een der beide partijen.” Dit toch waarlijk verstrekkende vriendschapsverdrag werd door Hitler in Mei 1933 afgesloten, en dus *demonstratief* tijdens het *meest dreigende isolement* van de Sovjet-Unie: tijdens het „Vickers konflikt” tussen Rusland en Engeland, dat reeds tot een Engels-Russische economische oorlog had geleid. Toen Hitler de groote kans had, met de tegenwoordig zo ijverig gepropageerde „solidariteit der Westerse civilisatie tegen het bolsjewisme” de welwillendheid van Engeland te winnen, sloot hij een vriendschapsverdrag met Stalin. Want niets is voor het Derde Rijk belangrijker dan het voorkomen van kombinaties, die hem de aanval in West- en Midden-Europa zouden kunnen bemoeilijken. Wat het Derde Rijk verder tegen het Stalinregime aanvoert, is leugenachtige propa-

ganda: over een zeer hechte diplomatieke samenwerking wordt honing gesmeerd, want de kinderen snoepen zo graag.

Op 17 Mei 1933 begon, met een politieke redevoering van Hitler in de Rijksdag, het tijdperk van de door Duitsland erkende oorlogsvoorbereiding. Zijn legeruitrusting werd toen vergeleken met die van Frankrijk, België, Polen en Tsjecho-Slowakije — over Sovjet-Rusland werd geen enkel woord gezegd. Gedurende het hele jaar 1933 werd van officiële Duitse zijde geen enkel onvertogen woord over de Sovjet-Unie gesproken, de uittreding uit den Volkenbond was duidelijk gericht tegen West- en Midden-Europa. Integendeel werden de vriendschappelijke betrekkingen met Rusland nadrukkelijk bevestigd; b.v. was Sovjet-Rusland de enige staat, die op de grote Koningsbergse jaarbeurs officiëel was vertegenwoordigd, bij gelegenheid waarvan de Sovjet-Russische konsulgeneraal Smetanitsch zijn beroemd geworden vriendschapsrede uitsprak.

Op 30 Januari 1934 verklaart Hitler in de Rijksdag: „dat, ondanks het grote verschil in wereldbeschouwing, het Duitse Rijk ook dit jaar zijn vriendschappelijke betrekkingen met Rusland zal handhaven.”

Op 27 Maart 1934 wordt het protokol betreffende de Duits-Russische handelsbetrekkingen ondertekend. In April 1935 volgt het Duits-Russische exportverdrag, waarin de Duitse regering de Sovjet-Unie een goederen-krediet van 200 miljoen Mark garandeert. (Nog in 1936 biedt Duitsland de Sovjet-Unie een krediet van 600 miljoen aan, dat pas tien jaar later, dus in 1946, terugbetaald hoeft te worden; hetgeen nu juist niet van aktuele en ernstige aanvalsplannen getuigt.)

Op 21 Juni 1934 wordt in Berlijn officiëel medegedeeld: „De vervanging van den Duitsen ambassadeur in Moskou, zoals van welingelichte zijde bevestigd wordt, betekent in geen geval een verandering van de Duitse politiek ten opzichte van de Sovjet-Unie.’

Maar op 12 Juli 1935 wordt, door den Engelsen gezant, Berlijn verwittigd van het Frans-Russische bijstandsverdrag. En *dit* is het ogenblik, waarop de „vriendschaps”-politiek van Hitler tegenover Rusland zich radikaal wijzigt. Sindsdien schetteren de „anti-bolsjewistische” trompetten over de wereld; maar vallen zullen de muren van *Parijs*!

Dat zijn dus de feiten. (Een meer volledige samenvatting van dit materiaal brengt o.a. het „Neue Tagebuch“, Parijs 12 September 1936.) De bewijzen zijn onloochenbaar en er is niets tegen aan te voeren.

Het Derde Rijk trekt tegen Europa op. Wanneer en zolang Stalin's Rusland Duitsland daarbij hindert, wordt het aangevallen. Wanneer Rusland zich terugtrekt van Frankrijk en de Europese democratie, kan het op Hitler's verdraagzaamheid rekenen. De „anti-Bolsjewistische“ kruistocht van het Derde Rijk beoogt niet de verovering van de Oekraïne, maar delen van West- en Midden-Europa en koloniën, beoogt niet het regime van Stalin maar het Frans-Russische militaire verbond te vernietigen. Het zal niet lang meer duren of de heren „leiders“ zullen wederzijds een „realistisch“ niet-aanvalsverdrag ondertekenen: de een zal de Russische nationaalstaat van Stalin erkennen, de ander zal Europa aan de Hitler-angst prijsgeven en daarnaast de reeds met zooveel succes begonnen uitroeiing van de oude wereldrevolutionaire bolsjewistische leerstellingen voltooien.

Wellicht zal men dit niet willen aannemen. De wereld is overvol van de naïveteit, waarmee Hascheks Schwejk — en dat kon niemand hem uit het hoofd praten — met volle overtuiging in het Habsburgse leger dienst neemt: „Het gaat tegen de Turken!“ Een paar jaar later is het ook Schwejk duidelijk geworden, dat integendeel de Turken bondgenoten waren.

Deze keer zal het hopelijk niet zo lang duren. Wij kunnen in ieder geval wachten; ons zal men daarmee niet verrassen.

De gelovige ongelovigen echter kunnen nog altijd niet begrijpen, dat de medewerkers van Stalin en die van het fascisme elkander doorgaans uitstekend verstaan. Men is er reeds aan gewend, dat de fantasie van onze „getotaliseerde“ generatie niet toereikend is, de diepere grond van dit alles te begrijpen; menigmaal schijnt het, dat onze generatie niet alleen fantasieloos maar bovendien analphabeet is. Anders kon zij tenminste weten, dat voor deze onderling goede verstandhouding reeds gedokumenteerde bewijzen aan te voeren zijn. In Basel verschijnt het tijdschrift „Rundschau“, het officiële orgaan van de Kommunistische Internationale. Op 20 Augustus 1936 (5e jaargang Nr. 37) publiceerde dit blad op Blz. 1497—1499 de volgende mededeling:

„De Italiaanse C.P. heeft een zeer belangrijke oproep aan het Italiaanse volk gericht, die grote politieke en geschiedkundige betekenis heeft. Deze oproep . . . wijst de weg naar de redding van Italië en van de vrede door de verzoening en hereniging van het ganse volk, — fascisten en anti-fascisten — voor de gezamenlijke strijd tegen de werkelijke vijand van het volk en van de natie: het groot-kapitalisme . . .” Slechts de broederlijke hereniging van het Italiaanse volk, bereikbaar door een verzoening tussen fascisten en anti-fascisten, zal in staat zijn, in ons land de macht van de veelvraten te breken . . .” In deze oproep worden voorts de grootste Italiaanse kapitalisten en een tabel van hun aanzienlijke winsten genoemd en hij vervolgt dan verder: „Het zijn de kapitaalmagnaten, die de vereniging van ons volk verhinderen; ZIJ HITSSEN FASCISTEN EN ANTI-FASCISTEN TEGEN ELKAAR OP om ons allen daardoor ongehinderd uit te buiten.”

Terwijl verder deze oproep het begrip der volksverzoening verduidelijkt, wijst men op de noodzakelijke likwidatie van de haat tussen fascisten en anti-fascisten . . . „Reiken wij, kinderen van de Italiaanse natie, elkander de hand! Fascisten en kommunisten, katholieken en socialisten, mensen van alle richtingen, reikt elkander de hand! Geeft elkander de hand en marcheert schouder aan schouder, ter verovering van een bestaansrecht voor staatsburgers van een geciviliseerde natie, als de onze!

Wij hebben allen dezelfde eerezucht: Italië sterk, vrij en gelukkig te maken.” „De tegenwoordige heersers van ons land willen fascisten en anti-fascisten gescheiden houden. Volk van Italië! werkt er aan mede, dat al uw kinderen elkander de hand reiken, elkander als naasten erkennen, en gezamenlijk strijden . . .”

Dit beneden alle kritiek zijnde dokument van een, ondanks alle ervaringen met het Stalinisme, voorbeeldeloos verraad verscheen in dezelfde editie van „Rundschau”, die het bewijs van

Trotzki's en Sinovjevs bondgenootschap met het fascisme wilde leveren! Dat de Stalin-journalisten van hun lezers terzelfdertijd het slikken van deze tegenstrijdigheden vergen, gaat ons niet aan; zij moeten zelf maar weten wat hun te doen staat. Onze taak is het echter, de toestand van een „socialistische” partij te schilderen, die, blijkens deze oproep, nu reeds zonder „dialektische” omwegen rechtstreeks naar het fascisme overloopt.

De kommunistische partij van Italië onderneemt niet de kleinste stap zonder uitdrukkelijke opdracht van de Moskouse bureaucraten der Kommunistische Internationale; en vooral *deze* buitensporigheid beging zij niet op eigen gezag. Het geval op zichzelf is ook geen „ontsporing” te noemen: in 1936 propageerde de Franse kommunistische partij met ongeveer dezelfde woorden het „nationale eenheidsfront”, waarin ook de fascistische „croix de feu” zou betrokken worden. De geëmigreerde leiders van de Duitse Kommunisten richtten eind 1936 eenzelfde oproep aan de Duitse nationaal-socialisten! Neen! hier wordt een bevel uitgevoerd! En dit bevel is uit dezelfde mond gekomen, die, toen op 25 Augustus 1936 de oude bolsjewiki tegen de muur stonden, het kommando gaf: „Vuur!”

Is het echter mogelijk, dat deze wending van het „eenheidsfront” tot „broederlijke verzoening van fascist en antifascist” „slechts” een manoeuvre is? Hoe hopeloos vervallen, hoe definitief verstoken van alle houdbare motieven van socialistische overtuiging moet dan wel een aanhang zijn, die men zonder protest ook nog op *deze* manoeuvre kan vergasten!

Men durft het. Want er is ook niet aan te twijfelen, dat de volgelingen van deze monsterlijke bastaardsoort der Russisch-orthodoxe kerk even „eensgezind” aan de dodensprong naar het minderwaardige ideeënverraad zullen deelnemen, zoals zij eergisteren op hetzelfde kommando even „eensgezind” Léon Blum voor „sociaal-fascist” uitscholden, om zich gisteren even „eensgezind” met hem in het „volksfront” te verbroederen. Morgen gebeurt wellicht hetzelfde met de Italiaanse Mussolini. Het ware reeds erg genoeg, indien het voorstel, dat fascist en anti-fascist zich niet meer tegen elkander moeten laten ophitsen, werkelijk slechts een manoeuvre was.

Maar er werd hier geenszins tot een manoeuvre gekommandeerd. Hier is eindelijk klaar en duidelijk komen vast te staan, waarheen de troep *inderdaad* marcheert. Neen — waar zij reeds *aangeland* is. Bij zijn *werkelijke* identiteit met het fascis-

me. En het is een *echte* identiteit, omdat het een *innerlijke* is. Het is waarachtig geen toeval, dat deze verbroedering met de fascistten samenviel niet alleen met het overnemen van de fascistische procesvoering en rechtsverkrachting, maar tevens met het feit, dat deze „socialisten” de fascistische wijze van procesvoering nog overtreffen! (Rekord!) Eindelijk trekt de rook op van het altaar, waarop de Russische revolutie aan den god Stalin is geofferd; en de vogel Phoenix werd tot grauwe as.

Waartoe zijn wij gekomen? Tot de erkenning, dat het verschil tussen het Stalinistisch „socialisme” en het fascisme alleen bestaat in het onbescheiden hoge inkomen van enige Italiaanse families. Het vrijheidsverlangen van eeuwen, de universele vraagstukken van ons en die der naar menselijkheid strevende jeugd; het gehele socialistische verlangen naar een zuivere het leven waardige orde in de menselijke samenleving — dit alles is voor één ellendeling tot deze onzinnige strijd-vraag gereduceerd: Mag een fabrieksdirekteur, zoals in het fascistisch Italië, een jaarlijks inkomen hebben van honderdduizenden, of, zoals in Stalinistisch Rusland, een jaarlijks inkomen van „slechts” enige tienduizenden lire?

Lees dit monsterlijk dokument dan toch ten tweede of ten derde male — lees het steeds weer; wie tenminste nog lezen *kan*, zal moeten getuigen, dat het *deze* stelling verkondigt: Wij „kommunisten” zouden in alle opzichten met de fascistten een akkoord kunnen aangaan — wanneer slechts een paar grote industrieën staatseigendom zijn geworden; *dit* scheidt ons van elkander — als het overige is zonder betekenis.

En hier zijn wij in *het hiernamaals van alle politiek* aangeland. Het gaat niet meer om politieke formules, meningsverschillen of diskussies; het gaat om de meest elementaire vragen van ons geestelijk leven.

Wij zijn socialist geworden, omdat wij niet konden verdragen, dat mensen door mensen werden vertrapt. Wij zijn socialist geworden, omdat wij de verwoesting en vernietiging van alle kultuur niet wilden aanvaarden. Wij zijn socialist geworden, omdat wij vrijheid, waardigheid en zelfbeschikkingsrecht der mensen als eerste levenswaarde zien en verdedigen. Wij zijn, om kort te gaan, socialist geworden, omdat wij de tegenpool vormen van al datgene, wat in het fascisme kulmi-

neert. Verder zijn wij op grond van nuchtere wetenschappelijke analyse tot het inzicht gekomen, dat deze elementaire grondslagen van het socialisme eerst dan tot werkelijkheid kunnen komen, wanneer — naast de vervulling van vele andere technische noodzakelijkheden — de voornaamste produktiemiddelen zijn onteigend en in handen zijn van een solidaire gemeenschap.

En nu dienen zich mensen aan, die voorgeven onze, en dus een socialistische overtuiging te hebben, die zich tot de antipoden van deze overtuiging richten, met de woorden:

Gij zijt fascist geworden, omdat het u aangenaam is, wanneer mensen door mensen worden vertrapt. Ge zijt fascist geworden, omdat ge de menselijke kultuur haat en dus niet wilt dulden. Gij zijt fascist geworden, omdat ge vrijheid, waardigheid en zelfbeschikkingsrecht der mensen van generlei waarde oordeelt, maar hoe onbelangrijk is dat alles! Wanneer gij slechts de voornaamste produktiemiddelen uit de handen der bevoorrechte families neemt en in het bezit brengt van een tyrannieke, op de grondslag van de staat georganiseerde gemeenschap, dan kunnen wij met U samenwerken. Om kort te gaan, wij zijn niet de tegenpool van al datgene, wat in het fascisme kulmineert, wij zijn slechts voor onteigening der produktiemiddelen.

En nu mijn socialistische overtuiging: Wanneer het fascisme tot een of ander socialisme voert, dan ben ik een verbitterde tegenstander van dit socialisme; want een socialisme, dat zich zo verwezenlijkt, is duizendmaal meer de vervloeking en de verachting waard dan een kapitalistische maatschappij, die tenminste nog ruimte laat voor een waarachtig socialistisch verlangen. Wanneer Mussolini of Hitler de produktiemiddelen aan de staat zouden brengen (en waarom zouden tyrannieke staten, die alle levensuiting aan de macht van een buiten de produktie staande militaire kaste onderwerpen, mettertijd niet tot onteigening der produktiemiddelen overgaan?) — wanneer dus Mussolini of Hitler de produktiemiddelen aan de staat zouden brengen, dan was zo'n „gesocialiseerde" maatschappij duizendmaal erger dan alle zonden van een privaat-kapitalistische maatschappijvorm, die den eenling toch nog niet verbieden kan, *tegen* dit kapitalisme te zijn; want wanneer eenmaal een *korporatief* geweldsregime alle handel en produktie ge-centraliseerd en aan zich onderworpen heeft, dan is de enke-

ling definitief en reddeloos, *met zijn gehele wezen* aan dit geweldsregime overgeleverd. Wanneer fascist en „socialist”, met terzijdestelling van alles, wat *alleen* het verschil tussen vrijheid en staatsbarbarisme bepaalt, zich op grondslag van een of ander economisch programma van gemonopoliseerde staat zouden kunnen verenigen, dan rest ons nog slechts één taak: *de oorlog aan dit verbond te verklaren.*

Dit is mijn socialistische overtuiging. En ongetwijfeld is dit de overtuiging van *ieder* socialist met een gezond stel hersenen en een nog warm kloppend hart.

Het wordt nacht. Ziet nu om U heen! Begrijpt nu eindelijk wat er gaande is!

In Stalin's Rusland werden niet meer in opdracht van privaat-ondernemers, maar onder een ambtenarenregime — geweldige fabrieken gebouwd, straat- en spoorwegen aangelegd, miljoenen boeren bij de moderne industrie betrokken (waarvoor zij noodzakelijk ook lezen en schrijven moesten leren); er werd een machtig leger geschapen, de jeugd op uitgebreide schaal georganiseerd en gedisciplineerd; een heel volk werd in een Amerikaanse produktie-bezetenheid gebracht; een heel kontinent werd in indrukwekkend korte tijd voor de moderne techniek geschikt gemaakt.

Dit alles is, beschouwd van het standpunt van een ingenieur, een geweldige prestatie; want deze technische opbouw ging in Stalin's Rusland sneller dan in het Turkije van Kemal Pasja en zelfs nog sneller dan in het Japan van Araki. Maar het zou ook in het oog van een socialist een geweldige prestatie kunnen zijn, wanneer achter deze technische omvorming van een groot land een socialistische geestesgesteldheid, een echte wil tot de vrijheid en een onbuigzaam verlangen tot eerbiediging der *menselijke waardigheid* levend was gebleven; en dus dan, wanneer deze prestatie in het volle bewustzijn was geleverd, dat hier niets anders dan de *uiterlijke* voorwaarden, de technische middelen tot volvoering van het kulturele doel werden geschapen.

Maar het middel vernietigde het doel. De Moskouse ondergrondse is, in de propaganda, niet eenvoudig een verkeersmiddel, zoals zij reeds tientallen jaren in de hele kapitalistische wereld bestaan, maar „de overwinning van het socialisme”. (Zo luidt waarachtig de titel van een geschrift van Kagano-

witsch, tegenwoordig een van de drie machtigste leiders na Stalin: „De overwinning van de ondergrondse — de overwinning van het socialisme!) Traktoren zijn niet alleen nuttige machines, maar altaren van een barbaarse godsdienst. Het rode leger is niet een noodzakelijke koncessie aan het kwaad van een buitenlandse bedreiging, maar „verwezenlijking van het socialisme” en een voorwerp van afschuwelijke dichterlijke verering. Sport is niet een min of meer aardig vermaak, maar „de kollektieve levensvorm van de socialistische jeugd”. Stalin is niet een min of meer bekwaam partijfunktionaris maar „de wijze leider en leraar van het volk”, „de zoon van het socialisme”, „het hart der mensheid”. (Geciteerd uit de „Prawda”, Moskou.)

Men moest een etter-buil uit een lichaam snijden. Daarvoor was een mes noodzakelijk. Het mes kwam. Met dit mes nu, kon een chirurg de zieke plek uitsnijden. Maar met hetzelfde mes kan, als het in handen van een dolleman komt, ook het levende hart uit het lichaam gesneden worden.

Het zieke lichaam der menselijke samenleving moest aan de kapitalistische wonden geopereerd worden. Daartoe behoefde men een zeer bepaald instrument; de gesocialiseerde, technisch ontwikkelde ekonomie. Met hetzelfde instrument, in handen van een machtswaaninnige tyran, kan aan de menselijke samenleving al het hogere georganiseerde leven uitgesneden worden.

De moderne techniek is een instrument van een verschrikkelijke uitwerking. In handen van vrijheidslievende socialistten kan dit instrument de menselijke samenleving van de ergste uitwendige kwalen verlossen. In handen van een door „totaliteit” bezeten tyran moet het alle levenswaarden vernietigen.

Dit instrument *viel* in zulke handen. Dit is het historisch gebeuren van onze verrotte tijd. *Alle diktaturen hebben dit gemeen, dat het middel het doel, het instrument de idee, de macht het leven vernietigt.* De tot aanbidding van het uiterlijke resultaat, van de rekords en van de technische macht gedrilde massa's — en in de eerste plaats natuurlijk de „intellektuëlen”, zoals bij alle excessen der stommiteit — zijn met blindheid geslagen en in bijna lichamelijke dronkenschap geraakt. Immer geloven zij nog, dat *hun* zeer speciale „leider” een zeer bijzondere „leider” is en een onverzoenlijke doodsvijand van alle andere „leiders”! Maar de innerlijke identiteit der gebeurte-

nissen en toestanden is belangrijker dan de *uiterlijke* ritus van het begin der revolutie, die nog een hele tijd na het gemeenzaam bereikte doel werd meegesleept. Deze innerlijke identiteit drijft ook tot een uiterlijk verbond met geestelijk verwante staatsvormen tegen den *enigen* vijand, dien zij hebben — en ook *gemeen* hebben: het menselijk recht op vrijheid, waardigheid en zelfbeschikking. Deze vijand wordt allereerst in eigen land uitgeroeid — door administratieve slachting en bij voorkomende gelegenheid door „processen”; de volgende episode is de internationale politieke samenwerking tegen de nog in betrekkelijke vrijheid levende rest van dezen vijand.

Deze samenwerking komt. De gelovigen willen het niet geloven, maar een nabije toekomst zal hun de leerzame schok niet besparen. Reeds zijn de contouren zichtbaar. Wie bang is en zwak, sluit de ogen, de onze zijn opengegaan.

X.

Het is zonder twijfel eervol, door de aanbrengers, die heden-
tendage in Europa Stalin's „openbare mening” tegen honora-
rium per regel verkondigen, een „Trotzkist” te worden ge-
noemd; maar niettemin moet ik voor deze eer bedanken — de
eigenschappen daarvoor bezit ik niet.

Wie uit de pijnlijke ervaringen der laatste jaren de *werkelijk*
radikaal geestelijke konsekwenties getrokken heeft, kan niet
ontkennen, dat Trotzki wèl het zuiverste overschot van het oude
Russische bolsjewisme vertegenwoordigt, maar dan toch
slechts een minimaal overschot van een planmatig socialisme.
Men mag zich, ondanks het grote intellect van Trotzki, niet ver-
helen, dat Trotzki zijn zelf-afgebakende grenzen niet meer
kan overschrijden; hij en zijn vrienden zijn juist *omdat* zij alle
theses van Lenin als onomstotelijk aanvaardden (rede waarom
zij door Stalin doodgeschoten, of, bij gebrek aan de direkte
mogelijkheid daartoe, belasterd worden) de orthodoxe voor-
vechters van een in de grond der zaak economisch socialisme,
de voorvechters van een verstard geloof in de „zelfkracht” en
de „historische taak” der proletarische massa's, van de door
het leven overwonnen opvatting van „innerlijk noodzakelijke
ontwikkelingsfase der geschiedenis”.

De schokkende ervaringen van de laatste jaren hebben ons
daarentegen geleerd, dat het onveranderlijk socialistisch eind-
doel geestelijk opnieuw gefundeerd en met vernieuwde strijd-
vormen bereikt moet worden. Wij hebben ervaren, dat „de”
mens goed, noch verstandig is, noch belangrijke socialistische
interessen heeft, dat de mens veeleer gevoelloos, kneedbaar en
hulpeloos is; dat „de” geschiedenis noch betekenisvol, noch
automatisch en evenmin vanzelf tot een goed einde voert, dat
de geschiedenis veeleer door bepaalde wilsuitingen beïnvloed
kan worden en door machtsuitoefening even kneedbaar is als
„de” mens; wij hebben ervaren, dat „het” volk uit zichzelf
geen vrijheidsbegrip ontwikkelt en geen „opdracht der ge-
schiedenis” aanvaardt, maar integendeel geatomiseerd, ver-

brokkeld en bedorven kan worden. Onvergankelijk, mobiliserend en vormend zijn alleen die paar grote, eenvoudige, tot de geestelijke natuur van de mens behorende ideeën, die zich steeds weer in sterke en moedige enkelingen belichamen, tot zij in de zeldzame ogenblikken van historische rijpheid tot werkelijkheid kunnen worden: vrijheid, respekt voor werkelijke waarden, zelfverantwoordelijkheid en zelfbeschikkingsrecht van den mens.

Tot deze enkelingen behoren, behoorden en zullen behoren: arbeiders, boeren, intellektuelen, vrouwen en burgers. Herkomst noch een of andere mystieke „klasseopdracht” beslissen hierbij, maar de innerlijke samenstelling, de morele onschendbaarheid, de kloekmoedigheid van de enkeling.

Honger en armoede zijn schaamteloze misdaden, gepleegd tegen de menselijke waardigheid door het schuim, dat onze samenleving beheerst, maar het zijn geen krachten voor een werkelijke ontwikkeling. De overwinning van onze vermoldde tijd, zijn laagheid en zijn misdadigheid kan alleen bevochten worden door een „voortschrijdende” terugkeer tot de *zedelijke bron* van ieder verzet en iedere wil tot vernieuwing. Bewegingen, die dat niet in zich dragen en zelfs bespotten, hebben geen levensvatbaarheid; zij moeten in het zand van een minderwaardige, door overmachtig geweld geatomiseerde maatschappij verdwalen. Van hen moet zich de gemeenschap van mensen verlossen, die de aanspraak op een socialistisch leven uit *zedelijke* overwegingen begrijpen en daartoe verheffen.

Wie, wakker geschud door de verschrikkelijke ervaringen van de laatste jaren, op grond van deze bedenkingen, poogt door te denken, kan wèl de intellektuele vitaliteit en de onbuigzame persoonlijkheid van Trotzki, de bolsjewistische revolutionair, respekteren, maar hij kan zijn meningen niet delen.

Met Sinovjev echter en meer nog met Radek verbindt mij alles eerder dan ook maar de minste waardering voor persoonlijke eigenschappen. Deze draaiende en sedert lang tot iedere karakterloosheid in staat zijnde journalisten van de revolutie (wanneer het slechts om „het heil der partij” ging) zijn integendeel de representanten van al datgene, wat de mede door hen gestichte „kommunistische Internationale” noodwendig tot verwatering dreef: de cynische verloochening van alle morele inhoud van het socialisme; het middellijke en onmiddellijke bederf der massa's; de bespotting van alle tradities en leerstellingen der oude socialistische beweging. Dat

Radek als „Gestapo-agent” eindigt, is de welhaast noodzakelijke slotakte van de minderwaardige schrandereheid, waarmee hij de immorele ontwikkeling der „internationale” en zijn eigen talloze persoonlijke zelfvernederings cynisch heeft gekommentarieerd. Dat Sinovjev door een minderwaardige partij-intrige zijn leven verloor, is het bijna automatisch besluit van een aktiviteit, die wij reeds lang als een minderwaardig war-net van partij-intriges en woeste persoonlijke konflikten begrepen hadden. Het is een tragische en bijna absolute noodzakelijkheid, dat socialisten, die de even valse als minderwaardige stelling „het doel heiligt de middelen” reeds zozeer in *eigen* gelederen hebben laten doorvreten, tenslotte *zelf* „door den duivel worden gehaald”.

Neen, de door Sinovjev vertegenwoordigde groep, die aan Stalin ten offer viel, kan geen diepere sympathie voor zich opeisen.

Wat nu verder de derde groep van deze geëxekuteerden betreft, de „kleineren”, de Davids en Lurjes — zij waren eenvoudig onsmakelijke agentjes en verklikkers van het partij-apparaat en de Gepeoe, politieke slippendragers en psychopaten, tot alles in staat. Klein waren zij echter alleen naar hun persoonlijke hoedanigheden; als *funktionaris* van de partij waren zij zo ongeveer kardinaal. David is jarenlang eerste controleur van de kommunistische vakbeweging in Duitsland geweest, vertrouwensman van Moskou bij het toezicht op de Duitse „bedrijfscellen”, en nog in de emigratie, bijna tot aan zijn arrestatie, gaf hij de stellingen aan over de „goede lijn” van de levensgevaarlijke propaganda van de in Duitsland wonende kommunisten.

Mosjes Lurje heeft onder de naam „Alexander Emel” — het is fantastisch maar waar — als officieel vertrouwensman van Moskou, jarenlang op bijna diktatoriale wijze de theoretische ontwikkeling van de Duitse kommunisten geleid; hele bibliotheken van even onsamenhangende als „autoritaire” brochures zijn van zijn hand, en de jongste generatie van het Duitse kommunisme is „wetenschappelijk” door deze Lurje gevormd; hij, deze vertrouwensman van het uitvoerend comité, had gedurende de laatste jaren van legale propaganda van het Duitse kommunisme de kontrôle over de hele literaire produktie van de Duitse partij en in de emigratietijd belichaamd hij nog een theoretische instantie van de tweede rang. De persoon, die men als Gestapo-agent en als bijkomstige kleinig-

heid, heeft doodgeschoten, was dus nog voor kort de geestelijke leider van de Duitse kommunistische partij. En niet eens hun treurig einde kan het feit verdoezelen, dat zulke Davids en Lurjes *het* schuim waren — en wel speciaal toen zij van de partijpaus voor kardinaal mochten spelen.

Dit alles heeft echter niets te maken met de beslissing, die het Moskouse proces van ons allen verlangt.

Het echte gevoel voor ware gerechtigheid openbaart zich pas dan, wanneer het offer der justitie de kracht tot zelfverdediging heeft ontbroken. Dreyfus, door welk „geval” Frankrijk tot innerlijke vernieuwing kwam, was een kleine, behoeftige, onsympathieke jood; en juist *dit* hief deze affaire uit het geestelijk en geschiedkundig on-interessante gebied tot een „interessant geval” behorende tot het belangrijke gebied van een *objektief*, niet door persoonlijke indrukken vervalst begrip van recht en waarheid.

Verder is met de schijnbaar kleine stap, die Stalin van de afgelegde weg (*te zamen* met Sinovjev en de zijnen) terzijde gedaan heeft, een dwalende stap in een wereld van een volstrekt andere overtuiging gedaan. Want moord is wél moord, maar kameradenmoord is het gruwelijkste. Ongetwijfeld zijn de meesten van de geëxekuteerden medeschuldig aan de demoralisering van het socialisme en hebben zij in naam van het „doel” minderwaardige middelen gebezigd en mede een toestand geschapen, waaraan zijzelf ten onder zijn gegaan. Maar er is een hoogst belangrijk onderscheid tussen misdaden, die toch tenminste *naar eigen overtuiging* tegen een *vijandelijke* wereld gericht zijn, en moorden, die op kameraden worden gepleegd. Dat het doel de middelen heiligt, is een verderfelijke geruststelling van het geweten, waarvan een hopeloze verwatering van het doel het gevolg *moet* zijn, en dit zelfs *uit innerlijke noodzakelijkheid*; maar altijd kunnen misdaden tegen het oorspronkelijk zedelijke besef, die in feite tegen een vijandelijke wereld gericht zijn, zich met het *doel* rechtvaardigen, het doel, dat objektief is en niets met de persoonlijke interessen van de daders te maken heeft.

Kameradenmoord echter, moord tegen een vriend van dezelfde overtuiging, middel dus dat tegen *vijanden* ook reeds van hoogst twijfelachtig karakter is, heeft in het geheel geen dekmantel ter rechtvaardiging meer. Naakt treden hier de motieven van persoonlijke machtbegeerten naar voren, onbeschaamde hebzucht naar alleenheerschappij. Met moord op

eigen kameraden vervalt ieder diktatoriaal regime — het regime van 25 Augustus 1936 evenzeer als dat van 30 Juni 1934 — van het objektief politieke in het subjektief kriminele. Geschiedschrijvers rechtvaardigen zulke misdaden dan met „de innerlijke historische noodzakelijkheid” of zelfs „historische grootheid” en produceren het kardinale punt van de „revolutie, die haar eigen kinderen verslindt” en soortgelijke gemeenplaatsen, die een professorale domheid met zich dragen. Ongetwijfeld hebben historische misdaden — zoals alles in de natuur — een causale oorsprong; maar nooit kunnen zij noodzakelijk zijn, integendeel, zij zijn het bewijs, dat een hoge opgave aan een laagstaand mens gegeven is.

Sinovjev, Kamenev, Smirnov en diegenen, die na hen nog zullen moeten sterven, mogen engdenkende partijgangers en volgens hun eigen overtuiging, „toegewijde dienaars van de KPSU zijn geweest — zelfs in *hen* openbaart zich toch nog de eis van het beste deel van het Russische volk voor een beter leven, voor zelfbeschikking en mensenrecht. Het „vuur”-kommando was gericht tegen *deze* eis. En vóór alles tegen de idee, die het socialisme het meest, neen, *alleen* in zich draagt — de idee der vrijheid.

Wat is de inhoud van het socialistisch verlangen?

In de tientallen jaren van vulgairmarxistische propaganda werd het beeld van een universeel andere, een uit een ondragelijke tegenwoordige toestand tot waardige vrijheid geleide maatschappijordening, door het beeld van een veranderd economisch systeem gedekt. Dat is het aan de gemeenschap brengen van de produktiemiddelen.” Zo staat het in goedkope leerboeken, zo werd het millioenen arbeiders geleerd. Uit een geweldige leerstelling, die het hele menselijke leven omvatte, werd een ongetwijfeld gewichtig onderdeel (gewichtig alleen in *onverbreekbaar* verband met het *geheel*) op de voorgrond geplaatst en als *het* socialisme voorgesteld.

Dit is de onvergeeflijke tekortkoming van de socialisten, die verzuimden de verplichting van werkelijke socialistische propaganda na te komen. De socialisten echter, die dit nog altijd niet begrijpen, beweren bizonder „wetenschappelijk”, nuchter en levensrijp te zijn; in werkelijkheid zijn het dilettanten, die levensvreemd en overspannen zijn. Want in maatschappelijke vraagstukken is het psychische bewustzijn, de wil van de mensen, de enig werkzame realiteit. En met het bepalen van het socialisme uitsluitend op het terrein van de

ekonomie is een ontzaglijke fout gemaakt, die zich voor onze ogen wreekt; in het Rusland van Stalin.

De innerlijke wetmatigheid der ekonomie — op het terrein waarvan zich zeer goed automatische werkingen kunnen voltrekken — zal in de hele wereld bijna vanzelfsprekend tot een of andere onteigening der produktiemiddelen voeren. Maar deze onteigening kan vormen aannemen, die de mens niet bevrijden, maar integendeel volledig knechten, zijn levenstoestand niet verbeteren, integendeel onwaardiger maken, zijn levenswaarde niet vergroten, maar onduldbaar vertrappen. De produktiemiddelen kunnen staatseigendom worden, waardoor een meedogenloze bureaukraten- en militaire kaste alle humanisme en individualisme kan uitroeien. Een bepaalde soort staatseconomie, waarbij ook de produktiemiddelen staats-eigendom zijn, kan tot een volledige ondergang van alle kultuur leiden en de weinige bezitters van de macht kunnen de machteloze, kneedbare volksmassa's in een voortdurende toestand van gevoelloze slaafse onderworpenheid houden.

Wat Stalin ons nu te aanschouwen geeft, is het verwrongen beeld van een bespotting van het socialisme — de *mierenstaat*. Een volkomen bestuurbare, van iedere eigen aandoening verstoken massa bevindt zich in de macht van een diktatuur, waarover iedere kontrôle ontbreekt. Dat de afzonderlijke atomen van dit geheel zich in hun gestandaardiseerd omhulsel wel subjektief bewust kunnen zijn, verandert niets aan de verachtelijke monsterlijkheid van deze toestand. Dat de toestand in het Derde Rijk met lugubere handigheid en vrijwillige toestemming van miljoenen jonge Duitsers is verworven, vermindert geen ogenblik onze vijandschap tegen het schenden van alle humanitaire begrippen. Evenmin mag ons oordeel milder zijn door de overweging, dat Stalin feitelijk wel iets heel anders wil dan de huidige Russische toestanden; zonder twijfel wil ook Hitler „subjektief” het grootst mogelijke geluk voor het Duitse volk — maar hij *verwezenlijkt* een toestand, waartegen ieder gevoel van menselijkheid zich verzet. Het is van geen gewicht, wat Stalin *wil*, de vraag is, wat hij *realiseert*. Wanneer zullen socialistten nu eindelijk eens van de ideëele inflatie afzien, die het zuivere goud van een goede en echte overtuiging steeds weer verdringt, afzien van de gewoonte om een slechte tijd met een betere toekomst te rechtvaardigen? De „toekomst” is een onbeschaamde moloch, met een grenzeloze vraatzucht; ieder stukje momentele vrijheid, dat hem geofferd

wordt, betekent *geen* meerdere vrijheid voor morgen, maar het tegendeel. Deze „toekomst” is een vat zonder bodem — en er wordt steeds meer bloed ingestort! Zolang generaties zich nog laten bewegen, in het „belang” van hun kleinkinderen afstand te doen van eigen vrijheid en mensenrecht, verminderen zij (en vermeerderen zij *niet*) de vrijheidsrente van hun erven. Het is een „dialektische” truc, dat uit onvrijheid, door een of andere mystieke „dialektische omvorming” ergens ineens vrijheid zou kunnen groeien. Alleen door de verdediging en vermeerdering van *eigen* vrijheid kan een generatie sparen voor de vrijheidsschat van haar nakomelingen. Hoeveel ellende, smaad en afslachting moet het socialisme zich nog getroosten, eer het geleerd zal hebben haar momentele vrijheid „voor een betere toekomst” niet meer af te staan?

Het socialisme is *ook* onteigening van de produktiemiddelen. Dit betekent voor het socialisme ongeveer hetzelfde als lichamelijke training voor een lang en gelukkig leven; steeds weer de onderlinge betrekking tussen middel en doel.

In onze tijd nu, ervaren wij, wat uit een jeugd groeit, die voorwaarde met inhoud, technische middelen met het doel en lichaamstraining met het leven verwisselt; onze generatie dreigt aan deze „olympysche” jeugd, politiek en cultureel te gronde te gaan. En wat uit een socialisme groeit, dat ideologie met technologie, bevrijding der mensheid met socialisering der produktiemiddelen en technische hulpmiddelen met het geestelijk doel verwisselt, dat beleven wij in Sovjet-Rusland.

Voor de verwezenlijking van het socialisme, moeten — naast de vervulling van vele andere premissen — ook de produktiemiddelen onteigend worden. Want indien de bronnen van economische macht niet aan de handen van een paar ziekelijke en onbekwame bankiers onttrokken en door een zelfbewust volksbestuur beheerd zouden worden, dan ontbrak *een* der technische voorwaarden voor de verwezenlijking van het socialisme. Maar de onteigening van de produktiemiddelen zal het barbarisme, de „totalisering” van de mensen geenzins beletten — zij kan dat integendeel bevorderen, wanneer niet *terzelfdertijd* de zelfstandigheid, de vrijheid, de persoonlijke waarden en het zelfbeschikkingsrecht in alle opzichten worden gewaarborgd.

Onloochenbaar ontwikkelt de economische toestand in het Derde Rijk zich in zoverre tot een of andere vorm van ont-

eigening, dat de afzonderlijke ondernemers de uitvoerende macht van een besturende almachtige centrale worden; men kan zich in dit opzicht, in verband met Hitler's „autarkieplan” op allerlei voorbereiden. Even onloochenbaar zal het zijn, dat de tot technische- of handelsbedienden gedegradeerde Duitse ondernemers zeer vette salarissen zullen genieten — veel vetter dan de „rode direktoren” van de Russische staatsindustrie. Zal nu, na verloop van enige jaren, het wezenlijke verschil tussen de Russische en Duitse toestand zich tot het *verschil* tussen de *direktie-salarissen* reduceren — gelooft iemand werkelijk, dat voor *dit* onderscheid een groot aantal mensen bereid zijn, hun hoofd onder de valbijl te leggen? Ik verklaar hier met alle genoegen, dat ik voor het feit, dat een directeur van de Krupp-fabrieken 20.000 en een directeur van de Putilow-fabrieken slechts 3000 Mark verdient, geen uur slaap en zeer zeker mijn leven niet offer. Ondanks dat meen ik socialist te zijn. Evenzeer als iedere socialistische arbeider, die niet door een of andere loonsverlaging, maar door waardevolle zedelijke overwegingen socialist geworden is en ook de laatste loonpenningen en zijn leven zal riskeren voor de verdediging van zijn mens-zijn en voor de verovering van zijn vertrapte vrijheid. (Geheel in tegenstelling met de bezweringen van een massa, die haar belangen door minderwaardige schijn-intellektuelen laat behartigen.

Terwijl de reklamemakers van Stalin te schrijven hadden over de bevrijding en geestelijke opheffing van *mensen* in de Sovjet-Unie, komen zij met een aantal produktiecijfers aandragen en geraken in een hevige lyrische extase, wanneer zij over „de grootste traktorfabriek ter wereld” spreken. Het is technisch wel interessant, vooral voor ingenieurs en agronomen, dat de Russen deze fabriek hebben gebouwd; met socialisme heeft het echter niets te maken. Wanneer het kapitalisme niet door het socialisme vernietigd wordt, zal het kapitalisme nog vele delen van de wereld ontsluiten en in konjunktuur-perioden technische pyramides bouwen ter meerdere glorie van zijn onmenselijkheid. Stalin's huis-troubadours kunnen er niet eens van dromen, wat er b.v. in Hitler-Duitsland nog in technisch opzicht gepresteerd kan worden.

Neen, het socialisme mag de fantasie en het zedelijk besef van de mensen niet gebruiken voor een wedstrijd in techniek, maar mag zich slechts bemoeien met de grondvesting van een alles omvattende vrijheid en de verheffing van het humanitaire

bewustzijn. *Dit* was de taak, die de Russische Sovjetpropaganda voor het socialisme te vervullen had.

Iedere verderfelijke socialistische propaganda, die zich uitsluitend op het terrein der ekonomie beweegt, valt zonder moeite ten prooi aan het fascisme. Juist het technisch rekord is de legitieme ideologie van het fascisme. Het fascisme kauwt het de door rekords bezeten mensen voor, dat het „moet kloppen” en dat dit van veel meer gewicht is dan alle „geklets” over vrijheid en individualisme.

Een socialisme, dat *daartegen* konkurreren wil, is hopeloos beroofd van iedere grondslag, die het socialisme juist onderscheidt van de barbaarse maatschappijvormen, van de „fabrieksmensheid”; zoals *bewezen* is eveneens beroofd van iedere mogelijkheid om het technisch ekonomisch apparaat naar zijn ondergeschikte positie terug te voeren — in de positie der *uiterlijke* voorwaarden, om tot vrijheid en zelfbeschikkingsrecht der mensen te geraken.

De minderwaardige en juist daardoor aanmatigende intellectueel, die in werkelijkheid de arbeider minacht, wil ons vertellen, dat voor de arbeider slechts de „broodvraag” van betekenis is en dat er slechts vanuit dat standpunt een oplossing van de maatschappelijke problemen te vinden is. Dit is de leugen, waaraan het socialisme in enige Europese landen, gedurende het laatste decennium schipbreuk geleden heeft. Want — tot hun eer! — waren de arbeiders niet bereid voor een beetje sociale politiek op de barrikades te klimmen. Geen mens is daartoe bereid. Het is altijd weer een min of meer buiten-persoonlijk gevoel van elementair geestelijke kracht, dat de mens tot daadwerkelijke strijd en zelfs tot zelfverzaking doet ontvlammen. (De fascisten van andere landen gaan van de ene overwinning naar de andere, omdat zij deze zielkundige hoedanigheid van de mens uitstekend verstaan en misbruiken.)

Aan dezelfde leugen stierf het socialisme in Sovjet-Rusland. En deze leugen heeft in Rusland een dubbel verderfelijke uitwerking gehad, omdat — zoals reeds werd aangetoond — de Stalinistische ontaarding van het socialisme zelfs de „broodvraag” niet heeft opgelost. Wat een vicieuze cirkel! Men heeft het socialisme ontzield, beroofd van alle wezenlijke inhoud, door het tot een vraagstuk der ekonomie te reduceren; en dan blijkt verder nog, dat de arbeidende massa's het ook

ekonomisch niet noemenswaard beter gekregen hebben. Nu kan men de schroef nog wel wat vaster aandraaien, nog voor lange tijd afstand doen van een beter ekonomisch leven en dit rechtvaardigen met ideële zaken — maar met wat voor ideële zaken, waar men de idee toch reeds lang totaal vernietigd heeft? Het prijsgeven van alle zedelijke waarden heeft men met de noodzakelijkheid van de technische opbouw gerechtvaardigd; en waarmee moet men nu het technische tekort rechtvaardigen? Het technische en materiële deficit is er, dat valt voor de Russische arbeider niet te loochenen, hij voelt het en het bezwaart hem. Maar de ideële inhoud van de sociale revolutie is verbruikt. Er rest nog slechts één apparaat van deze revolutie — het diktatoriale regime. Omdat nu het verzet tegen de zware ekonomische lasten voorkomen moet worden en er geen mogelijkheid meer is onder de dekmantel van de reeds zozeer verkrachte idee van het socialisme, nieuwe vrijwillige offers van het volk te vragen, blijft er niets anders over dan het „staalharde” om zich heen slaan van dit ontzielde apparaat.

Wij willen echter geen mierenstaat. Wij willen geen technisch rekord. Wij willen geen vertrapte, geatomiseerde mensheid. Wij akcepteren geen brutale onhebbelijkheid van een diktatoriale klik. Wij weigeren de koelbloedige opruiming van alle kulturele, geestelijke en morele levenswaarden. Wij willen geen diktatuur der leugen. Wij willen het socialisme.

Erata:

Blz. 118, 33e regel leze men :

De Zola's, Clemenceaus, en Jaurès' echter liepen niet in deze val; zij begrepen — aanvankelijk slechts instinktmatig voor het geschonden recht opkomend — enz.

Blz. 119, 33e regel :

zij begrepen — enz. *vervalt*.

VERENIGING ANARCHISTISCHE UITGEVERIJ

SECRETARIAAT : FRAUNHOFERSTRAAT 36, AMSTERDAM-O.
POSTGIRO 330248

De V. A. U. beoogt de uitgave van boeken en geschriften op sociaal-anarchistisch, populair wetenschappelijk en algemeen cultureel terrein en stelt als voorwaarde, dat alle medewerking ter verwezenlijking van dit doel geheel belangloos geschiedt.

Door het betalen van een abonnementsgeld van 12 cent per week verkrijgt men recht op alle reeds verschenen of nog uit te geven boeken. Het abonnementsgeld wordt wekelijks of maandelijks belangloos door onze leden afgehaald en zonder verdere kosten ontvangt men dan alle boeken die de V. A. U. uitgeeft.

Voor niet-abonné's zijn onze uitgaven 40 à 50 % duurder. Aanmeldingen en inlichtingen bij het secretariaat, alsmede bij nevenstaande afdelingen en correspondentie-adressen.

Aartswoud: Jannes Baron.
 Alkmaar: Nick Blankman, Julianastraat 16.
 Almelo: Wed. Hammink, Rietstraat 256.
 Amsterdam W.: H. J. Smienk, v. Spilbergenstraat 176.
 „ W.: J. Coene, Kinkerstraat 37³.
 „ W.: L. v. Lootingh, Crynsenstraat 41³.
 „ W.: H. Jansen, v. Walbeekstraat 90².
 „ W.: W. Alderding, Maghelhaensplein 27³.
 „ W.: W. Cappel, Solebaystraat 42³.
 „ O.: L. Visser, v. Zesenstraat 35³.
 „ O.: Dafré, p.a. Molukkenstraat 5³.
 „ W.: K. Klunder, Hudsonstraat 109 hs.
 „ W.: J. Schuur, James Cookstraat 34².
 Blaricum: G. v. Houten, Franse pad 18.
 Borne (O.): L. Oldersma, Textielstraat 3.
 Bussum: P. Heymans, Woonschip „Egaleco por Ciuj”.
 Enschedé: Fokke Assink, P. Krugerstraat 53.
 Farmsum: R. Berrelkamp, Molenstraat B 404.
 Groningen: J. Cornelis, Zonnebloemstraat 17.
 „ Eltjo Kruizinga, Oliemuldersweg 94a.
 Den Haag: C. Bakhuizen, Carthesiusstraat 211.
 Hengelo O.: H. de Groot, Anthoniusstraat 77.
 Hilversum: Hein Nijveen, Eemnesserweg 110.
 Leeuwarden: G. v. d. Wal, Anemoonstraat 4.
 Lippenhuizen: E. Rudolphy, No. 45a.
 Nieuwe Pekela: H. Siepel, woonschip Noorder Kolonie.
 Rotterdam: P. L. Willekes, Beyerlandsestraat 43.
 „ A. Krijgsman, Oppert 9.
 Veendam: R. Bok, Ben. Oosterdiep 75².
 Weerdinge: Fokke Duursma, Noordveen.
 Wieringen: R. Holtjer, Westerklijf.
 Wildervank: H. Pomp, Woonschip 42e laan, Westerdiep.
 Woldendorp: B. de Groot, Zomerdijk C. 256.
 Zaandam: P. Helling, Ameland 45.
 Zaandijk: Fr. v. d. Kommer, Tuinstraat 8.
 Zuidbroek: H. Bos, Heiligelaan.

